

VERDIEPEND ONDERZOEK
ESF ACTIEVE INCLUSIE
OVER DE PERIODE
2014-2015

**VERDIEPEND ONDERZOEK
ESF ACTIEVE INCLUSIE OVER
DE PERIODE 2014-2015**

Auteurs:
Miranda Witvliet
Jos Mevissen
Adriaan Oostveen

RegioPlan
Jollemanhof 18
1019 GW Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
www.regioplan.nl

Amsterdam, oktober 2016
Publicatienr. 15127-1
OND1359228

© 2016 RegioPlan, in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld.
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van RegioPlan.
RegioPlan aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

INHOUDSOPGAVE

Managementsamenvatting	I
Management summary	IX
1 Inleiding	1
1.1 Aanleiding.....	1
1.2 Vraagstelling verdiepingsonderzoek.....	1
1.3 Verantwoording aanpak	2
1.4 Leeswijzer	5
2 ESF Actieve Inclusie in theoretisch kader	7
2.1 Inleiding.....	7
2.2 Probleemanalyse, doelstelling en doelgroepen ESF Actieve Inclusie.....	7
2.3 Interventiologica ESF Actieve Inclusie.....	11
2.4 Samenvattende conclusie: aannames op basis van het theoretisch kader	20
3 Inhoud en uitvoering projecten ESF Actieve Inclusie	23
3.1 Inleiding.....	23
3.2 Opzet projecten en financiële voortgang	23
3.3 Inhoud van de projecten.....	26
3.4 Inzet voor verschillende doelgroepen	30
3.5 Samenwerken binnen de AMR's	39
3.6 Samenvattende conclusie	40
4 Kenmerken deelnemers en voorlopige resultaten	45
4.1 Inleiding.....	45
4.2 Deelnemers ESF Actieve Inclusie	45
4.3 Voorlopige CBS-resultaten.....	53
4.4 Toegevoegde waarde van ESF Actieve Inclusie.....	54
4.4 Samenvattende conclusie	56
5 Belangrijkste bevindingen en voorlopige conclusie	59
5.1 Inleiding.....	59
5.2 Belangrijkste bevindingen	62
5.3 Voorlopige conclusie.....	65
Bijlagen	67
Bijlage 1 Onderzoeksvragen	69
Bijlage 2 Literatuurlijst	71
Bijlage 3 Begrippenkader	75
Bijlage 4 Overzicht ingezette re-integratie-instrumenten per project	79
Bijlage 5 Tabellen CBS-analyses behorende bij hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4.....	93

MANAGEMENTSAMENVATTING

van het verdiepingsonderzoek ESF Actieve Inclusie

2014-2020

Inleiding

In 2014 is de **ESF-prioriteit Actieve Inclusie** binnen het nieuwe ESF-programma 2014-2020 voor het eerst opengesteld. Vanuit dit programma wordt subsidie beschikbaar gesteld voor meerjarige projectactiviteiten die bijdragen aan vermindering van de jeugdwerkloosheid en arbeidsinpassing van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit streven ligt in lijn met de doelstelling van het Operationeel Programma: ‘...het vergroten van de werkgelegenheid en inzetbaarheid en ondersteuning bij het vinden van betaald werk’ (Operationeel Programma, 2014, p. 9). Een afgebakend aantal partijen – arbeidsmarktregio’s (AMR’s) (namens gemeenten en voor de doelgroep (ex-)leerlingen van vso-/pro-scholen), UWV en het ministerie van VenJ – kan een beroep op dit programma doen.¹ Voor deze eerste openstelling is een subsidiebudget van circa 114 miljoen euro beschikbaar.

Tijdens de programmaperiode voert het Agentschap SZW de programma-evaluaties uit op basis van het Evaluatieplan ESF 2014-2020. Hiermee wordt voldaan aan de Algemene Verordening zoals die door de Europese Commissie is opgesteld voor deze ESF-periode.² Voor Actieve Inclusie is in dit kader over de eerste openstelling van 2014 een tussenevaluatie uitgevoerd naar de implementatie en de uitvoering, waarover in april 2016 de rapportage is opgeleverd. Daarnaast wordt er jaarlijks een verdiepend onderzoek uitgevoerd naar ‘het verhaal achter de cijfers’ waarin gerapporteerd wordt over inhoud, uitvoering, resultaten en impact. In figuur S.1 op de volgende pagina is het analysekader van dit verdiepende onderzoek weergegeven.

Deze rapportage maakt melding van het eerste verdiepende onderzoek van ESF Actieve Inclusie over de periode 2014-2015.³ Hierin zijn de inhoud en eerste resultaten van het programma verkend. Deze samenvatting geeft de uitkomsten van dit onderzoek weer.

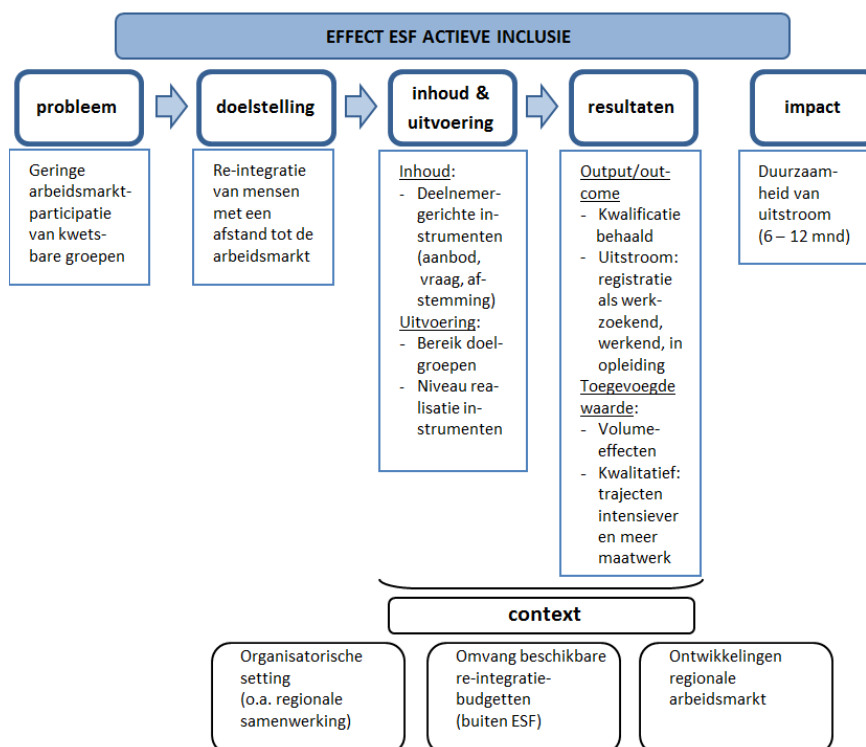
---

¹ De twee VenJ- en UWV-projecten starten in 2016, en vallen zodoende buiten de scope van dit eerste verdiepende onderzoek.

² Zie artikel 54 van de Verordening Nr. 1303/2013.

³ De informatie over de periode 2014-2015 is aangevuld met projectgegevens tot en met mei 2016.

Figuur S.1 Analyse kader verdiepend onderzoek ESF Actieve Inclusie

Doelgroepen

Het programma ESF Actieve Inclusie is erop gericht om de arbeidsparticipatie in Nederland te verhogen door de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Met name kwetsbare groepen hebben veelal ondersteuning nodig bij het vinden en behouden van een baan, omdat zij relatief vaak langdurig werkloos zijn. Daarom wordt binnen ESF Actieve Inclusie ingezet op de volgende specifieke doelgroepen (Regeling ESF 2014-2020):

1. Doelgroepen AMR's
  - a. Doelgroepen gemeentelijke projecten: jongeren (onder de 28 jaar), ouderen (vanaf 50 jaar), arbeidsbelemmerden, personen die langer dan zes maanden een uitkering (Wwb, IOAW, IOAZ of een uitkering van UWV) ontvangen, niet-uitkeringsontvangers, statushouders (vluchtelingen)⁴
  - b. (Ex-)leerlingen vso/pro
2. Doelgroepen VenJ: (ex-)gedetineerden, tbs'ers, jongeren in een justitiële jeugdinrichting
3. Doelgroepen UWV: brede UWV doelgroep⁵

⁴ Sinds 2016 worden statushouders als specifieke doelgroep benoemd voor de gemeentelijke projecten.

⁵ In ESF Actieve Inclusie is de brede UWV-doelgroep aangeduid als: personen die op het moment van hun start van deelneming aan een project een UWV-uitkering ontvangen dan wel recht hebben op arbeidsondersteuning in het kader van de WIA, WAO, ZW en Wajong.

Enkele voorbeelden van lopende projecten waarbij wordt ingezet op de genoemde doelgroepen zijn:

- Een netwerkorganisatie waarin onderwijspartijen, UWV, gemeenten en het Werkgeversservicepunt samenwerken om kwetsbare jongeren naar werk te begeleiden. Men formuleert met elke jongere een individueel plan om deze zo zelfstandig mogelijk bij een reguliere werkgever te laten functioneren.
- Een persoonsgerichte aanpak gericht op re-integratie van ouderen uitgevoerd door een gespecialiseerde groep gemeentelijke consultants. De aanpak bestaat uit extra intensieve begeleiding en een integrale benadering in samenhang met andere levensdomeinen.
- Maatwerktrajecten voor activering van arbeidsbelemmerden, uitgevoerd door het regionale SW-bedrijf. Afhankelijk van de capaciteiten van de cliënt is het doel uitstroom naar werk, een zorgtraject of vrijwilligerswerk.
- Vso-/pro-scholen die met inzet van diverse instrumenten (ex-)leerlingen vso/pro helpen de transitie te maken van school naar werk. Hiervoor worden externe stages, branchecursussen en interne trainingen ingezet.

Methoden

Als methode voor de verdiepende onderzoeken wordt de 'theoriegestuurde effectevaluatie' gebruikt. Hierin wordt empirisch effectonderzoek naar de impact van de re-integratieactiviteiten gecombineerd met theoriegestuurd onderzoek naar de mechanismen die de werkzaamheid van de interventies bepalen. Voor de analyse is gebruikgemaakt van projectdocumentatie, literatuuronderzoek, gesprekken met de betrokken professionals en CBS-gegevens over de output en outcome.

Voorafgaand aan de toetsing van de resultaten van het programma is een interventielogica opgesteld die de keten van aannames over de effectiviteit van het programma omschrijft. Hierbij is gebruikgemaakt van de in 2013 uitgevoerde ex-ante evaluatie⁶ van het Operationeel Programma en van vakliteratuur over (bewezen) effectieve instrumenten. Verder is een aantal experts/hoogleraren geraadpleegd bij het opstellen van de interventielogica.

Interventielogica

De interventielogica bevat negen aannames over het programma. Het toetsen van deze aannames staat centraal in dit onderzoek en de volgende jaarlijkse verdiepende onderzoeken die uitgevoerd worden tussen 2017 en 2022. De aannames zijn hieronder verkort weergegeven.

Effectiviteit re-integratie-instrumenten

1. Re-integratie is relatief effectief voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
2. Voor zowel aanbodgerichte instrumenten (gericht op problematiek van de werkzoekende) als vraaggerichte instrumenten (waarin de werkgever

---

⁶ Witkamp, A., Verhoeven, W., Grijpstra, D., & de Ruig, L. (2013). Ex-ante evaluatie ESF 2014-2020. Zoetermeer: Panteia.

centraal staat) en instrumenten gericht op de afstemming tussen vraag en aanbod (gericht op matching) is in de literatuur empirische bewijskracht aanwezig voor de effectiviteit hiervan, zij het dat de mate van bewijskracht verschilt tussen instrumenten.

3. De inzet van een mix van vraaggerichte, aanbodgerichte en afstemmingsgerichte instrumenten is bevorderlijk voor de werkzoekende, de samenwerking met werkgevers en het tot stand brengen van de match.
4. De inzet van een combinatie van bemiddeling naar werk, intensieve begeleiding en het aanleren van vaardigheden draagt bij aan de re-integratie van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
5. Loonkostensubsidie 'ontzorgt' de werkgever en draagt zo bij aan de arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Inzet van re-integratie-instrumenten voor doelgroepen

6. Re-integratie-instrumenten, zoals scholing, kunnen onder jongeren het beste gericht worden op jongeren met een grote afstand tot de arbeidsmarkt (waaronder (ex-)leerlingen vso/pro).

Relevante contextfactoren voor de inzet van re-integratie-instrumenten

7. Samenwerking tussen gemeenten, vso/pro-scholen en werkgevers bevordert de re-integratie van kwetsbare doelgroepen.
8. De effectiviteit van ESF Actieve Inclusie is mede afhankelijk van de effectiviteit van andere relevante beleidsmaatregelen.
9. De effectiviteit van ESF Actieve Inclusie is mede afhankelijk van de stand en ontwikkeling van de economie in Nederland en binnen de AMR's.

Inhoud en uitvoering projecten ESF Actieve Inclusie

Financiële voortgang

Halverwege het eerste aanvraagtijdvak is €41,2 miljoen toegekend aan de projecten van de AMR's. Dit is 36 procent van de €114 miljoen die voor de AMR-projecten beschikbaar is voor het eerste aanvraagtijdvak. De uiteindelijke realisatie zal bij de gemeentelijke projecten nog wat hoger komen te liggen om twee redenen. Ten eerste is er in een deel van de AMR's voor gekozen om bepaalde gemeenten en/of subprojecten/clusters niet mee te nemen in de voortgangsrapportages, omdat de financiële gegevens hiervoor niet tijdig beschikbaar waren. Ten tweede loopt de tussentijdse realisatie relatief achter omdat de projecten van de programmaperiode 2007-2013 langer zijn doorgelopen, waardoor projecten over de periode 2014-2020 later zijn gestart.

Inhoud projecten

Bij het spiegeling van de manier waarop invulling wordt gegeven aan de projecten aan de negen aannames hierboven valt het volgende op:

- Inzet verschillende typen instrumenten (aanname 2): Zowel aanbodgerichte als vraaggerichte instrumenten en instrumenten gericht op de afstemming tussen vraag en aanbod worden in de projecten ingezet. Voor jongeren worden relatief vaak instrumenten ingezet gericht op de afstemming tussen vraag en aanbod (en minder vaak vraaggerichte instrumenten).
- Mix van instrumenten (aannames 3 en 4): Gemeenten zetten vooral in op aanbodgerichte instrumenten, maar passen wel vaak een combinatie van instrumenten toe. Bij de vso-/pro-projecten wordt ook veel ingezet op aanbodgerichte instrumenten, maar wordt daarnaast veel gebruikgemaakt van afstemmingsinstrumenten.
- Loonkostensubsidie (aanname 5): Loonkostensubsidie wordt binnen de projecten van de AMR's minder vaak ingezet dan beoogd.
- Inzet gericht op doelgroepen (aanname 6): De twee grootste groepen waarop projecten binnen de AMR's zich richten, zijn mensen die minimaal zes maanden een Wwb-uitkering ontvangen en (ex-)leerlingen vso/pro. Er zijn onder de deelnemers van de gemeentelijke projecten verder relatief veel jongeren onder de 28 jaar (34% van de deelnemers) en relatief weinig ouderen boven de 50 jaar (21% van de deelnemers). Gezien het feit dat landelijk een groot deel van de langdurig werklozen bestaat uit ouderen, zijn ze dus ondervetegenwoordigd in de gemeentelijke projecten.
- Samenwerking (aanname 7): Uit interviews met de contactpersonen bij de AMR's komt naar voren dat de samenwerking binnen het programma wordt geïntensiveerd sinds de start van ESF Actieve Inclusie. Er ontstaan nieuwe vormen van samenwerking en zowel gemeenten als vso-/pro-scholen zijn tevreden over de samenwerking binnen de projecten. Vertegenwoordigers van vso-/pro-scholen en de gemeenten hebben vaker contact met elkaar dan voorheen, maar dit leidt veelal nog niet tot gezamenlijke initiatieven in het kader van ESF Actieve Inclusie. Dit komt mede doordat vso-/pro-scholen vanuit de eerste ESF-regeling gewend waren om hun projecten zonder betrokkenheid van gemeenten uit te voeren. Daarnaast houden de meeste gemeenten zich niet bezig met de inhoud van de aanvragen voor (ex-)leerlingen vso/pro. Verder wordt er specifiek omtrent ESF Actieve Inclusie relatief weinig samengewerkt met werkgevers.

Kenmerken deelnemers en voorlopige resultaten

In de periode 2014-2015 namen in totaal 93.820 unieke deelnemers deel aan ESF Actieve Inclusie. Daarmee is de streefwaarde uit het Operationeel Programma (van 72.500 deelnemers voor 2023) al met 29 procent overschreden. Een verklaring hiervoor is dat relatief veel is ingezet op goedkopere instrumenten zoals scholing en trajectbegeleiding en relatief weinig op het duurdere instrument loonkostensubsidie. Als gevolg hiervan heeft men relatief grote aantallen deelnemers kunnen laten instromen.

In 2015⁷ behoort een ruime meerderheid van de deelnemers (87 procent) conform de doelstelling van ESF Actieve Inclusie tot een kwetsbare groep. De meerderheid van de deelnemers (56 procent) is onder de 28 jaar, mede doordat alle deelnemers aan de projecten voor (ex-)leerlingen vso/pro onder de 28 jaar zijn. Onder alleen gemeentelijke projecten is 34 procent van de deelnemers onder de 28 jaar en is 21 procent 50 jaar of ouder.

Bij de start van het traject is de meerderheid van de deelnemers aan gemeentelijke trajecten niet-werkzaam en van deze groep ontvangt bijna iedereen een uitkering. Van de deelnemers aan gemeentelijke projecten is in totaal de helft langdurig werkloos. De doelgroep (ex-)leerlingen vso/pro is voor het grootste deel inactief, vooral omdat zij onderwijsvolgend zijn. In zowel de gemeentelijke projecten als onder de (ex-)leerlingen vso/pro is een deel werkend. Dit komt doordat er geen minimum aantal uren gehanteerd wordt en men dus al met enkele werkuren per week als 'werkzame deelnemer' wordt gerekend. Van economische zelfstandigheid hoeft dus geen sprake te zijn.

De programmaspecifieke indicatoren richten zich op de resultaten van deelnemers in afgeronde projecten. Op peildatum ultimo 2015 zijn binnen ESF Actieve Inclusie geen projecten afgerond (inclusief vaststelling). De afronding van de eerste aanvraagperiode voor Actieve Inclusie is in de jaren 2016 en 2017. Om deze reden zijn nog geen gegevens beschikbaar met betrekking tot de programmaspecifieke resultaten. Het CBS brengt echter niet alleen resultaten op projectniveau in kaart (in lijn met de programmaspecifieke indicatoren), maar tevens op het niveau van de trajecten. Dit betreft deelnemers met beëindigde trajecten, ongeacht of het project is afgerond of niet. Deze gegevens worden op verzoek van de Europese Commissie (EC) jaarlijks aan de EC aangeleverd. Uit deze cijfers, die een eerste indruk geven van de resultaten van de deelnemers die in de eerste twee jaren van het programma hun traject hebben beëindigd, blijkt dat twintig procent van de deelnemers die aan de start van het traject uitkeringsgerechtigd of inactief waren, aan het einde van het traject werkzaam is. Voor een groot deel van de deelnemers is nog onbekend wat hun situatie is bij uitstroom. Bovendien ontbreken in de CBS-registraties vooralsnog gegevens over bijvoorbeeld het aantal zelfstandigen en het aantal onderwijsvolgenden. De CBS-cijfers over de situatie van deelnemers bij uitstroom moeten dan ook beschouwd worden als een eerste indruk van de resultaten. In de volgende verdiepende onderzoeken zal dieper ingegaan worden op de resultaten en impact van ESF Actieve Inclusie, ook in termen van duurzaamheid van de plaatsing van deelnemers.

Toegevoegde waarde

De aanvragers zien de toegevoegde waarde van ESF Actieve Inclusie als tweeledig. Ten eerste stelt het hen in staat om, aansluitend op het flankerende beleid, meer ondersteuning aan te bieden aan doelgroepen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit uit zich in meer inzet van instrumenten en begeleiding

---

⁷ In 2014 was 57 procent van de projecten nog niet gestart. Daarom beschouwen we 2014 als een opstartjaar en presenteren we hier de deelnemerskenmerken over 2015.

en het continueren van bestaande instrumenten. Ten tweede kunnen ze meer kwaliteit bieden in hun dienstverlening door ondersteuning intensiever of kleinschaliger te organiseren.

Voorlopige conclusie

Dit eerste verdiepende onderzoek laat zien dat belangrijke voorwaarden aanwezig zijn om binnen ESF Actieve Inclusie een effectieve re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te kunnen bewerkstelligen. In de praktijk wordt aan een groot deel van de aannames uit de interventietheorie tegemoet gekomen. De aanvragers binnen de AMR's zijn positief over de mogelijkheden om via ESF Actieve Inclusie extra inspanningen te kunnen leveren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De toegevoegde waarde van ESF Actieve Inclusie ligt volgens de aanvragers zowel in de kwantiteit (volume-effecten) als in de kwaliteit (intensievere trajecten en meer maatwerk) van het aanbod van activiteiten. De projecten bereiken een groot aantal deelnemers. De voorlopige CBS-cijfers over de uitstroom van de deelnemers naar werk zijn bemoedigend, maar moeten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Dit omdat voor een groot deel van de deelnemers de situatie bij uitstroom nog onbekend is en omdat vooralsnog gegevens over het aantal zelfstandigen en het aantal onderwijsvolgenden ontbreken. De volgende verdiepende rapportages zullen dieper ingaan op de doelmatigheid en effectiviteit. Vooralsnog constateren we dat de eerste resultaten een gunstig beeld laten zien.

Op basis van het eerste verdiepende onderzoek is ook een tweetal aandachtspunten benoemd:

1. **Inzet vraaggerichte instrumenten en samenwerking met werkgevers verdienen extra aandacht:** Instrumenten dichtbij de werkgever, zoals loonkostensubsidie en een goede samenwerking met de werkgevers hangen positief samen met de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Loonkostensubsidie wordt echter binnen de projecten minder vaak ingezet dan voorafgaand beoogd, en er wordt in het kader van ESF Actieve Inclusie nog relatief weinig samengewerkt met werkgevers. Zowel de inzet van vraaggerichte instrumenten als de (regionale) samenwerking met werkgevers verdienen daarom extra aandacht binnen het programma.
2. **Samenwerking tussen gemeenten en scholen voor vso/pro komt nog niet overal van de grond:** Tevens verdient de samenwerking tussen gemeenten en scholen voor pro/vso binnen ESF Actieve Inclusie extra aandacht. Voor dit laatste punt willen we graag benadrukken dat een goede samenwerking een belangrijke voorwaarde is om jong-gehandicapten effectief te kunnen begeleiden naar de arbeidsmarkt. Naar aanleiding van de tussenevaluatie naar de implementatie en de uitvoering zijn enkele good practices omtrent samenwerking opgesteld, die kunnen bijdragen aan het verbeteren van de samenwerking.

EXECUTIVE SUMMARY

of the in-depth study ESF Active Inclusion 2014-2020

Introduction

In 2014, the **ESF priority Active Inclusion**, a part of the ESF programme 2014-2020, began its first phase. From this programme subsidies are granted to multiannual projects that contribute to decreasing youth unemployment and increasing the labour market integration of those who are at a distance from the labour market. This aim is in accordance with the objective of the Operational Programme: ‘...increasing employment and employability and providing support in finding paid work’ (Operational Programme, 2014, p. 9). The programme is open to a limited number of parties – labour market regions (*arbeidsmarktregio*’s, *AMRs*) (on behalf of municipalities and for the target group of (former) students of schools providing special education⁸), the Employee Insurance Agency (*Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen*, *UWV*) and the Dutch Ministry of Security and Justice.⁹ The budget for this programme is approximately 114 million euros between 2014 and 2020.

During the programme period, the Agency of Social Affairs and Employment (*Agentschap SZW*) conducts programme evaluations according to the ESF Evaluation Plan 2014-2020. This is in compliance with the General Regulation, as drawn up by the European Commission for the ESF period.¹⁰ With regard to Active Inclusion, an interim evaluation of the first phase (2014) was conducted on implementation and execution, which resulted in a report published in April 2016. In addition, an in-depth study is carried out annually on ‘the story behind the figures’, which reports on content, implementation, results and impact. Figure S.1 on the next page shows the analytical framework of this in-depth study.

This report describes the first in-depth study of ESF Active Inclusion covering the period 2014-2015¹¹, in which the contents and first results of the programme are explored. This executive summary presents the findings of the first in-depth study.

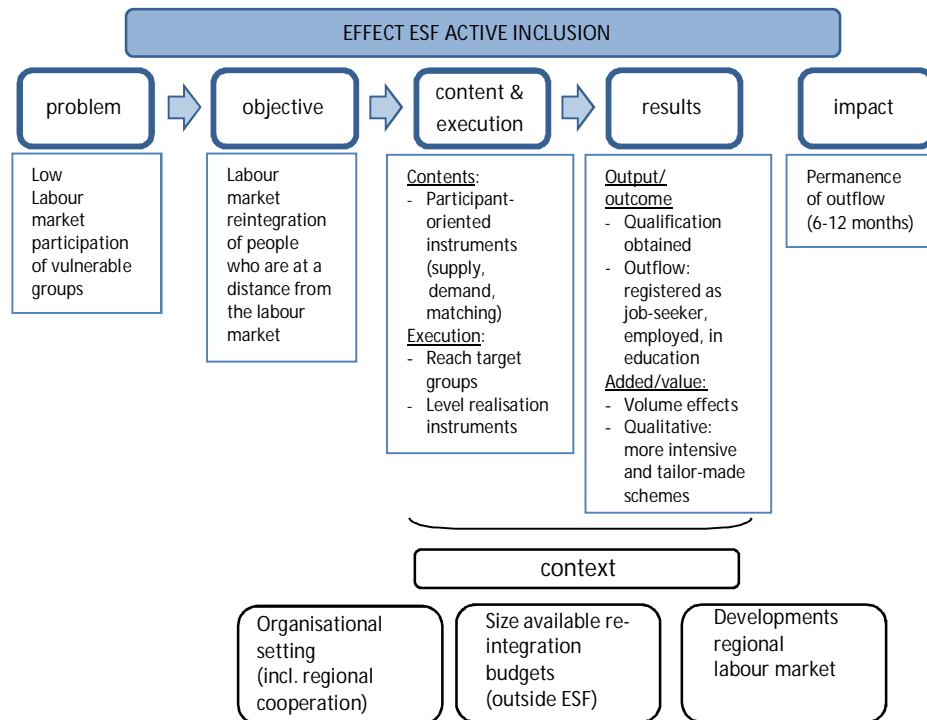
⁸ Namely *vso*-schools (schools providing secondary special education) and *pro*-schools (schools providing labour-oriented practical training).

⁹ The two projects by the Employee Insurance Agency (UWV) and the Dutch Ministry of Security and Justice start in 2016, and are consequently not covered in this first in-depth study.

¹⁰ See article 54 of Regulation No 1303/2013.

¹¹ The information on the period 2014-2015 was supplemented by project data up to and including May 2016.

Figure S.1 Analytical framework in-depth study ESF Active Inclusion

Target groups

The ESF Active Inclusion programme is aimed at increasing labour participation in the Netherlands by guiding people who are at a distance from the labour market (back) to work. Especially vulnerable groups are in need of support in finding and keeping jobs, because relatively often, they are long-term unemployed. Therefore, ESF Active Inclusion is aimed at the following target groups (ESF Regulation 2014-2020):

4. Target groups of the AMRs
  - a. Target groups of projects of municipalities: young people (under 28 years of age), older people (50 years and older), disabled job-seekers, persons who have received benefits for longer than six months (under one of the following acts: *WWB*, *IOAW*, *IOAZ*¹² or a benefit awarded by the Employee Insurance Agency (*UWV*)), unemployed people who do not receive benefits, permit holders (refugees)¹³
  - b. (Former) special education students (*vso* and *pro*)
5. Target groups of the Dutch Ministry of Security and Justice: (former) detainees, *TBS* detainees¹⁴, young people in juvenile detention centres

¹² Work and Social Assistance Act (*WWB*); Act on Income Provisions for Older or Partially Disabled Unemployed Persons (*IOAW*); Act on Income Provisions for Older or Partially Disabled Formerly Self-employed Persons (*IOAZ*)

¹³ Since 2016, refugees with residence permits (permit holders) have been included as a specific target group for the projects of municipalities.

¹⁴ The Dutch Entrustment Act (*Terbeschikkingstelling, TBS*) is a Dutch penal law procedure for detention under a hospital order of mentally disturbed violent offenders.

6. Target groups of the Employee Insurance Agency (*UWV*): broad *UWV* target group¹⁵

Some examples of current projects that are aimed at the target groups mentioned above are:

- A network in which schools, the Employee Insurance Agency (*UWV*), municipalities and the Employer Service Point (*Werkgeversservicepunt, WSP*) collaborate to guide vulnerable young people to work. Tailor-made plans aimed at working as independently as possible in regular employment are drawn up with each person individually.
- A person-centred approach focused on the labour market reintegration of older people carried out by a specialised group of employment counsellors. The project combines intensive support with an integrated approach in connection with other life areas.
- Tailor-made schemes for the activation of disabled job-seekers, conducted by the regional sheltered employment company (*SW-bedrijf*). Depending on the capabilities of the client, the schemes are aimed at paid employment, day care or voluntary work.
- Schools providing special education (*vso* and *pro*) that support (former) special education students by means of various instruments to help them complete the transition from school to work. In this project external work placements, sectoral courses and internal trainings are used.

Methods

For the in-depth studies the method of 'theory-based evaluation' is used. This combines empirical research on the effects of labour market reintegration activities with theory-driven research on the underlying mechanisms that determine the effectiveness of the interventions. The analysis was conducted based on project documentation, scientific literature, interviews with the professionals involved and national data on output and outcome gathered by Statistics Netherlands (*Centraal Bureau voor de Statistiek, CBS*).

Prior to analysing the results of the programme, the programme theory was reconstructed which describes the chain of assumptions with regard to the effectiveness of the programme. For this the ex-ante evaluation¹⁶ of the Operational Programme carried out in 2013 and literature on (proven) effective instruments were used. Furthermore, a number of experts and professors were consulted during the reconstruction of the programme theory.

---

¹⁵ In ESF Active Inclusion, the broad *UWV* target group is described as follows: persons, who at the start of their participation in a project, receive a *UWV* benefit or are entitled to employment counselling under the following acts: Labour Capacity Act (*WIA*), Invalidity Insurance Act (*WAO*), Sickness Benefits Act (*ZW*) and Disablement Assistance Act for Handicapped Young Persons (*Wajong*).

¹⁶ Witkamp, A., Verhoeven, W., Grijpstra, D., & de Ruig, L. (2013). Ex-ante evaluatie ESF 2014-2020. Zoetermeer: Panteia.

Programme theory and theoretical framework

The programme theory contains nine assumptions underlying the programme. Testing these assumptions is central to this study, and to the subsequent annual in-depth studies that will be conducted between 2017 and 2022. The assumptions are listed briefly below.

Effectiveness of reintegration instruments

10. Reintegration instruments are relatively effective for people who are at a distance from the labour market.
11. Empirical evidence exists on the effectiveness of both supply-oriented instruments (focused on the problems of job-seekers) and demand-oriented instruments (in which the focus is on the employer) as well as on instruments oriented towards bringing supply and demand together (aimed at matching). However, the amount of empirical evidence varies between instruments.
12. Using a mix of demand-oriented, supply-oriented and matching instruments benefits job-seekers, the cooperation with employers and achieving matches.
13. Using a combination of employment counselling, intensive guidance and skills training contributes to the labour market reintegration of people who are at a distance from the labour market.
14. Wage subsidies help to compensate employers and contribute to the labour participation of people who are at a distance from the labour market.

Using reintegration instruments for target groups

15. Reintegration instruments, such as education, for young people are most effective for young people who are at a distance from the labour market (such as (former) special education students).

Relevant contextual factors for usage of reintegration instruments

16. Cooperation between municipalities, schools providing special education and employers contributes to the reintegration of vulnerable groups.
17. The effectiveness of ESF Active Inclusion partly depends on the effectiveness of other policy measures.
18. The effectiveness of ESF Active Inclusion partly depends on the national and regional economic developments in the Netherlands.

Content and implementation ESF Active Inclusion projects

Financial development

Halfway through the first four-year period of the programme €41.2 million in subsidies was awarded to the projects of AMRs. This sum represents 36 percent of the €114 million which is available for projects of the AMRs in the first period of the programme. The ultimate financial realisation of the municipal projects will be somewhat higher for two reasons. Firstly, part of the

AMRs chose not to include certain municipalities and/or sub projects in the progress reports, because the corresponding financial data were not available in time. Secondly, due to the extension of projects of the 2007-2013 period the projects of the 2014-2020 programme period started later. As a result, there is a lag in the interim realisation of the projects of the 2014-2020 programme period.

Content of the projects

When reviewing the content of the projects along the nine assumptions described in the programme theory, the following can be observed:

- Using different types of instruments (assumption 2): Both supply-oriented instruments, demand-oriented instruments and instruments oriented towards bringing supply and demand together are used in the projects. The latter instruments are relatively often used for young people (and demand-oriented instruments less often).
- Mix of instruments (assumptions 3 and 4): Municipalities mostly use supply-oriented instruments; however, often they combine different types of instruments. Schools providing special education also often use supply-oriented instruments, but in addition they also use instruments oriented towards bringing supply and demand together.
- Wage subsidies (assumption 5): Wage subsidies are not used as frequently within the AMR projects as previously intended.
- Use of reintegration instruments for target groups (assumption 6): The two largest groups targeted by AMR projects are people who have received a benefit for a minimum of six months, and (former) special education students (*vso* and *pro*). Moreover, the municipal projects include relatively many young people under 28 years of age (34% of the participants), and relatively few elderly people older than 50 years of age (21% of the participants). Considering the fact that nationwide older people make up a large share of the long-term unemployed, they seem to be underrepresented in municipal projects.
- Cooperation (assumption 7): The interviews with the contact persons at the AMRs indicate that the cooperation within the programme has intensified since the start of ESF Active Inclusion. New forms of cooperation are emerging and both municipalities and schools providing special education are positive about cooperation within the projects. Representatives of schools providing special education and municipalities contact each other more frequently than before, however, this does not often lead to collective initiatives within the framework of ESF Active Inclusion. This is partly because in the previous ESF programme period, schools providing special education carried out their projects without the involvement of municipalities. In addition, most municipalities are not involved in the contents of the projects aimed at (former) special education students. Furthermore, with regard to ESF Active Inclusion specifically, there has been relatively little cooperation with employers.

Participants' characteristics and preliminary results

A total number of 93,820 individuals participated in ESF Active Inclusion in the period 2014-2015. This means that the target of the Operational Programme (of 72,500 participants before 2023) has already been exceeded by 29 percent. An explanation for this is that low-cost instruments such as training and counselling were frequently used, and higher-cost instruments such as wage subsidies were used less frequently. As a result, a relatively large number of people could participate.

In 2015¹⁷, in accordance with the objectives of ESF Active Inclusion, the vast majority of the participants (87%) is part of a vulnerable group. Most of them (56 percent) are younger than 28 years of age, which is partly due to the fact that the (former) students in special education (*vso/pro*) are all under the age of 28. Within the municipal projects, 34 percent of the participants is younger than 28 years of age and 21 percent is 50 years of age or older.

Most participants in municipal schemes are not in employment at the start of the scheme, and nearly everyone in this group receives a benefit. In total, half of the participants in municipal projects is long-term unemployed. Most (former) students in special education are inactive, because they are in education. Part of the people involved in municipal projects and part of the (former) special education students are employed. This is due to the fact that people are considered employed participants even if they only work a few hours per week. This does not necessarily imply economic independence.

The programme-specific indicators focus on the results of participants in completed projects. At the reference date (the end of 2015), no projects within ESF Active Inclusion had been fully completed. The first programme period of Active Inclusion is completed in the years 2016 and 2017. Therefore, no data are available regarding the programme-specific results at this point in time. However, Statistics Netherlands (*CBS*) does not only record results at project level (in line with the programme-specific indicators), but also at the level of the individual schemes. This refers to participants who completed their individual scheme, regardless of whether the project as a whole is completed or not. At the request of the European Commission (EC), these data are annually reported to the EC. These figures, which provide a first impression of the results of the participants who completed their schemes in the first two years of the programme, show that twenty percent of the participants who at the start of their scheme were inactive or entitled to benefits, were employed at the end of the scheme. These CBS figures on the situation of participants at the end of their schemes are preliminary. This is firstly because the situation at the end of the scheme of a large part of the participants is as yet unknown. Secondly, the CBS records currently do not include data on self-employment

---

¹⁷ In 2014, 57 percent of the projects had not started yet. Therefore, we regard 2014 as a start-up year and present the characteristics of people who participated in 2015.

and participation in education. Hence, these CBS figures should be considered as a first impression of the results. Subsequent in-depth studies will go into more detail on the results and impact of ESF Active Inclusion, also in terms of the duration of placements of participants.

Added-value

The parties receiving the ESF Active Inclusion funds perceive the added-value of the programme to be twofold. Firstly, the programme enables them to provide more support to target groups that are at a distance from the labour market, in addition to other existing policies. As a result, more reintegration instruments and support can be offered, and existing policies can be continued. Secondly, the programme helps these parties offer higher quality employment services, due to the fact that support can be intensified or organised on a smaller scale.

Preliminary conclusions

This first in-depth study shows that the most important conditions are present for ESF Active Inclusion to contribute to an effective reintegration of people who are at a distance from the labour market. In practice, a large part of the assumptions of the programme theory are met. The parties (within the AMRs) receiving the ESF Active Inclusion funds appreciate the way in which the programme enables them to support people who are at a distance from the labour market. According to the parties receiving the ESF Active Inclusion funds the added-value is both reflected in the quantity (volume effects) and the quality (more intensive and tailor-made schemes) of the activities supplied. A large number of people participate in the projects. The preliminary CBS data on the participants' outflow to work are encouraging, but should be interpreted with caution. The situation at the end of the scheme of a large part of the participants is as yet unknown and data on self-employment and participation in education is not yet available. Subsequent in-depth studies will elaborate on efficiency and effectiveness. As yet, we observe that the first results are encouraging.

Based on the first in-depth study, two points of interest have also been identified.

1. **Use of demand-oriented instruments and cooperation with employers deserve extra attention:** Instruments aimed at employers, such as wage subsidies, and a good cooperation with employers contribute to the reintegration of people who are at a distance from the labour market. However, wage subsidies have not been used as frequently as previously intended and the ESF Active Inclusion programme has not resulted in an increased cooperation with employers. Therefore, within the programme extra attention should be paid to the use of demand-oriented instruments and (regional) cooperation with employers.

2. **Cooperation between municipalities and schools providing special education has not yet developed in all AMRs:** Cooperation between municipalities and schools providing special education also deserves extra attention within ESF Active Inclusion. With regard to this last aspect, we would like to emphasize that good cooperation between these two parties is crucial in effectively guiding the group of young disabled people to the labour market. Following the interim evaluation on implementation and execution, a number of good practices concerning cooperation have been described, which could contribute to improving cooperation between municipalities and schools providing special education.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Nederland kiest ervoor om de Europese Sociaal Fonds-middelen voor de periode 2014-2020 in te zetten om de arbeidsparticipatie te verhogen en daarmee de economie te versterken en armoede tegen te gaan. De focus daarbij ligt op '...het vergroten van de werkgelegenheid en inzetbaarheid en ondersteuning bij het vinden van betaald werk' (Operationeel programma, 2014, p.9). Voor het Nederlandse programma ESF 2014-2020 is 507 miljoen euro beschikbaar. Daarvan is 71 procent beschikbaar voor de prioriteit Actieve Inclusie, waarvan één procent voor Sociale Innovatie en Transnationale Samenwerking (SITS). Deze rapportage betreft het eerste verdiepende onderzoek van de prioriteit Actieve Inclusie, exclusief SITS. De doelstelling van Actieve Inclusie is het bevorderen van de arbeidstoeliding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Tijdens de programmaperiode voert het Agentschap SZW de programma-evaluaties uit op basis van het Evaluatieplan ESF 2014-2020. Hiermee wordt voldaan aan de Algemene Verordening zoals die door de Europese Commissie is opgesteld voor deze ESF-periode.¹⁸ Voor Actieve Inclusie wordt in dit kader in eerste instantie een evaluatie uitgevoerd naar de implementatie en de uitvoering van de eerste openstelling van ESF Actieve Inclusie van 2014. De eerste tussenrapportage van deze evaluatie is in april 2016 uitgebracht. Daarnaast wordt met behulp van statistische gegevens van het CBS een doorlopend onderzoek uitgevoerd onder alle deelnemers en wordt verdiepend onderzoek gedaan om zicht te geven op 'het verhaal achter de cijfers'. Deze rapportage maakt melding van het eerste verdiepende onderzoek van ESF Actieve Inclusie over de periode 2014-2015.¹⁹

1.2 Vraagstelling verdiepende onderzoek

De centrale vraagstelling van het verdiepende onderzoek luidt:

Op welke wijze is door de aanvragers in hun projecten invulling gegeven aan het ESF-programma voor het thema Actieve Inclusie, in welke mate is de uitvoering van de regeling doeltreffend en doelmatig en in welke mate is het beoogde effect van de gestelde doelen in het Operationeel Programma ESF 2014-2020 voor het thema Actieve Inclusie bereikt?

---

¹⁸ Zie artikel 54 van de Verordening Nr. 1303/2013.

¹⁹ De informatie over de periode 2014-2015 is aangevuld met projectgegevens tot en met mei 2016.

De deelvragen die horen bij deze centrale vraagstelling zijn opgenomen in bijlage 1 van deze rapportage.

De eerste openstellingsronde van ESF Actieve Inclusie is gestart in 2014 en heeft een doorlooptijd van circa 24 maanden. Projecten uit de eerste openstellingsronde mogen verlengd worden van 24 naar 27 maanden. Dit moet uiterlijk twee maanden voor afloop van het project worden gemeld. Eind 2015 waren de projecten van de eerste openstellingsronde nog niet afgerond. Dit houdt in dat we momenteel de onderzoeksvragen slechts ten dele kunnen beantwoorden.

In deze rapportage gaan we met name in op de opzet en de uitvoering van het programma en komen de eerste resultaten daarvan aan bod.

De onderzoeksvragen over de output en de resultaten kunnen momenteel alleen onderbouwd worden met voorlopige CBS-cijfers; veel van de deelnemers aan het programma bevinden zich namelijk nog in trajecten. De onderzoeksvragen over de effectiviteit en de doelmatigheid komen waar mogelijk in deze rapportage aan bod en worden verder in de volgende verdiepende rapportages (vanaf 2017) behandeld. De vragen met betrekking tot de horizontale thema's zijn van toepassing op de verslagjaren 2017 en 2019, in aansluiting op de strategische jaarrapportage die het Agentschap SZW in deze jaren aan de Europese Commissie (EC) overhandigt.

1.3 Verantwoording aanpak

We voeren het verdiepende onderzoek naar het ESF-programma Actieve Inclusie 2014-2020 uit volgens de onderzoeksmethode theoriegestuurde effectevaluatie. Centraal in deze methodiek staat het toetsen in hoeverre veronderstellingen over de werkzaamheid van een programma in de praktijk uit komen (Weiss, 1995; White, 2009). Als integraal onderdeel van deze methode wordt in dit onderzoek gebruikgemaakt van CBS-cijfers over de resultaten van deelnemers aan het programma. Bredgaard (2016) signaleert dat in Europa in toenemende mate impactstudies worden uitgevoerd naar programma's op het gebied van re-integratie. Deze studies hebben een (quasi-)experimentele opzet, waarbij deelnemers aan een bepaald programma worden vergeleken met personen die niet aan het programma deelnemen. Op deze manier kunnen er uitspraken gedaan worden over welke (typen) re-integratieprogramma's effect sorteren. Met (quasi-)experimenteel onderzoek kunnen echter geen uitspraken gedaan worden over de manier waarop de programma's werken. De factoren en mechanismen die de werkzaamheid van de interventies bepalen, blijven daarom een zwarte doos. Volgens Bredgaard is er dan ook theoriegestuurd onderzoek nodig waarmee niet alleen gekeken wordt naar de impact van een interventie, maar waarbij tevens de 'zwarte doos' wordt geopend en er zicht komt op de werkzame mechanismen van Europese re-integratieprogramma's.

Volgens de methodiek van de theoriegestuurde effectevaluatie, die wij in dit verdiepende onderzoek naar ESF Actieve Inclusie hanteren, is het van belang om, voorafgaand aan de toetsing van de resultaten van het programma, een

interventiologica op te stellen. Deze interventiologica beschrijft de keten van aannames over de effectiviteit van het programma op de volgende niveaus:

1. Welke instrumenten moeten er worden ingezet?
2. Via welke mechanismen leidt de inzet van instrumenten tot effecten?
3. Bij welke doelgroepen is de inzet van de instrumenten effectief?
4. Welke factoren in de uitvoering van de instrumenten zijn van belang voor het welslagen van de inzet van deze instrumenten?
5. Binnen welke context is de inzet van de instrumenten effectief?

In de huidige rapportage stellen we deze interventiologica op. Hierbij is gebruikgemaakt van vakliteratuur over (bewezen) effectieve instrumenten en is een aantal experts/hoogleraren geraadpleegd.

Na het opstellen van de aannames over wat voor wie werkt in de interventiologica, moet gereconstrueerd worden of aan de aannames is voldaan en welke factoren hieraan hebben bijgedragen. Vervolgens moeten de effecten van het programma in kaart worden gebracht. We onderzoeken daarbij de effecten van het programma als geheel en niet van de afzonderlijk ingezette re-integratie-instrumenten.

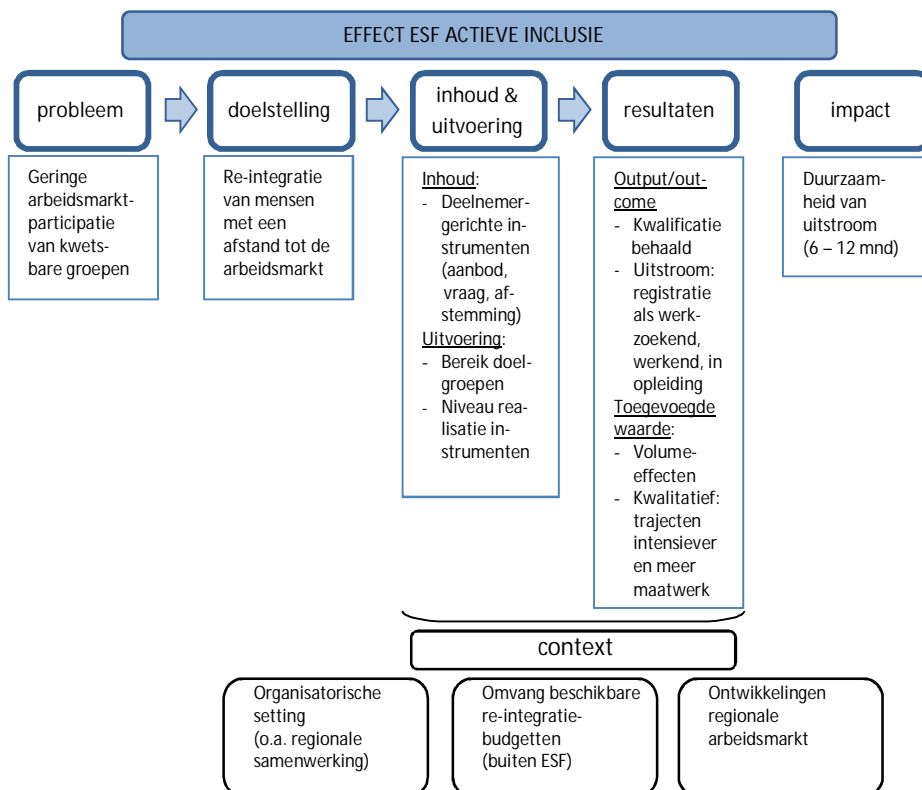
We onderscheiden twee soorten effecten. Op de eerste plaats de directe resultaten van projecten. Deze zijn te onderscheiden in:

- a) output/outcome (bijvoorbeeld het aantal afgeronde trajecten, het vinden van werk, het behalen van een kwalificatie, e.d.);
- b) toegevoegde waarde (kwantiteit: volume-effecten, zoals: hebben meer deelnemers baat bij de inzet van ESF Actieve Inclusie binnen hetzelfde palet aan instrumenten? Dan wel: biedt het programma mogelijkheden om groepen te bedienen die anders geen ondersteuning hadden ontvangen? En kwalitatief: worden dankzij ESF Actieve Inclusie intensievere trajecten dan wel meer maatwerktrajecten aangeboden?).

Ten tweede onderscheiden we als effect de impact: resultaten op de langere termijn (hoe duurzaam is een plaatsing?).

Op basis van het voorgaande is de interventiologica als volgt schematisch weer te geven:

Figuur 1.1 Analyse kader verdiepend onderzoek ESF Actieve Inclusie

Om zicht te krijgen op het effect van ESF Actieve Inclusie, moeten de resultaten van het programma in kaart worden gebracht. Daarvoor maken we in dit onderzoek gebruik van de CBS-monitoring van de output en de outcome van deelnemers aan het programma. De toegevoegde waarde krijgen we vooral kwalitatief in beeld, door de verschillende betrokkenen bij het programma hierover te bevragen. Tevens is het essentieel om zicht te krijgen op de inhoud en de uitvoering van het programma en op relevante contextfactoren. Op deze manier kunnen verwachte effecten worden verklaard. We voeren een combinatie van verschillende werkzaamheden uit om hier zicht op te krijgen, zoals literatuuronderzoek, het analyseren van informatie die door de aanvragers van de projecten wordt aangeleverd en (in latere rapportages) een triangulatie van informatie op basis van de data van het CBS, interviews met verschillende betrokkenen bij de uitvoering en het bevragen van deelnemers en werkgevers in de projecten.

De huidige rapportage betreft de opstartfase van het ESF-programma Actieve Inclusie. In dit verdiepende onderzoek gaan we op basis van interviews met de aanvragers en informatie uit de projectaanvragen en tussenrapportages in op de opzet van de projecten die in het programma worden uitgevoerd. Daarnaast beschrijven we de eerste uitkomsten over de uitvoering, de eerste voorlopige resultaten uit de CBS-monitor en het eerste beeld over de toegevoegde waarde. In deze rapportage verwerken we tevens relevante

gegevens over de uitvoering van het programma die naar voren zijn gekomen in de tussenevaluatie van de implementatie en uitvoering van de eerste openstelling van ESF Actieve Inclusie 2014-2020.²⁰ Deze rapportage betreft een eerste in een serie van verdiepende rapportages. In de volgende rapportages borduren we voort op de onderzoeksresultaten uit deze rapportage en geven we een verdiepend zicht op de uitvoering en de resultaten. De effectiviteit en doelmatigheid van het programma komen daarbij verder aan bod.

1.4 Leeswijzer

Deze rapportage bevat de uitkomsten van het verdiepende onderzoek naar ESF Actieve Inclusie over de periode 2014-2015.²¹ In hoofdstuk 2 beschrijven we het theoretisch kader van ESF Actieve Inclusie. Daarbij komen de probleemanalyse, de doelstelling en de interventielogica van het programma aan bod. De eerste inzichten over de inhoud en uitvoering van ESF Actieve Inclusie treft u in hoofdstuk 3 van deze rapportage. Hoofdstuk 4 gaat nader in op kenmerken van deelnemers aan het programma en beschrijft de voorlopige resultaten. In hoofdstuk 5 sluit deze rapportage af met de belangrijkste bevindingen over de stand van zaken met betrekking tot de (voorlopige) effecten van ESF Actieve Inclusie.

---

²⁰ Bureau Bartels en RegioPlan, 1 april 2016, uitgebracht in opdracht van het Agentschap SZW.

²¹ De informatie over de periode 2014-2015 is aangevuld met projectgegevens tot en met mei 2016.

2 ESF ACTIEVE INCLUSIE IN THEORETISCH KADER

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op de probleemanalyse, de doelstelling en de doelgroepen van het programma ESF Actieve Inclusie 2014-2020, zoals geformuleerd in het Operationeel Programma ESF 2014-2020 (OP), en beschrijft de bijbehorende interventielogica van het programma. In 2013 is een ex-ante evaluatie uitgevoerd van het ESF-programma 2014-2020 (Witkamp, Verhoeven, Grijpstra en De Ruig, 2013). In deze ex-ante evaluatie is tevens een interventielogica opgesteld. Deze interventielogica ging in op de aansluiting van de in te zetten maatregelen op de doelstellingen van ESF en het onderliggende maatschappelijke probleem. Aangezien aanvragers binnen het programma Actieve Inclusie veel vrijheid hebben om de subsidie in te zetten voor verschillende soorten maatregelen, was het ten tijde van de ex-ante evaluatie nog niet mogelijk om in te gaan op de wijze waarop de inhoud van de in te zetten maatregelen aansluit op de gestelde doelen van het programma. Binnen het huidige verdiepend onderzoek van ESF Actieve Inclusie hebben we wél de mogelijkheid om zicht te krijgen op de inhoud en de uitvoering van de ingezette maatregelen. We borduren daarom voort op de ex-ante evaluatie uit 2013 en zoomen in deze interventielogica in op de wijze waarop de specifiek ingezette instrumenten in de praktijk aansluiten op de doelstelling van het programma. De interventielogica is het theoretisch kader dat nodig is om de uitkomsten over de uitvoering en effecten (output/outcome, toegevoegde waarde en impact) van ESF Actieve Inclusie tegen af te zetten. Dit theoretisch kader stellen we nu, in deze eerste rapportage van het verdiepende onderzoek, op. In de volgende jaren zullen we de interventielogica herijken aan nieuwe wetenschappelijke inzichten.

2.2 Probleemanalyse, doelstelling en doelgroepen ESF Actieve Inclusie

2.2.1 Probleemanalyse

Het OP signaleert dat de komende jaren sprake zal zijn van vergrijzing en ontgroening. Deze ontwikkeling en het streven om welvaartsvoorzieningen in stand te houden, vragen om een verhoging van de arbeidsparticipatie in Nederland. Met de verhoging van de arbeidsparticipatie zal tegelijkertijd worden bijgedragen aan de armoedebestrijding. Het OP redeneert dat het overwinnen van armoede overwegend plaatsvindt door betaald werk. Het bevorderen van de werkgelegenheid, re-integratie van werklozen en het zorgen dat vraag en aanbod effectief bij elkaar komen, zijn daarom van groot belang. Met name kwetsbare groepen met een afstand tot de arbeidsmarkt

hebben veelal ondersteuning nodig bij het vinden en behouden van een baan. Binnen deze groepen komt relatief veel langdurige werkloosheid voor.

Kwetsbare groepen waar volgens het OP en de Regeling ESF 2014-2020 winst te behalen valt wat betreft de arbeidsparticipatie zijn:

- Jongeren; de stijging van de jeugdwerkloosheid vraagt volgens het OP om actie. Vooral bij economische tegenwind zijn jongeren een kwetsbare groep.
- Jonggehandicapten; zij ondervinden problemen bij het vinden en het behouden van werk. De omvangrijke instroom van jonggehandicapten in de socialezekerheidsregelingen is zorgwekkend. Veel van deze jonggehandicapten hebben aan een school voor voortgezet speciaal onderwijs of praktijkonderwijs deelgenomen. Vandaar dat er volgens het OP bijzondere aandacht binnen ESF Actieve Inclusie is voor (ex-)leerlingen van het voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs, en ook UWV zich op deze doelgroep richt.
- Ouderen; eenmaal werkloos is voor ouderen de kans op een baan klein. Ouderen in de bijstand hebben daarom een zeer zwakke arbeidsmarktpositie.
- (Ex-)gedetineerden, tbs'ers en jongeren in een jeugdinrichting; extra aandacht is volgens het OP ook nodig voor deze doelgroep. (Ex-)gedetineerden, tbs'ers en jongeren in een jeugdinrichting zijn vrijwel onbemiddelbaar vanwege hun status in combinatie met langdurige werkloosheid en het ontbreken van een startkwalificatie. Het hebben van opleiding of werk is vaak van invloed op het al dan niet recidiveren.²²
- Niet-uitkeringsontvangers; in de Regeling ESF 2014-2020 zijn niet-uitkeringsontvangers als specifieke doelgroep benoemd. Binnen deze groep vormen vrouwen een groot aandeel. Het versterken van de economische zelfstandigheid en financiële zelfredzaamheid van vrouwen zijn volgens het OP cruciale doelen, juist ook in tijden van economische moeilijkheid. Veel vrouwen krijgen begeleiding om de overstap naar de arbeidsmarkt te kunnen maken.
- Statushouders; in het licht van de vluchtelingen crisis wordt de gemeentelijke doelgroep van ESF Actieve Inclusie vanaf 2016 uitgebreid met statushouders. Dit sluit aan op de oproep van de Europese Commissie van 25 september 2015 om het ESF in te zetten voor dit doel.

2.2.2 Doelstelling

Vanuit de uitdagingen om de arbeidsparticipatie de komende jaren te verhogen, wordt de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in het OP als een van de vier specifieke doelstellingen geformuleerd.²³ Deze doelstelling valt binnen de investeringsprioriteit Actieve Inclusie.

---

²² Zie Visiedocument ESF 2014-2020 (update juli 2015), p. 3.

²³ Wij gaan in deze rapportage niet verder in op de overige doelstellingen van ESF 2014-2020. Zie hiervoor het OP.

Nederland wijst circa zeventig procent van de ESF-middelen voor Actieve Inclusie toe (exclusief Sociale Innovatie en Transnationale Samenwerking; SITS). De middelen worden verdeeld over projecten van drie typen aanvragers: arbeidsmarktregio's (AMR's), UWV en het ministerie van Veiligheid en Justitie (VenJ). De projecten voor de doelgroep UWV en de doelgroep VenJ zijn begin 2016 gestart. Over deze projecten rapporteren we vanaf 2017.

Voor het ESF-programma Actieve Inclusie zijn algemene en programma-specifieke indicatoren betreffende de deelnemers en een financiële indicator opgesteld (zie tabel 2.1). In de huidige rapportage maken we in hoofdstuk 3 en 4 melding van de voortgang met betrekking tot de algemene en programma-specifieke outputindicatoren en de financiële indicator over de jaren 2014-2015. Deze indicatoren richten zich op de resultaten van afgeronde projecten. Aangezien op het moment van het opstellen van deze rapportage alle projecten nog lopen, is over de programma-specifieke resultaatindicatoren nog geen analyse te maken. Over deze indicatoren zal om deze reden voor het eerst in het tweede verdiepende onderzoek in 2017 worden gerapporteerd.

Tabel 2.1 Indicatoren Actieve Inclusie

Algemene en programmaspecifieke outputindicatoren			
<i>Identificatie-code</i>	<i>Indicator</i>	<i>Meeteenheid</i>	<i>Streefwaarde 2023</i>
OI1	Aantal deelnemers Actieve Inclusie (AMR's)	Aantal unieke deelnemers	72.500
OI2	Aantal deelnemers UWV	Aantal unieke deelnemers	5.700
OI3	Aantal deelnemers VenJ	Aantal unieke deelnemers	10.900
Financiële indicator*			
<i>Identificatie-code</i>	<i>Meeteenheid</i>	<i>Streefwaarde 2018</i>	<i>Streefwaarde 2023</i>
PF1	Euro	96.500.000	361.025.499
Programma-specifieke resultaat-indicatoren			
<i>Identificatie-code</i>	<i>Indicator</i>	<i>Meeteenheid</i>	<i>Streefwaarde 2023</i>
RI1	Aantal deelnemers doelgroep actieve inclusie (AMR-projecten) dat hun individuele traject heeft afgerond en betaald werk heeft gevonden op of voor einddatum ESF-project	Ratio (%)	20
RI2	Aantal deelnemers doelgroep Actieve Inclusie (AMR-projecten) dat uiterlijk binnen 12 maanden na einddatum project hun individuele traject heeft afgerond en betaald werk gevonden	Ratio (%)	25

Vervolg tabel 2.1

Programma-specifieke resultaat-indicatoren			
Identificatie-code	Indicator	Meeteenheid	Streefwaarde 2023
RI3	Aantal deelnemers doelgroep UWV dat hun individuele traject heeft afgerond en betaald werk heeft gevonden op of voor einddatum ESF project	Ratio (%)	55
RI4	Aantal deelnemers doelgroep UWV dat uiterlijk binnen 12 maanden na einddatum project hun individuele traject heeft afgerond en betaald werk heeft gevonden	Ratio (%)	65
RI5	Aantal (ex-)gedetineerden/deelnemers ESF-project dat binnen één maand na beëindiging detentie betaald werk heeft of een opleiding volgt.	Ratio (%)	22
RI6	Aantal ex-strafrechtelijk respectievelijk civielrechtelijk geplaatste jongeren die een ESF-traject hebben gevolgd, dat een maand na verblijf in de inrichting betaald werk heeft dan wel een opleiding volgt	Ratio (%)	60

* Deze indicator betreft prioriteit 1 van het ESF-programma 2014-2020, dus Actieve Inclusie inclusief SITS, dit betreft 71,16 procent van het totale budget.

Bron: OP ESF 2014-2020

2.2.3 Doelgroepen

Binnen de projecten wordt ingezet op een brede doelgroep: mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Binnen ESF Actieve Inclusie wordt ingezet op de volgende specifieke doelgroepen (Regeling ESF 2014-2020):

7. Doelgroepen AMR's

a. Doelgroepen gemeentelijke projecten

- i. Jongeren (onder de 28 jaar)
- ii. Ouderen (vanaf 50 jaar)
- iii. Arbeidsbelemmerden²⁴
- iv. Personen die langer dan zes maanden een Wwb-uitkering, een aanvullende IOAW-uitkering, een aanvullende IOAZ-uitkering of een uitkering van UWV ontvangen²⁵

²⁴ Arbeidsbelemmerden bestaan uit twee groepen: De eerste groep omvat personen met een uitkering op basis van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen, Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen, Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten, IOAW, IOAZ en Ziektewet dan wel personen met een recht op arbeidsondersteuning op grond van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten. De tweede groep bestaat uit personen die aanspraak kunnen maken op een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand en naar oordeel van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waar deze personen woonachtig zijn een lichamelijke, verstandelijke, psychische of psychosociale beperking hebben.

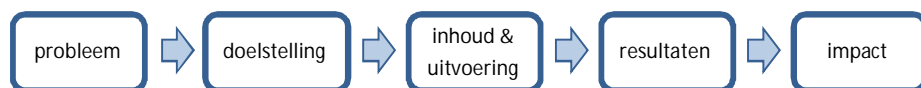
²⁵ En daarbij in de twaalf maanden voorafgaand aan hun deelname aan een project deze uitkering(en) in totaal zes maanden of langer hebben ontvangen.

- v. Niet-uitkeringsontvangers
- vi. Statushouders (vluchtelingen). Sinds 2016 worden statushouders als specifieke doelgroep benoemd voor de gemeentelijke projecten.
- b. (Ex-)leerlingen vso/pro²⁶
- 8. Doelgroepen VenJ
  - a. (Ex-)gedetineerden
  - b. Tbs'ers
  - c. Jongeren in een justitiële jeugdinrichting
- 9. Doelgroepen UWV
  - a. Brede UWV doelgroep²⁷

2.3 Interventiologica ESF Actieve Inclusie

De interventiologica beschrijft de aannames van het programma ESF Actieve Inclusie die onderliggend zijn aan de keten van:

Zoals ook in paragraaf 2.1 is benoemd, beschrijft de ex-ante evaluatie van ESF 2014-2020 de interventiologica met betrekking tot de aansluiting van de maatregelen op de doelstelling en het onderliggende probleem (zie box 2.1 voor een beknopte samenvatting van de ex-ante evaluatie). Dat gaan we in deze interventiologica niet herhalen. We richten ons daarentegen specifiek op de vraag welke instrumenten bij welke doelgroepen ingezet zouden moeten worden om tot een effectieve re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te komen. Het antwoord op die vraag is afhankelijk van de resultaten die met die instrumenten geboekt worden en van het effect op langere termijn van die resultaten. We onderzoeken daarbij de resultaten van het programma als geheel en niet van de inzet van de afzonderlijke instrumenten. Het langetermijneffect wordt, gezien de doelstelling van dit ESF-programma, toegespitst op actieve arbeidsparticipatie voor minimaal twaalf maanden na het uitstromen uit een project. Relevante factoren met betrekking tot de context van de inzet van instrumenten komen bij het beantwoorden van de vraag 'wat werkt voor wie' tevens aan bod.

²⁶ Die vijftien jaar of ouder zijn, of veertien jaar en in het derde leerjaar zitten, en die geïndiceerd zijn voor, en ingeschreven staan bij een school voor voortgezet speciaal onderwijs dan wel praktijkonderwijs, alsmede leerlingen die vijftien jaar of ouder zijn en die in de periode 24 maanden onmiddellijk voorafgaand aan de start van hun deelname aan het project, ingeschreven hebben gestaan bij een dergelijke school, en in aanvulling op het regulier onderwijs ondersteuning nodig hebben of die na het verlaten van de school begeleiding nodig hebben ten behoeve van arbeidsintegratie.

²⁷ In de regeling ESF is de brede UWV-doelgroep als volgt aangeduid: personen die op het moment van hun start van deelneming aan een project een UWV-uitkering ontvangen dan wel recht hebben op arbeidsondersteuning in het kader van de WIA, WAO, ZW en Wajong.

Box 2.1 Samenvatting ex-ante evaluatie ESF 2014-2020

Volgens de evaluatoren ligt er een deugdelijke, goed onderbouwde analyse van de arbeidsmarkt ten grondslag aan het OP. Een analyse van de vraagkant van de arbeidsmarkt zou de onderbouwing in het OP krachtiger maken.²⁸

De maatregelen in het OP sluiten volgens de evaluatoren goed aan op de gestelde doelen en uitdagingen. Subsidie wordt beschikbaar gesteld aan relevante partijen. Het OP sluit goed aan op het bestaande nationaal beleid. Doordat het programma veel vrijheid laat aan de aanvragers binnen de doelstelling Actieve Inclusie, is het moeilijk te voorspellen welke middelen uiteindelijk zullen worden ingezet. Dit maakt het lastig te beoordelen in hoeverre de middelen uiteindelijk zullen bijdragen aan de gestelde doelen.

De indicatoren in het OP voldoen grotendeels aan de gestelde eisen. De streefwaarden van de resultaatindicatoren zijn volgens de evaluatoren realistisch. De cijfermatige resultaten zullen uiteindelijk sterk afhankelijk zijn van de conjunctuur en van de re-integratie-instrumenten die door aanvragers zullen worden ingezet.

Bron: ex-ante evaluatie ESF 2014-2020

Bij het opstellen van de interventielogica is het van belang om daarin niet alleen de wetenschappelijke theorie te betrekken, maar tevens de theorieën die bestaan bij de uitvoeringspartijen (Stame, 2004). Alleen dan sluiten de opgestelde aannames over wat voor wie werkt aan bij wat er daadwerkelijk in de praktijk plaatsvindt. Beide perspectieven nemen we mee in het opstellen van de interventielogica.

In bijlage 3 van deze rapportage lichten we verschillende begrippen toe die in dit hoofdstuk aan bod komen, bijvoorbeeld wat wordt bedoeld met 'instrumenten' en 'mechanismen'.

2.3.1 Inzet van re-integratie-instrumenten

Om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te krijgen, kan een veelheid aan re-integratie-instrumenten worden ingezet. Om te kunnen bepalen welke instrumenten ingezet zouden kunnen worden om uiteindelijk tot een succesvolle re-integratie te komen, is een literatuurstudie uitgevoerd.²⁹ Op basis daarvan maken we een indeling naar typen instrumenten. Deze indeling baseren we op de studie 'Fit or unfit' van Sol en Kok (2014). De auteurs brengen in deze studie de gereedschapskist van re-integratie in kaart en stellen een beleidstheorie op over de werkzaamheid van re-integratie. In de indeling houden we rekening met de instrumenten die subsidiabel zijn binnen ESF Actieve Inclusie. Alleen subsidiabel in te zetten instrumenten zijn in tabel

²⁸ Dit rapport bevat een aanzet voor deze analyse van de vraagkant van de arbeidsmarkt, zie 2.3.1 en 2.3.2.

²⁹ Later in dit rapport (en in volgende rapportages) wordt ingegaan op de instrumenten die in het kader van ESF worden ingezet.

2.2 weergegeven.³⁰ We hebben de instrumenten ingedeeld op basis van de gerichtheid ervan. De aanbodgerichte instrumenten zijn primair gericht op het aanpakken van de problematiek van de werkzoekende. Hieronder vallen het inzetten van diagnose-instrumenten, casemanagement en trajectbegeleiding, het begeleiden van werkzoekenden in het zoeken van vacatures en het solliciteren, en het trainen van de werkzoekenden via scholing, branchecursussen of binnen een leerwerkbedrijf. De vraaggerichte instrumenten, waaronder de inzet van loonkostensubsidie en jobcoaching, stellen de werkgever centraal. De instrumenten gericht op de afstemming brengen beide perspectieven samen en zijn gericht op de matching tussen het aanbod (de werkzoekenden) en de vraag (van de werkgevers). Onder dit type instrumenten valt bijvoorbeeld het verwerven van (geschikte) vacatures, het aanpassen van de werkplek of het werkproces (jobcarving), het plaatsen van werkzoekenden in stageplaatsen en in werkervaringsplekken. De daadwerkelijke inzet op deze instrumenten in de projecten van ESF Actieve Inclusie komt in hoofdstuk 3 (paragraaf 3.3) aan bod.

Tabel 2.2 Indeling re-integratie instrumenten ESF Actieve Inclusie

Gerichtheid instrument	Hoofdcategorie instrument	Voorbeelden instrumenten	Mechanismen*
<u>Aanbod:</u> De problematiek van de werkzoekende staat centraal	Diagnose	Arbeidskundig onderzoek Testen Beroeporiëntatie	Activeringsmechanisme
	Casemanagement en trajectbegeleiding	Klantcontacten Coachingsgesprekken Motivatiebevordering	Begeleidingsmechanisme
	Zoeken en solliciteren op gang brengen	Zoektraining vacatures Sollicitatietraining Netwerktraining	Identiteitsmechanisme
	Kennisverwerving	Scholing Branchecursussen Leerwerkbedrijf	Informatiemechanisme Leermechanisme
<u>Vraag:</u> Instrumenten gericht op de werkgever	Compensatie	Loonkostensubsidie	Compensatiemechanisme
	Werkbegeleiding	Jobcoaching	Begeleidingsmechanisme Vertrouwensmechanisme

³⁰ Dit houdt in dat bijvoorbeeld de mogelijkheid om sancties en beloningen in te zetten niet wordt benoemd in de indeling, aangezien dit niet gesubsidieerd kan worden binnen ESF Actieve Inclusie. Hetzelfde geldt voor de inzet van instrumenten die niet direct gericht zijn op re-integratie, zoals gezondheidsbevordering en het wegnemen van praktische belemmeringen (zoals maatschappelijke hulp of kinderopvang).

Vervolg tabel 2.2

Gerichtheid instrument	Hoofdcategorie instrument	Voorbeelden instrumenten	Mechanismen*
Afstemming: Matching tussen de werkzoekende en de werkgever	Vacatureverwerving	Werkgeversdienstverlening Jobhunting	Matchings-mechanisme
	Aanpassen werkplek/proces	Jobcarving	Identiteits-mechanisme
	Bemiddeling naar werk	Werkervaringsplek Stage	Informatie-mechanisme Vertrouwens-mechanisme

* De mechanismen hier beschreven (zie ook Sol & Kok, 2014) worden nader toegelicht in bijlage 3 van deze rapportage.

Empirische bewijskracht

De typen instrumenten verschillen van elkaar in de mate waarin er empirische bewijskracht is voor de effectiviteit ervan. De aanwezige bewijskracht zetten we hieronder beknopt op een rij.

Bewijskracht aanbodgerichte instrumenten:

- Uit Nederlands onderzoek gericht op het perspectief van de werkgever (Van Horssen, 2013; Nijhuis 2014) komt naar voren dat het in kaart brengen van de arbeidsmogelijkheden van werkzoekenden met een arbeidsbeperking via de inzet van diagnose-instrumenten belangrijk is om tot een goede match te komen tussen de kandidaten en beschikbare werkplekken. Experimenteel effectonderzoek naar de inzet van diagnose-instrumenten ten behoeve van re-integratie is voor zover ons bekend niet uitgevoerd.
- Meerdere studies (Behncke et al., 2010; Koning, 2009; Van den Berg et al., 2012) wijzen uit dat trajectbegeleiding, waarin werkzoekenden worden gewezen op baanmogelijkheden en hun rechten en plichten worden besproken, bijdraagt aan een succesvolle re-integratie.
- Ten aanzien van instrumenten gericht op het zoeken van werk en solliciteren, toont een meta-analyse van Liu et al. (2014) aan dat deze instrumenten effectief kunnen zijn in het versterken van effectief werkzoekgedrag. De inzet van deze instrumenten is vooral effectief als zij zich ook richten op het versterken van motivatie.
- Op het gebied van scholing komt uit de meta-analyse van Card, Kluge en Weber (2015) naar voren dat dit, in ieder geval wanneer het gericht wordt op een brede doelgroep waaronder deelnemers met een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt, op de korte termijn weinig impact heeft, maar wel een gematigd positieve impact heeft op de middellange en lange termijn. Voor de effectiviteit van scholing is het van belang dat de trainingen gericht zijn op vaardigheden en competenties die aansluiten bij de vraag van de werkgever. Beroepsgerichte trainingen en korte cursussen zijn daarom over het algemeen ook het effectiefst (Blonk et al., 2015).

Kluve (2010) beschrijft dat scholingstrajecten mensen er ook van kunnen weerhouden om in deze periode actief naar werk te zoeken. De positieve effecten van scholing kunnen hiermee teniet worden gedaan. Dit noemt men het 'locking-in effect'.

Bewijskracht vraaggerichte instrumenten:

- In de meeste landen waar de inzet van loonkostensubsidie is geëvalueerd, zijn de ervaringen positief (Kluve, 2010). Nederlands onderzoek van Mallee et al. (2013) laat zien dat het verkleinen van risico's voor werkgevers van belang is bij het inzetten van werknemers met een beperking. Via loonkostensubsidie kunnen deze risico's worden verkleind. Hoewel de inzet van loonkostensubsidie in eerste instantie geen grote rol lijkt te spelen bij het selectieproces van werkgevers, kan het wel bijdragen aan het wegnemen van angst of onzekerheden die bij werkgevers leven, vooral als het gaat om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt (Groenewoud, 2013). Meta-analyses wijzen uit dat loonkostensubsidie en financiering van aanpassingen van werkplekken een matig positief effect hebben op de arbeidsparticipatie (Card, Kluve en Weber, 2015; De Koning, 2012; Koning, 2012).
- Tsiachristas (2008) vond dat begeleiding op de werkplek (jobcoaching) leidt tot een lagere werkloosheid onder de doelgroep gehandicapten. Jobcoaching is effectiever als dit bij één coach is belegd.

Bewijskracht instrumenten gericht op de afstemming tussen vraag en aanbod:

- De meta-analyse van Card et al. (2015) wijst uit dat, net als scholing van werkzoekenden, de inzet van werkervaringsplekken op de middellange en lange termijn een gematigd positief effect hebben. Meta-analyses naar de methode *Supported Employment*, dat de re-integratie van mensen met een arbeidshandicap tot doel heeft, laten zien dat (onder andere) het direct plaatsen van mensen in betaald werk, in plaats van eerst voorbereiding zoals assessment, trainingen en begeleiding, effectief is voor deze doelgroep (Bond, Drake & Becker, 2008; Marshall et al., 2014; Michon en Van Weeghel, 2010). Mallee et al. (2013) noemen in hun onderzoek onder Nederlandse werkgevers dat de inzet van proefplaatsingen volgens de werkgevers een belangrijk instrument is voor de beheersing van de risico's van werkgevers.
- Hoewel over de inzet van andere matchingsinstrumenten, zoals jobhunting en jobcarving, in de praktijk positieve geluiden naar voren komen over de bruikbaarheid hiervan voor de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (zie bijvoorbeeld Geling & Van Lieshout, 2014; Van Wijk & Van Emmerink, 2013), is naar dit type instrumenten nog weinig effect-onderzoek gedaan.

Empirische bewijskracht samengevat

Voor zowel aanbodgerichte instrumenten, vraaggerichte instrumenten en instrumenten gericht op de afstemming tussen vraag en aanbod is (in meer of mindere mate) empirische bewijskracht aanwezig voor de effectiviteit van de

inzet hiervan. Voor een aantal instrumenten is nog weinig bewijskracht over de effectiviteit aanwezig. Dit geldt met name voor de inzet van matchings-instrumenten zoals jobcarving en jobhunting en voor de inzet van diagnose-instrumenten.

Instrumentenmix

In de praktijk blijkt de inzet van één re-integratie-instrument te beperkt om werkzoekenden effectief aan het werk te helpen. Dit geldt met name voor mensen met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt. Om deze afstand te overbruggen, is vaak een combinatie van verschillende instrumenten nodig. Zowel afstemming op de wensen en de mogelijkheden van de kandidaten, een goede samenwerking met de werkgevers als het concreet bij elkaar brengen van beide partijen verdient daarbij de aandacht. De inzet van een mix aan instrumenten sluit aan bij de mogelijkheden die aanvragers binnen ESF Actieve Inclusie hebben om zelf een pakket van maatregelen samen te stellen voor de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. In de praktijk wordt binnen de projecten ook veelal een mix van instrumenten ingezet, zoals we nader toelichten in hoofdstuk 3 van deze rapportage.

Sol en Kok (2014) identificeren twee effectieve strategieën om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen, waarbij gebruik wordt gemaakt van een mix van zowel aanbodgerichte als vraaggerichte instrumenten en instrumenten waarbij de afstemming tussen vraag en aanbod centraal staan:

- In de eerste strategie worden cliënten via stages, proefplaatsingen en werkervaringsplaatsen bij de werkgever geplaatst. Daarbij wordt intensieve begeleiding geboden aan de cliënten, in combinatie met het aanleren van de benodigde vaardigheden. Deze strategie is relatief duur en langdurig, maar levert wel een hoog plaatsingsresultaat op. In deze strategie wordt gebruikgemaakt van het matchingsmechanisme, vertrouwensmechanisme, begeleidingsmechanisme, activeringsmechanisme, informatie- en leermechanisme (zie bijlage 3 van deze rapportage voor een toelichting op de mechanismen).
- In de tweede strategie worden cliënten geselecteerd waarbij de kans op werk relatief hoog wordt ingeschat. Deze cliënten krijgen vooral sollicitatie-trainingen en zoektrainingen van vacatures aangeboden om ze zo snel mogelijk voor te bereiden op een directe match met de werkgever. Met deze strategie zijn minder kosten gemoeid dan bij de eerste strategie. Echter, deze strategie is alleen bruikbaar voor mensen waar een snelle plaatsing bij de werkgever mogelijk is. Het informatiemechanisme, leermechanisme en matchingsmechanisme (zie bijlage 3 voor een toelichting) worden bij de tweede strategie aangeboord.

2.3.2 Inzet instrumenten bij verschillende doelgroepen

Zoals ook naar voren komt uit de ex-ante evaluatie van ESF 2014-2020, ligt het voor de hand om re-integratie-inspanningen te richten op de groep

kwetsbare mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De inzet van re-integratie kan voor deze mensen leiden tot een stijging van de arbeidsparticipatie. De vraag of bij verschillende doelgroepen kwetsbare mensen verschillende typen instrumenten ingezet zouden moeten worden, is echter ook relevant.

In verschillende studies wordt gepleit voor het selectief inzetten van re-integratie-instrumenten bij verschillende doelgroepen, met name wat betreft de mate waarin mensen een afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Re-integratie-instrumenten zouden daarbij ingezet moeten worden als het de obstakels wegneemt die deelname aan het arbeidsproces belemmeren (Kamerbrief Effectiviteit re-integratiebeleid en handhaving, 20 juli 2012). Over het algemeen kan geconcludeerd worden dat re-integratie relatief effectief is voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Dit is conform de doelstelling van ESF Actieve Inclusie, waarbinnen gericht wordt op de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Onder deze doelgroep vallen mensen met een arbeidshandicap (inclusief jonggehandicapten) en langdurig werklozen. De effecten van re-integratie-instrumenten zijn voor ouderen over het algemeen effectiever dan voor jongeren, in ieder geval als daarbij geen onderscheid wordt gemaakt in de mate waarin jongeren afstand hebben tot de arbeidsmarkt (Card et al., 2015; Kluge, 2010; Koning, 2013; Nazar, 2010):

- *Re-integratie effectiever voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt:* Koning (2013) betoogt dat voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, die niet productief genoeg zijn om het wettelijk minimumloon te verdienen, de productiviteitsval dreigt. Deze mensen willen wel aan het werk, maar kunnen niet. Voor deze mensen is de inzet van loonkostensubsidie van nut om productiviteitsverlies op te vangen. Uit het overzicht van effectstudies van Nazar (2010) komt tevens naar voren dat de inzet van loonkostensubsidie met name effectief is als deze specifiek wordt ingezet bij mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Ook training en scholing hebben meer effect bij mensen met een arbeidshandicap en bij langdurig werklozen dan bij andere groepen (Card et al., 2015). De compensatie-, activerings-, informatie- en leermechanismen zijn vooral van toepassing voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, gezien de werkzaamheid van de instrumenten loonkostensubsidie en kennisverwerving voor deze doelgroep. De specifieke doelgroepen waar ESF Actieve Inclusie zich op richt en die aansluiten bij deze bevindingen, zijn arbeidsbelemmerden, (ex-)leerlingen vso/pro (die een grote overlap vertonen met de doelgroep jonggehandicapten), mensen die minimaal zes maanden een Wwb-uitkering ontvangen en de VenJ doelgroep (bestaande uit (ex-)gedetineerden, tbs'ers en jongeren in een justitiële jeugdinstelling). Instrumenten gericht op het zoeken van werk en solliciteren zijn daarentegen minder effectief voor mensen die langdurig werkloos zijn en mensen met een arbeidshandicap in vergelijking met kortdurend werklozen en werkzoekenden in het algemeen (Liu et al., 2014). Voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt geldt over het algemeen dat zo snel

- mogelijk aan de slag gegaan moet worden met re-integratie (Inspectie SZW, 2011). De inzet van instrumenten is bij bijvoorbeeld bijstandsgerechtigden minder effectief als men hier langer mee wacht.
- *Re-integratie relatief effectief voor ouderen*: uit de meta-analyses van Kluve (2010) en Card et al. (2015) blijken over het algemeen kleinere effecten voor programma's die specifiek zijn gericht op jongeren in het algemeen, dus inclusief jongeren met een relatief kleine afstand tot de arbeidsmarkt. De inzet van training is bijvoorbeeld overwegend ineffectief voor jongeren in het algemeen. Preventie in de vorm van het voorkomen van voortijdige schooluitval werkt daarentegen beter voor jongeren. In tegenstelling tot de gevonden effecten voor jongeren, zijn de effecten van scholing, met de bijbehorende activerings-, informatie- en leermechanismen, relatief groot voor werklozen ouder dan veertig jaar. Over het algemeen kan geconcludeerd worden dat re-integratie relatief effectief is voor ouderen (Nazar, 2010).
  - *Re-integratie via ESF lijkt effectief voor (ex-)gedetineerden*: uit een studie van het WODC (2013) komt naar voren dat deelname aan een ESF-traject samenhangt met een lagere kans op recidive. Welke instrumenten of mechanismen daarbij een doorslaggevende rol spelen, is niet bekend, behalve dat voor volwassen (ex-)gedetineerden het aan het werk zijn of een opleiding volgen hierbij een rol speelt.

2.3.3 Relevante contextfactoren voor de inzet van re-integratie-instrumenten

We identificeren drie contextfactoren die relevant zijn voor de mogelijkheden om de arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te vergroten: de organisatorische setting, de inzet van overige beleidsmaatregelen en de ontwikkelingen in de regionale arbeidsmarkt.

Organisatorische setting

Een intensieve regionale samenwerking is volgens het OP van belang voor een effectieve re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Binnen ESF Actieve Inclusie zijn de centrumgemeenten van de 35 AMR's de aanvragers van de projecten. De centralisatie van de aanvragen bij de centrumgemeenten is mede ingegeven vanuit het idee dat hiermee de regionale samenwerking bevorderd kan worden rondom de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Een intensieve regionale samenwerking biedt het voordeel dat de verschillende betrokken gemeenten en vso/pro-scholen kunnen profiteren van elkaars ervaring. Bovendien biedt dit de mogelijkheid voor een bundeling van de netwerken die de verschillende partijen hebben onder werkgevers. De regionale samenwerking binnen ESF Actieve Inclusie betreft de samenwerking tussen de verschillende gemeenten in de AMR, tussen de scholen voor vso en pro en de onderlinge samenwerking tussen de gemeenten, de scholen en werkgevers.

Overige beleidsmaatregelen

Het bevorderen van de regionale samenwerking sluit ook aan bij recente wet- en regelgeving met het oog op de bevordering van de arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt:

- Met de komst van de Participatiewet zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor de re-integratie van jonggehandicapten met arbeidsvermogen. De gemeenten dienen ten behoeve van een succesvolle re-integratie samenwerking te zoeken met relevante partners, waaronder de vso-/pro-scholen. De uitvoering van ESF in de AMR's sluit aan bij hoe gemeenten invulling en uitvoering geven aan de Participatiewet.
- In de Wet SUWI (Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen) is vastgelegd dat er per regio een arbeidsmarktagenda en samenwerkingsafspraken gemaakt dienen te worden. Elke AMR kent één aanspreekpunt voor werkgevers (het Werkgeversservicepunt). Gemeenten en UWV zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de registratie van werkzoekenden en van vacatures.
- In het sociaal akkoord van 2013 is tussen het kabinet en sociale partners afgesproken dat de regionale schakel tussen werkgevers en mensen met een arbeidsbeperking wordt gevormd door de regionale Werkbedrijven. In de Werkbedrijven worden afspraken gemaakt over de werkgeversdienstverlening.
- Gemeenten, scholen, UWV en werkgevers werken met elkaar samen in de Aanpak Jeugdwerkloosheid. Daarin wordt getracht om de werkloosheid onder jongeren die minder zelfredzaam zijn, te verminderen en te voorkomen. In het kader van deze aanpak zijn landelijke Werkakkoorden gesloten met werkgevers.
- Het kabinet en werkgevers hebben met elkaar in de Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten (Quotumwet) met elkaar afgesproken om voor 2026 120.000 extra banen (waarvan 100.000 door werkgevers en 25.000 binnen de overheid) te creëren voor mensen met een arbeidsbeperking.
- Zowel landelijk, regionaal als op lokaal niveau wordt samengewerkt tussen de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), gemeenten en ketenpartners (waaronder de GGZ, onderwijsinstellingen, UWV en Reclassering) om de nazorg en re-integratie van ex-gedetineerden bij terugkeer in de samenleving mogelijk te maken. In 2014 hebben het ministerie van VenJ en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) een convenant getekend met daarin de nieuwe richtlijnen voor de re-integratie van ex-gedetineerden in de samenleving.

Dit (beknopte) overzicht van recente wet- en regelgeving laat zien dat er momenteel verschillende beleidsmaatregelen worden getroffen die gericht zijn op de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De middelen die beschikbaar zijn binnen ESF Actieve Inclusie vormen een van de manieren waarop de arbeidsparticipatie van kwetsbare doelgroepen bevorderd kan worden. De mogelijke effecten van Actieve Inclusie kunnen daarom niet los gezien worden van de overige ingezette beleidsmaatregelen.

Ontwikkelingen regionale arbeidsmarkt

Zoals ook benoemd in de ex-ante evaluatie van ESF 2014-2020, is de mogelijkheid om de arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te verhogen afhankelijk van de stand en de ontwikkeling van de economie. In een krappe arbeidsmarkt is het lastiger om kwetsbare groepen aan het werk te krijgen en te houden dan wanneer er sprake is van een ruime arbeidsmarkt. Behalve de conjunctuur, is ook de *regionale* werkgelegenheid van invloed op de mate van arbeidsparticipatie. Groenewoud et al. (2014) constateren bijvoorbeeld dat in Nederland de regio's waar relatief weinig werkgelegenheid is, vaak ook de regio's zijn waar relatief veel Wajongers en mensen in de Wsw (Wet sociale werkvoorziening) wonen. De opgaven die regio's zich stellen en de inzet op bepaalde doelgroepen is daarom ook regio-afhankelijk. Verschillen in resultaten van ESF Actieve Inclusie tussen arbeidsmarktregio's zouden daarom (mede) verklaard kunnen worden door deze regionale verschillen.

2.4 Samenvattende conclusie: aannames op basis van het theoretisch kader

In dit hoofdstuk is op basis van literatuurstudie relevante kennis over de inzet van re-integratie op een rij gezet. Op basis van deze kennis kunnen de volgende aannames gedestilleerd worden over de wijze waarop de inzet van re-integratie-instrumenten binnen ESF Actieve Inclusie effect zullen sorteren voor verschillend doelgroepen.³¹ Deze aannames zullen worden getoetst in dit verdiepende onderzoek en in de volgende verdiepende onderzoeken die de komende jaren worden uitgevoerd.

1. Over het algemeen kan geconcludeerd worden dat re-integratie relatief effectief is voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Dit is conform de doelstelling van ESF Actieve Inclusie, waarbinnen gericht wordt op de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
2. Op basis van de literatuurstudie kan gesteld worden dat voor zowel aanbodgerichte als vraaggerichte instrumenten en instrumenten gericht op de afstemming tussen vraag en aanbod empirische bewijskracht aanwezig is voor de effectiviteit van de inzet hiervan, zij het dat de mate van bewijskracht verschilt tussen instrumenten.
3. Een voorwaarde voor het bereiken van de doelstelling van ESF Actieve Inclusie – de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt – is de inzet op een mix van aanbodgerichte instrumenten, vraaggerichte instrumenten en instrumenten gericht op de afstemming tussen vraag en aanbod. Afstemming op de wensen en mogelijkheden van de

---

³¹ Hierbij merken wij op dat de gemeentelijke doelgroepen van ESF ook ondersteund worden vanuit de Participatiewet.

werkzoekenden, een goede samenwerking met de werkgevers en het concreet bij elkaar brengen van beide partijen verdienen daarbij de aandacht.

4. De inzet van een combinatie van instrumenten gericht op bemiddeling naar werk (stages en werkervaringsplaatsen), intensieve begeleiding aan werkzoekenden (zowel voor als tijdens de plaatsing) en het aanleren van de ontbrekende vaardigheden hangen positief samen met de re-integratie van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt (waaronder langdurig werklozen en mensen met een arbeidsbeperking). Via de inzet van deze instrumenten worden ontbrekende informatie en kennis bij de werkzoekende aangevuld, worden risico's bij de werkgever verkleind en worden via het netwerk van de betrokkenen de werkzoekende en de werkgever actief bij elkaar gebracht.
5. Het inzetten van loonkostensubsidie 'ontzorgt' de werkgever en zal dan ook bijdragen aan een toename van de arbeidsparticipatie van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
6. Bij de inzet van re-integratie-instrumenten, waaronder de inzet van scholing en het aanleren van vaardigheden, wordt er verstandig aan gedaan om met betrekking tot de doelgroep jongeren vooral in te zetten op jongeren met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, waaronder (ex-)leerlingen vso/pro.
7. Een intensieve samenwerking tussen de gemeenten binnen de AMR's, de scholen voor vso/pro binnen de AMR's, en onderling tussen de gemeenten, scholen en werkgevers, bevordert de mate waarin binnen de projecten kwetsbare doelgroepen effectief worden toegeleid naar de arbeidsmarkt.
8. De mate waarin de projecten binnen ESF Actieve Inclusie zullen leiden tot een toename van de arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, is mede afhankelijk van de effectiviteit van andere relevante beleidsmaatregelen, zoals de Participatiewet, de Wet SUWI, het sociaal akkoord, de Aanpak Jeugdwerkloosheid, de Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten en het convenant re-integratie (ex)-gedetineerden.
9. De mate waarin binnen de projecten ESF Actieve Inclusie effecten worden gesorteerd, is mede afhankelijk van de stand en ontwikkeling van de economie in Nederland en binnen de verschillende AMR's.

3 INHOUD EN UITVOERING PROJECTEN ESF ACTIEVE INCLUSIE

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een eerste beeld geschetst van de inhoud en de uitvoering van het ESF-programma Actieve Inclusie. Hierbij krijgen we een eerste zicht op de 'zwarte doos' van het programma, oftewel de werkzame elementen van ESF Actieve Inclusie. Na een beschrijving van de opzet en van de financiële voortgang van de projecten die worden uitgevoerd binnen het programma, wordt ingegaan op de re-integratie-instrumenten die in de projecten worden ingezet. Vervolgens wordt een beschrijving gegeven van de wijze waarop in de projecten wordt ingezet op de verschillende doelgroepen die centraal staan binnen ESF Actieve Inclusie. Daarna komt de regionale samenwerking binnen de projecten aan bod. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een samenvattende conclusie. De (voorlopige) resultaten van ESF Actieve Inclusie en de deelnemerskenmerken worden in hoofdstuk 4 nader toegelicht.

3.2 Opzet projecten en financiële voortgang

3.2.1 Opzet projecten

De middelen die beschikbaar zijn voor ESF Actieve Inclusie worden verdeeld over drie typen aanvragers: arbeidsmarktregio's (AMR's), het ministerie van Veiligheid en Justitie (VenJ) en UWV. Binnen de AMR's worden twee typen projecten uitgevoerd: gemeentelijke projecten en projecten voor (ex-)leerlingen vso/pro. Van de middelen voor het Nederlandse programma ESF 2014-2020 is 71 procent beschikbaar voor Actieve Inclusie, waarvan één procentpunt voor Sociale Innovatie en Transnationale Samenwerking. Van het totale budget voor Actieve Inclusie is 80 procent beschikbaar voor de projecten aangevraagd door de AMR's, twaalf procent voor het project aangevraagd door VenJ en acht procent voor het project aangevraagd door UWV (zie tabel 3.1).

Tabel 3.1 Aanvragers, doelgroepen en aantal projecten eerste aanvraagstijdvak ESF Actieve Inclusie

Aanvragers	Doelgroepen	Aandeel van het totale budget ESF Actieve Inclusie	Aantal projecten
AMR's	Gemeentelijke doelgroepen: - Jongeren (tot 28 jaar) - Ouderen (vanaf 50 jaar) - Minimaal zes maanden Wwb - Arbeidsbelemmerden - Niet-uitkeringsontvangers - Statushouders (vanaf 2016)	80% voor zowel gemeentelijke doelgroepen als (ex-)leerlingen vso/pro	35
AMR's	(Ex-)leerlingen vso/pro	80% voor zowel gemeentelijke doelgroepen als (ex-)leerlingen vso/pro ³²	35
VenJ	VenJ doelgroepen: - (Ex-)gedetineerden - Tbs'ers - Jongeren in een justitiële jeugdinstelling	12%	1
UWV	Doelgroep UWV: - Arbeidsbelemmerden - brede UWV doelgroep (met name Wajong)	8%	1

In totaal worden binnen het eerste aanvraagstijdvak van het programma 72 projecten uitgevoerd. De huidige rapportage richt zich op de uitvoering van de 70 projecten, aangevraagd door de AMR's: 35 gemeentelijke projecten en 35 projecten voor (ex-)leerlingen vso/pro. Deze projecten zijn ten tijde van het opstellen van deze rapportage in uitvoering. De twee VenJ- en UWV-projecten starten in 2016. In 2014 en 2015 hadden deze instanties nog lopende projecten, vallend onder de vorige ESF-programmaperiode. Vanaf volgend jaar zullen de projecten van de huidige programmaperiode meegenomen worden in het verdiepende onderzoek.

3.2.2 Financiële voortgang ESF Actieve Inclusie

De AMR's hebben halverwege de looptijd van de projecten van het eerste aanvraagstijdvak een voortgangsrapportage ingediend. Daarin verschaffen de aanvragers onder andere inzicht in de financiële voortgang van de gemeentelijke projecten en de projecten voor de (ex-)leerlingen vso/pro. Volgens deze informatie is halverwege het eerste aanvraagstijdvak van ESF Actieve Inclusie

³² Tachtig procent van het totale budget voor ESF Actieve Inclusie is beschikbaar voor de projecten aangevraagd door de AMR's. Van dit budget is 30 procentpunt geormerkt voor (ex-) leerlingen vso/pro.

€ 41,2 miljoen gerealiseerd³³ (zie tabel 3.2). In totaal is dit 36 procent van het bedrag dat voor de projecten van de AMR's beschikbaar is voor dit aanvraag-tijdvak (€ 114 miljoen), 14 procent van het totale budget voor de AMR's (€ 287) en 12 procent van het totale budget voor ESF Actieve Inclusie (€ 356 miljoen). Halverwege de looptijd van de projecten van het eerste aanvraag-tijdvak is € 42 miljoen aan cofinanciering ingezet. In het tweede aanvraag-tijdvak (gepubliceerd op 13 april 2016) is € 166 miljoen beschikbaar gesteld voor de aanvragen vanuit de AMR's.

Tabel 3.2 Financiële voortgang projecten AMR's, halverwege uitvoeringsperiode eerste aanvraag-tijdvak

Type project	Beschikbaar budget*	Tussentijdse realisatie	
		Absoluut	Relatief
Gemeente	€ 78,8 miljoen	€ 25,6 miljoen	32%
(Ex-)leerlingen vso/pro	€ 35,2 miljoen	€ 15,6 miljoen	44%
Totaal	€ 114 miljoen	€ 41,2 miljoen	36%

* ESF-subsidie die volgens de beschikkingen gereserveerd is voor de AMR's.
 Bron: Beschikkingen en voortgangsrapportages AMR's ultimo augustus 2016

Uit tabel 3.2 valt af te lezen dat gemiddeld gezien de financiële realisatie bij de projecten voor (ex-)leerlingen vso/pro beduidend hoger uitkomt dan bij de gemeentelijke projecten. Daarbij dienen echter twee kanttekeningen geplaatst te worden. Ten eerste is er in een deel van de AMR's voor gekozen om bepaalde gemeenten en/of subprojecten/clusters niet mee te nemen in de voortgangsrapportages, omdat de financiële gegevens hiervoor niet tijdig beschikbaar waren. Ten tweede loopt de tussentijdse realisatie relatief achter omdat de projecten van de programmaperiode 2007-2013 langer door zijn gelopen, waardoor projecten over de periode 2014-2020 later zijn gestart. Hierdoor zal het uiteindelijke realisatiepercentage voor het gemeentelijk deel van de projecten na afloop van de projecten waarschijnlijk wat hoger liggen dan de 32 procent die in de tabel is opgenomen.

Box 3.1 Prestatiereserve

Om de voortgang van de uitvoering van het ESF-programma te stimuleren, heeft de Europese Commissie in de ESF-verordening een prestatiereserve opgenomen.³⁴ Dit is een reservering van 6 procent van het totale budget, dat toegekend wordt indien een lidstaat in de eerste vijf uitvoeringsjaren (tot en met 2018) in voldoende mate de tussentijdse mijlpalen behaalt, zoals die in het OP zijn vastgelegd.

Voor Actieve Inclusie (inclusief SITS) zijn twee mijlpalen benoemd: een realisatie van minimaal € 96.500.000 (opgenomen in een uitgavenstaat die is aangeboden aan de Europese Commissie) en een instroom van minimaal 35.800 deelnemers. Wanneer we de tussentijdse realisatie van alleen de 70 projecten van de AMR's afzetten tegen

³³ Het betreft de tussentijdse realisatie zoals vermeld door de aanvragers. De gegevens over de realisatie worden pas definitief na de accountantscontrole aan het einde van het eerste aanvraag-tijdvak.

³⁴ Zie artikel 22 van de Verordening Nr. 1303/2013.

deze financiële indicator, is begin 2016 43 procent van de financiële streefwaarde gerealiseerd.³⁵ De realisatie lijkt daarmee op koers te liggen. De streefwaarde met betrekking tot het totaal aantal deelnemers is al volledig gerealiseerd; inmiddels zijn (eind 2015) al 93.820 deelnemers ingestroomd in ESF-trajecten. Over het aantal deelnemers aan ESF Actieve Inclusie en de achtergrondkenmerken van de deelnemers wordt verder in hoofdstuk 4 gerapporteerd.

3.3 Inhoud van de projecten

Voor de projecten die zijn ingediend door de AMR's hebben we op een rij gezet welke re-integratie-instrumenten zijn ingezet. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen de instrumenten die zijn ingezet binnen de projecten gericht op de doelgroep (ex-)leerlingen vso/pro en de projecten gericht op de gemeentelijke doelgroepen. De indeling van instrumenten is gemaakt op basis van de beschikbare informatie in de aanvragen, tussenrapportages en overzichten van de sub-projecten. In de interviews met de contactpersonen bij de AMR's is deze informatie geverifieerd en waar nodig aangepast. In de volgende jaren van het onderzoek zullen we aan deze onderzoeksresultaten informatie toevoegen uit de interviews met de verschillende aanvragers over de inzet van specifieke instrumenten voor specifieke doelgroepen. In deze paragraaf beschrijven we ook inzichten uit de interviews met de contactpersonen bij de AMR's over de inhoud van de projecten. In komende verdiepende onderzoeken zullen we interviews binnen projecten houden om meer zicht te krijgen op de inhoud en uitvoering van projecten. In bijlage 4 is een overzicht opgenomen van ingezette re-integratie-instrumenten per project.

In tabel 3.3 geven we weer, op basis van de indeling van re-integratie-instrumenten die in hoofdstuk 2 (tabel 2.2) is gemaakt, hoe vaak een bepaald type instrument binnen de projecten wordt ingezet. Deze gegevens hebben betrekking op de periode 2014 tot mei 2016. In onderstaand schema is een overzicht gemaakt van de instrumenten die zijn ingezet binnen de verschillende activiteiten waar de projecten zich op kunnen richten: vergroten mogelijkheden arbeidsinpassing, bestrijding jeugdwerkloosheid en aansluiting speciaal onderwijs op arbeidsmarkt. De laatste activiteit komt aan bod in de projecten voor de (ex-)leerlingen vso/pro.

---

³⁵ Dit bedrag is nog niet ingediend bij de Europese Commissie.

Tabel 3.3 Inzet van verschillende (typen) re-integratie instrumenten 2014-mei 2016

Gerichtheid instrument	Type instrument	Voorbeelden Instrumenten	Aantal keer ingezet en % van totaal	
			Gemeente	Vso/pro
<u>Aanbod:</u> De problematiek van de werkzoekende staat centraal	Diagnose	Arbeidskundig onderzoek Testen Beroepen-oriëntatie	14 (8%)	3 (3%)
	Casemanagement en trajectbegeleiding	Klantcontacten Coachings-gesprekken	41 (23%)	1 (1%)
	Zoeken en solliciteren op gang brengen	Zoektraining vacatures Sollicitatietraining Netwerktraining	11 (6%)	Niet ingezet
	Kennisverwerving	Scholing Branche-cursussen Leer-werkbedrijf	40 (23%)	39 (43%)
Aanbod totaal			106 (60%)	43 (47%)
<u>Vraag:</u> Instrumenten gericht op de werkgever	Compensatie	Loonkosten-subsidie	27 (15%)	1 (1%)
	Werkbegeleiding	Jobcoaching	14 (8%)	6 (7%)
Vraag totaal			41 (23%)	7 (8%)
<u>Afstemming:</u> Matching tussen de werkzoekende en de werkgever	Vacature-verwerving	Werkgevers-dienstverlening Jobhunting Jobcarving	8 (5%)	Niet ingezet
	Bemiddeling naar werk	Werkervarings-plek Stage	23 (13%)	40 (44%)
Afstemming totaal			31 (18%)	40 (44%)
Totaal aantal instrumenten			178 (100%)	90 (100%)
Totaal aantal projecten			35	35

In de volgende subparagrafen lichten we de instrumenten toe die worden ingezet voor de gemeentelijke doelgroepen respectievelijk de (ex-)leerlingen vso/pro.

3.3.1 Ingezette re-integratie-instrumenten bij gemeentelijke doelgroepen

In de projecten voor de gemeentelijke doelgroepen is het meest ingezet op respectievelijk casemanagement en trajectbegeleiding (aanbodgericht instrument), kennisverwerving in de vorm van scholing (aanbodgericht instrument), compensatie van de werkgever in de vorm van loonkosten-subsidie (vraaggericht instrument) en bemiddeling naar werk in de vorm van stages en werkervaringsplaatsen (afstemming vraag en aanbod). Binnen de

gemeenten wordt het meest ingezet op aanbodgerichte instrumenten, gevolgd door vraaggerichte instrumenten en tot slot instrumenten gericht op de afstemming tussen vraag en aanbod. Zoals naar voren komt uit hoofdstuk 2, is voor deze typen instrumenten (in meer of mindere mate) empirische bewijskracht aanwezig voor de effectiviteit van de inzet hiervan. De ingezette re-integratie-instrumenten in de gemeentelijke projecten sluiten in die zin aan bij de in deze rapportage opgestelde interventielogica.

Hoewel uit de literatuur blijkt (zie hoofdstuk 2) dat de inzet van loonkosten-subsidie kan bijdragen aan het wegnemen van zorgen bij werkgevers over het aannemen van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, blijkt uit de interviews met de contactpersonen van de gemeentelijke projecten dat het instrument loonkostensubsidie vooralsnog minder vaak wordt ingezet dan voorafgaand beoogd. Dit geldt voor ongeveer een derde van de projecten waar dit instrument is ingezet. Uit de tussenevaluatie van de implementatie en uitvoering van de eerste openstelling (Deelrapport A) is gebleken dat bij diverse gemeenten subprojecten rond loonkostensubsidies achterlopen in realisatie. Doordat de regeling het I-deel van de Participatiewet³⁶ uitsluit bij dit type kosten, zien gemeenten minder mogelijkheden om het instrument loonkostensubsidie in te zetten dan zij op voorhand hadden ingeschat. Deze gemeenten willen inzetten op een structurele loonkostensubsidie omdat deze aantrekkelijker is voor werkgevers en daarmee ook meer uitstroom naar werk mogelijk maakt. Daarnaast hangt het beperkte gebruik van loonkostensubsidies mogelijk samen met een relatief sterke gerichtheid van projecten op jongeren. Voor deze groep wordt dit instrument weinig ingezet; de focus ligt hier meer op het aanbodgericht instrumentarium.

3.3.2 Ingezette re-integratie-instrumenten bij projecten gericht op (ex-)leerlingen vso/pro

In de projecten voor de (ex-)leerlingen vso/pro is de diversiteit van instrumenten die worden ingezet minder groot dan bij de projecten voor de gemeentelijke doelgroepen. Het meest ingezette instrument is afstemming van vraag en aanbod in de vorm van bemiddeling naar werk (stages). Daarnaast wordt relatief vaak ingezet op kennisverwerving in de vorm van branchecursussen (aanbodgericht instrument). Het vraaggerichte instrument werkbegeleiding (jobcoaching) wordt na bemiddeling naar werk en kennisverwerving relatief het meest ingezet. Voor de inzet van deze typen re-integratie-instrumenten is in de literatuur (enige) empirische bewijskracht aanwezig (zie hoofdstuk 2).

In vergelijking met de gemeentelijke projecten wordt binnen de projecten voor de (ex-)leerlingen vso/pro minder ingezet op jobcoaching, mogelijk omdat deze doelgroep vaker terug het onderwijs in gaat en dus minder direct bemiddeld wordt naar werk. Van de andere type instrumenten wordt binnen de vso/pro projecten nauwelijks gebruikgemaakt.

---

³⁶ Het I-deel is het budget dat van het Rijk naar gemeenten komt voor het betalen van de bijstandsuitkeringen en (een apart deel) voor loonkostensubsidies.

3.3.3 Inzet van een mix van typen re-integratie-instrumenten

In de 35 projecten voor de gemeentelijke doelgroepen zijn in 2014-2015 in totaal 178 verschillende re-integratie-instrumenten ingezet. In de 35 projecten voor (ex-)leerlingen vso/pro betreft dit in totaal 90 verschillende instrumenten. Als we een analyse maken van het aantal instrumenten dat per project wordt ingezet, valt op dat bij de projecten voor (ex-)leerlingen vso/pro een combinatie van aanbodgerichte instrumenten (kennisverwerving via branchecursussen) en afstemmingsinstrumenten (bemiddeling naar werk via stages) verreweg het meest wordt ingezet (bij 67% van de projecten). Behalve de inzet van een combinatie van alle drie de typen instrumenten, wordt voor de (ex-)leerlingen vso/pro ook regelmatig ingezet op een combinatie van aanbod- en vraaggerichte instrumenten (in 28% van de projecten).

Zoals we constateren voor de (ex-)leerlingen vso/pro, wordt ook in de gemeentelijke projecten vaker een mix van verschillende typen instrumenten ingezet dan één type instrument. Bij de gemeentelijke projecten wordt het meest ingezet op een combinatie van aanbodgerichte instrumenten, vraaggerichte instrumenten en instrumenten gericht op de afstemming tussen vraag en aanbod (in 36% van de projecten). Dit betreft vaak een combinatie van kennisverwerving, casemanagement, loonkostensubsidie en bemiddeling in de vorm van stage of werkervaringsplek. Zoals uit de literatuur blijkt (zie hoofdstuk 2) is de combinatie van het plaatsen van cliënten bij werkgevers via werkervaringsplaatsen, het aanleren van de benodigde vaardigheden hiervoor en het bieden van intensieve begeleiding daarbij een effectieve re-integratiestrategie voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Als we bekijken hoe de verdeling van ingezette instrumenten is over de verschillende activiteitstypen binnen de gemeentelijke projecten, zien we dat de instrumenten gericht op de afstemming tussen vraag en aanbod relatief vaak worden ingezet binnen de activiteit bestrijding jeugdwerkloosheid: in 56 procent van de activiteiten ter bestrijding van jeugdwerkloosheid wordt ten minste één van deze instrumenten ingezet ten opzichte van in 47 procent van de activiteiten ter vergroting van de mogelijkheden voor arbeidsinpassing. Wat betreft de vraaggerichte instrumenten zien we juist dat deze instrumenten relatief vaak worden ingezet binnen de activiteiten ter vergroting van de mogelijkheden voor arbeidsinpassing: in 65 procent van deze activiteiten wordt ten minste één van deze instrumenten ingezet ten opzichte van in 56 procent van de activiteiten ter bestrijding van jeugdwerkloosheid. Voor de inzet van de aanbodgerichte instrumenten zien we geen verschillen tussen de verschillende activiteitstypen van de gemeenteprojecten.

3.3.4 Inzichten uit de projecten

Te verwachten effecten

Aan de aanvragers van de gemeentelijke projecten en projecten voor (ex-)leerlingen vso/pro is in de eerste twee maanden van 2016 de volgende vraag gesteld: "De ESF-regeling Actieve Inclusie heeft als doelstelling het

bevorderen van arbeidstoeleiding van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Welke typen interventies, instrumenten of mix daarvan uit uw aanvraag denkt u dat daar het meest toe kan bijdragen/ bijdraagt?"

Hoewel ongeveer een derde van de geïnterviewden aangeeft (nog) niet in beeld te hebben welke instrumenten het meest effectief zijn, zijn er wel positieve verwachtingen van een aantal specifieke instrumenten. Dit betreft onder andere de inzet van instrumenten dicht bij de werkgever. Ruim een op de vijf AMR's zegt hier vooral effecten van te verwachten. Daarbij wordt met name loonkostensubsidie ("het ontzorgen van de werkgever") genoemd. Ook het vertrouwen winnen van de werkgevers via de inzet van werkervaringsplaatsen wordt door meerdere AMR's genoemd als mogelijk effectief instrument. Een contactpersoon zegt daarover:

"We merken dat het vooral succesvol is als werkgevers vertrouwen hebben in onze klantmanagers. Het is voor ons dus ook heel belangrijk dat dat vertrouwen er is, want dan kun je deelnemers wegzetten bij werkgevers."

De inzet van intensieve re-integratietrajecten bij kandidaten en het bieden van maatwerk hierin ("het individu centraal") wordt door ongeveer een op de zes AMR's genoemd als potentieel effectief. Door een contactpersoon wordt daarover gemeld:

"Wij zetten intensieve re-integratietrajecten in waarbij je mensen frequent ziet en activeert en zelf verantwoordelijk laat zijn."

Overige te verwachten effectieve instrumenten die incidenteel worden genoemd door de aanvragers, zijn bijvoorbeeld de inzet van het Jongerenloket, branchecursussen en groepstrainingen gericht op vacatures vinden en solliciteren.

3.4 Inzet voor verschillende doelgroepen

Het ESF-programma Actieve Inclusie richt zich op een brede doelgroep van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De AMR's voeren gemeentelijke projecten uit en vso-/pro-projecten.

Binnen de gemeentelijke projecten wordt daarbinnen onderscheid gemaakt tussen specifieke doelgroepen, te weten jongeren tot 28 jaar, ouderen vanaf 50 jaar, mensen die minimaal zes maanden een Wwb-uitkering ontvangen, arbeidsbelemmerden en niet-uitkeringsgerechtigden. In deze paragraaf beschrijven we de inzet binnen de gemeentelijke projecten voor deze doelgroepen.

Niet-uitkeringsgerechtigden

We besteden in deze eerste rapportage nog geen aandacht aan projecten voor de doelgroep niet-uitkeringsgerechtigden (ook aangeduid met NUO: niet-uitkeringsontvangend). De reden hiervoor is dat deze doelgroep niet apart onderscheiden wordt in de CBS-monitoring, waarop wij onze analyse moeten baseren. Overigens is er deels overlap tussen deze doelgroep en andere doelgroepen die wel in de CBS-monitoring worden onderscheiden, waaronder vso/pro-leerlingen. Bovendien worden er binnen de gemeentelijke projecten geen specifieke activiteiten uitgevoerd voor deze doelgroep. Niet-uitkeringsgerechtigden zijn voor gemeenten ook een lastige doelgroep, omdat zij die geen uitkering ontvangen voor gemeenten moeilijk in beeld te krijgen zijn.

Naast de gemeentelijke doelgroepen richten de projecten aangevraagd door de AMR's zich op de doelgroep (ex-)leerlingen vso/pro. In deze paragraaf beschrijven we daarom ook op welke manier in de projecten wordt ingezet op deze doelgroep.

Op deze plaats is het goed te vermelden dat de projecten nog in uitvoering zijn. De uitkomsten moeten daarom als voorlopig beschouwd worden. In bijlage 5 van deze rapportage worden op basis van de cijfers uit de CBS-monitoring kenmerken van de deelnemers aan de projecten op een rij gezet.

3.4.1 Jongeren tot 28 jaar

De stijging van de jeugdwerkloosheid vraagt volgens het OP om actie. Volgens landelijke cijfers van het CBS (CBS nieuwsbericht, januari 2016) daalt de jeugdwerkloosheid momenteel, maar is deze nog niet terug op het lage niveau van voor de economische crisis in 2008. Jongeren tot 28 jaar vormen een belangrijke doelgroep binnen de projecten van ESF Actieve Inclusie, zoals we in deze subparagraaf zullen toelichten. Naast ESF Actieve Inclusie, richten ook andere (landelijke) beleidsmaatregelen zich specifiek op het voorkomen en verminderen van jeugdwerkloosheid. In de Aanpak Jeugdwerkloosheid werken gemeenten, scholen, UWV en werkgevers samen in het kader van het bestrijden van werkloosheid onder jongeren die minder zelfredzaam zijn. Met werkgevers zijn hiervoor landelijke Werkakkoorden gesloten. De inzet op de doelgroep jongeren tot 28 jaar binnen de gemeentelijke projecten van ESF Actieve Inclusie lichten we hieronder toe.

Inzet op jongeren binnen de gemeentelijke projecten

Binnen de gemeentelijke projecten van ESF Actieve Inclusie richten 31 van de 35 projecten (89%) zich mede op de doelgroep jongeren tot 28 jaar. Uit de voortgangsrapportages blijkt verder dat, na de doelgroep mensen die minimaal zes maanden een Wwb-uitkering ontvangen, jongeren tot 28 jaar de grootste doelgroep vormen binnen de gemeentelijke projecten. Iets meer dan een op de drie deelnemers (34% van het totaal aantal deelnemers in 2015; voorlopige cijfers uit de CBS-monitoring) aan de gemeentelijke projecten is onder de 28 jaar.

De contactpersonen van de gemeentelijke projecten noemen een aantal instrumenten die in hun ogen bijdragen aan de re-integratie van jongeren. Zo noemen verschillende AMR's dat het Jongerenloket succesvol is en dat het een meerwaarde is dat binnen ESF Actieve Inclusie specifieke projecten voor jongeren opgezet kunnen worden, zoals projectmanagement voor jeugdigen en jeugdwerk.

Een aantal AMR's bereikt in hun gemeentelijke project (relatief) veel jongeren. Halverwege de uitvoering van het project was het aandeel jongeren 100 procent in Noord-Limburg, 95 procent in Drechtsteden, 87 procent in Rijk van Nijmegen en 69 procent in de Achterhoek.

Uitgelicht

Noord-Limburg: Maatwerk via netwerkorganisatie Baanwijs

In de aanpak van Noord-Limburg zien we elementen terugkomen die AMR's zelf benoemen als potentieel effectief, namelijk samenwerking met de werkgevers en het bieden van maatwerk voor de kandidaten (zie subpar. 3.3.4). In Noord-Limburg werken scholen voor voortgezet speciaal onderwijs, praktijkonderwijs en het entreeonderwijs van het mbo, UWV, gemeenten en het Werkgeversservicepunt samen in de netwerkorganisatie Baanwijs. Deze samenwerking zorgt volgens deze AMR voor een goed afgestemde uitvoering tussen het onderwijs, werkgevers en de overheid. Het project richt zich specifiek op kwetsbare jongeren. Het gaat hierbij om jongeren die niet in staat zijn een startkwalificatie te behalen, waaronder jongeren met een leerachterstand, ernstige gedragsproblemen, psychiatrische problematiek en/of een meervoudige handicap. Het doel is om de jongere zo zelfstandig mogelijk bij een reguliere werkgever te laten functioneren. Dit wordt bereikt door in samenspraak met de jongere (en mogelijk ook de ouders/verzorgers) een individueel plan op te stellen, waarbij de focus ligt op een goede aansluiting van onderwijs naar werk. Dit is altijd maatwerk; gekeken wordt naar de belangstelling van de jongere en arbeidsmogelijkheden, en via welke stappen dit bereikt kan worden. Indien nodig kan de jongere opgeleid worden voor verschillende branches, waaronder techniek, horeca, groen, zorg, winkel, logistiek en schoonmaak. Bij dit project zijn naast de gemeente Venlo ook vso-/pro-scholen, het werkgeversservicepunt en UWV betrokken. Dit project wordt mede mogelijk gemaakt door ESF plus LOGO.

Uitgelicht

Rijk van Nijmegen: Regionaal Jongerenloket en inzet van op vraagkant gerichte instrumenten

Een voorbeeld van een project waar voor de doelgroep jongeren het Jongerenloket wordt ingezet is het project van de AMR Rijk van Nijmegen. De subsidie vanuit ESF Actieve Inclusie wordt in deze regio voornamelijk ingezet om jongeren te bedienen. In deze AMR wordt het Jongerenloket ingezet als regionale voorziening met als doel het bestrijden en voorkomen van jeugdwerkloosheid en schooluitval onder jongeren van 18 tot 28 jaar. Men maakt tijdens een intake op basis van de interesses en de capaciteiten een individueel plan van aanpak. Naar aanleiding hiervan kijkt men welke instrumenten passend zijn. Men werkt bijvoorbeeld met plaatsingssubsidies en werkgeversbonussen; beide zijn bedoeld als financiële prikkel voor werkgevers om jongeren in dienst te nemen. Men biedt ook een Startersbeurs aan jonge starters op de arbeidsmarkt

waarmee zij gedurende zes maanden, 32 uur per week, de mogelijkheid hebben om werkervaring op te doen in het bedrijfsleven om zodoende hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten en te verbeteren. Hiermee zijn positieve ervaringen opgedaan. Daarnaast is het mogelijk dat jongeren externe begeleiding of training ontvangen om hen klaar te stomen voor de arbeidsmarkt. Het Jongerenloket is gevestigd in het Regionaal Werkbedrijf Nijmegen, waarin men nauw samenwerkt met onder andere het gezamenlijke werkgeversservicepunt van UWV en gemeenten. Men heeft zodoende een groot bereik in de arbeidsmarktregio. De activiteiten in het kader van ESF zijn op 1 mei 2015 gestart en lopen door tot en met november 2016. Het aantal vanuit ESF bediende jongeren loopt tot nu toe naar verwachting.

3.4.2 Ouderen vanaf 50 jaar

Volgens het OP hebben ouderen in de bijstand een zeer zwakke arbeidsmarktpositie. Eenmaal werkloos is voor ouderen de kans op een baan klein. Ouderen zijn volgens cijfers van het CBS (CBS, februari 2015) oververtegenwoordigd in de groep langdurig werklozen. Het is daarom van belang om binnen ESF Actieve Inclusie in te zetten op de doelgroep ouderen vanaf 50 jaar.

Een andere relevante beleidsmaatregel die zich richt op het tegengaan van werkloosheid onder ouderen is het 'Actieplan 55-plus werkt' van UWV, waarmee oudere werkzoekenden met een WW-uitkering netwerk- en sollicitatietrainingen en scholing ontvangen. Ook ontvangt een uitzendbureau een bonus als het een oudere werkzoekende aan een baan helpt. In 2014 is het actieplan uitgebreid naar de groep 50-plussers. Een andere landelijke maatregel die zich richt op deze doelgroep is de no-riskpolis. Een werkgever die een oudere, langdurig werkloze in dienst neemt, kan hiervan gebruikmaken. Wordt de werknemer ziek, dan betaalt het UWV de Ziektewetuitkering.

De manier waarop in de gemeentelijke projecten van ESF Actieve Inclusie wordt ingezet op deze doelgroep, beschrijven we hieronder.

Inzet op ouderen binnen de gemeentelijke projecten

Binnen de gemeentelijke projecten richten 29 van de 35 projecten (83%) zich mede op de doelgroep ouderen vanaf 50 jaar. In de gemeentelijke projecten wordt op minder grote schaal ingezet op de doelgroep ouderen vanaf 50 jaar dan op jongeren tot 28 jaar. Uit de voorlopige cijfers van de CBS-monitoring over het aantal ouderen dat wordt bereikt binnen ESF Actieve Inclusie, blijkt dat iets meer dan een op de vijf deelnemers (21% van het totaal aantal deelnemers in 2015) boven de 50 jaar is.

De AMR's met het grootste (relatieve) bereik onder de doelgroep ouderen vanaf 50 jaar zijn Food Valley (40%), Midden-Gelderland (38%), Midden-Limburg (38%), Twente (31%) en Drenthe (30%).

Uitgelicht**West-Brabant: Zelfstandig ondernemen via 'Breda Start'**

In West-Brabant zet men de ESF-middelen onder andere in voor 50-plussers. Uitkeringsgerechtigden die een eigen bedrijf willen starten, krijgen vanuit het project 'Breda Start' workshops, gericht op het ontwikkelen van de hiervoor benodigde vaardigheden. Men gaat bijvoorbeeld aan de slag met het schrijven van een businessplan, behandelt informatie over ondernemingsbelastingen en woont netwerkbijeenkomsten bij. Na de workshops biedt men maatwerk door de deelnemer, afhankelijk van de behoefte, tot 10 uur individuele coachinggesprekken aan te bieden. In totaal 80 mensen hebben de workshops gevolgd. Hieronder waren ook jongeren en mensen die langdurig in de uitkering zaten.

Uitgelicht**Zuid-Limburg: Intensieve begeleiding van oudere werklozen**

In de subregio Maastricht Heuvelland in de regio Zuid-Limburg krijgen 45-plussers die in de uitkering zitten een persoonsgerichte aanpak op het gebied van re-integratie, genaamd 'Project 45+'. De aanpak is erop gericht om de oudere doelgroep met een combinatie van intensieve persoonlijke begeleiding en een integrale aanpak naar werk te begeleiden. De intensieve begeleiding is vormgegeven door een aantal consultants (4,5 fte) zich specifiek op deze doelgroep te laten richten; zij hebben een kleine caseload (maximaal 50 klanten per consultant). Twee van de ingezette consultants zijn zelf oudere voormalig werklozen uit de doelgroep van het project. De integrale aanpak komt tot stand doordat de consultants veel vrijheid hebben om ook problemen in andere levensdomeinen, die een belemmering voor re-integratie vormen, te bespreken en aan te pakken. Dit doen zij door met andere partijen binnen de gemeente (bijvoorbeeld de kredietbank) in een casusgericht focusoverleg de situatie van de klant te bespreken om tot een aanpak te komen. De combinatie van intensieve begeleiding en integraliteit betekent dat maatwerk geboden kan worden aan de individuele klant. Voor de verdere re-integratie worden instrumenten ingezet die onderdeel zijn van het reguliere instrumentarium. De aanpak is vanaf december 2015 operationeel, met bemoedigende resultaten. Na afloop van het project zal aan de hand van de effectiviteit van de aanpak bezien worden of deze breder toegepast zal worden voor andere doelgroepen.

3.4.3 Mensen die minimaal zes maanden een Wwb-uitkering ontvangen

In 2015 heeft de Raad van de Europese Unie de aanbeveling gedaan om meer in te zetten op de integratie van langdurig werklozen op de arbeidsmarkt (Voorstel voor een aanbeveling van de Raad betreffende de integratie van langdurig werklozen op de arbeidsmarkt, Brussel, 17 september 2015). Een combinatie van intensieve ondersteuning aan langdurig werklozen, monitoring van de resultaten en gerichtheid op de werkgever zal naar verwachting helpen om de overgang naar werk te bevorderen en te zorgen voor een betere afstemming tussen vraag en aanbod. Om de arbeidsparticipatie van langdurig werklozen te bevorderen, dient volgens de Raad optimaal gebruik gemaakt te worden van het ESF-programma. In aansluiting op het advies van de Raad,

richt ESF Actieve Inclusie zich op de doelgroep van mensen die minimaal zes maanden een Wwb-uitkering ontvangen.

Inzet op de doelgroep met minimaal zes maanden een Wwb-uitkering binnen de gemeentelijke projecten

Met uitzondering van één AMR, richten alle gemeentelijke projecten (34 van de 35; 97%) zich mede op de doelgroep van mensen die minimaal zes maanden een Wwb-uitkering ontvangen. Uit de tussenrapportages blijkt dat mensen die minimaal zes maanden in de Wwb zitten, de grootste doelgroep van de gemeentelijke projecten vormen.

De groep 'minimaal zes maanden Wwb-uitkering' is geen doelgroep die onderscheiden is in de CBS-monitoring. Om toch een benadering te kunnen geven van de instroom van deze doelgroep, kijken we voor 2015 naar het aandeel van de jongeren tot 28 jaar dat bij de start van het traject zes maanden of meer uitkeringsgerechtigd is en naar het aandeel van de volwassenen en ouderen vanaf 50 jaar dat bij de start van het traject twaalf maanden of meer uitkeringsgerechtigd is. Over alle leeftijdsgroepen heen, kan in 2015 de helft van de totale doelgroep tot deze groep 'langdurig uitkeringsgerechtigden' gerekend worden.

Er is een aantal projecten dat zich specifiek richt op de doelgroep 'minimaal zes maanden Wwb-uitkering'. Als illustratie beschrijven we de projecten van de AMR's Zeeland en Zuid-Oost Brabant.

Uitgelicht

Zeeland: 'Hulst werkt!'

'Hulst werkt!' is een project van de gemeente Hulst in samenwerking met PIBLW-Reïntegratie. Het doel van het project is om uitkeringsgerechtigden voor te bereiden op, beter inzetbaar te maken voor en te begeleiden naar regulier werk door hen in het simulatiebedrijf 'Hulst Werkt!' in te zetten. Hierin doen deelnemers werkervaring op in diverse dienstverlenende functies ten behoeve van inwoners van de gemeente Hulst. Dat kan door het verrichten van werkzaamheden in de openbare ruimten (bijvoorbeeld schoonhouden van speeltuinen, stranden en dijken), maar met name ook door het verrichten van kleine en/of middelgrote klussen bij particulieren die dit zelf niet (meer) kunnen. 'Hulst Werkt!' werkt met dienstencheques; met een dienstencheque van 15 euro kunnen particulieren betalen voor één uur werk door één of twee uitkeringsgerechtigden, afhankelijk van het soort werk. Ook wordt nauw samengewerkt met diverse partners zoals woningbouwverenigingen, zorgorganisaties en welzijnsorganisaties. Het project 'Hulst werkt!' is voornamelijk gericht op de doelgroep uitkeringsgerechtigden die al langere tijd van een uitkering afhankelijk zijn. Ieder traject betreft maatwerk en wordt afgestemd op de individuele omstandigheden van de uitkeringsgerechtigde. Het project is begonnen op 1 februari 2015.

Uitgelicht**Zuidoost-Brabant: Activering en re-integratie van langdurig uitkeringsgerechtigden middels diagnose zittend bestand**

Het project van de AMR Zuidoost-Brabant richt zich op het bieden van een betere kans op werk of een vervolgopleiding voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Men voert een diagnose uit van het 'zittend bestand' dat minimaal één jaar in de uitkering zit, geen betaald traject naar werk of sociale activering heeft maar wel een verwacht arbeidspotentieel heeft. Een belangrijk doel was om talenten en mogelijkheden op objectieve wijze in beeld te brengen, om zo de uitkeringsafhankelijkheid te verkleinen of stappen op de zelfredzaamheidsmatrix/participatieladder te zetten. Met 2458 diagnoses zijn bijna alle beoogde 2500 diagnoses in Eindhoven gerealiseerd. De uitkomst was dat ongeveer 40 procent van de cliënten binnen een jaar bemiddelbaar naar werk bleek te zijn, en ongeveer 60 procent dit niet was. Oorzaken van dit laatste waren gelegen in sociaaleconomische problematiek, lage zelfredzaamheid, een laag opleidingsniveau, hoge leeftijd en lange bijstandsduur. Uit de diagnose vloeit telkens een individueel trajectadvies uit. Deze trajectadviezen waren gebaseerd op activering (29%) (bijvoorbeeld persoonsgebonden re-integratiebudget), verdere diagnose (27%) (bijvoorbeeld taalassessment), bemiddeling (14%), plaatsing op vacatures (12%), aanbodversterking (10%) (bijvoorbeeld sollicitatietraining), werkervaring (8%). In 976 gevallen werd geconcludeerd dat geen nieuw aanbod noodzakelijk was naar werk of activering, maar wel op andere leefgebieden.

3.4.4 Arbeidsbelemmerden

Onder de doelgroep arbeidsbelemmerden vallen personen die een uitkering ontvangen op basis van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen, Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen, Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten, Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers, Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen en de Ziektewet dan wel personen met een recht op arbeidsondersteuning op grond van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten. Daarnaast kunnen personen omschreven worden als arbeidsbelemmerden indien zij aanspraak kunnen maken op een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand en naar het oordeel van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waar deze personen woonachtig zijn een lichamelijke, verstandelijke, psychische of psychosociale beperking hebben. (Ex-)leerlingen vso/pro kunnen tevens vallen onder de doelgroep arbeidsbelemmerden. Binnen ESF Actieve Inclusie worden hier specifieke projecten voor uitgevoerd (zie subparagraaf 3.4.5). In deze subparagraaf richten we ons echter niet op de (ex-)leerlingen vso/pro, maar op de doelgroep arbeidsbelemmerden waarop binnen de gemeentelijke projecten wordt ingezet.

In 2013 had volgens de uitkomsten van de Enquête Beroepsbevolking van het CBS een fors aantal mensen, in totaal 1,3 miljoen tussen de 15 en 65 jaar,

een arbeidshandicap. Dit rechtvaardigt dan ook de inzet binnen de gemeentelijke projecten op de doelgroep arbeidsbelemmerden.

Behalve binnen ESF Actieve Inclusie, zijn mensen met een arbeidsbelemmering een belangrijke doelgroep binnen overige (recente) beleidsmaatregelen. In deze maatregelen wordt een grote rol voor de re-integratie van mensen met een arbeidsbeperking toegewezen aan gemeenten en aan werkgevers. De Participatiewet, die de Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en een groot deel van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong) vervangt, heeft tot doel dat meer mensen, met en zonder beperking, werk vinden bij een gewone werkgever. De gemeenten zijn met de komst van de Participatiewet primair verantwoordelijk geworden voor de re-integratie van jonggehandicapten met arbeidsvermogen. Daarnaast richt ook het sociaal akkoord van 2013 en de Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten (Quotumwet) zich op de re-integratie van arbeidsbeperkten. Binnen het sociaal akkoord tussen kabinet en sociale partners is afgesproken dat de regionale Werkbedrijven de schakel vormen tussen werkgevers en mensen met een arbeidsbeperking. In de banenafpraak is afgesproken dat er voor 2026 100.000 extra banen door het bedrijfsleven en 25.000 banen door de overheid worden gecreëerd voor mensen met een arbeidsbeperking.

Inzet op de doelgroep arbeidsbelemmerden binnen de gemeentelijke projecten
In totaal richten 24 van de 35 gemeentelijke projecten (69%) zich mede op de doelgroep arbeidsbelemmerden. In de CBS-monitoring zijn arbeidsbelemmerden niet als specifieke doelgroep onderscheiden. Momenteel kunnen we dan ook geen analyse maken van het aantal arbeidsbelemmerden dat binnen ESF Actieve Inclusie is bereikt. Na afronding van de projecten zal op basis van de informatie die de aanvragers aanleveren aan het Agentschap SZW een analyse gemaakt worden van het aantal arbeidsbelemmerden in de projecten.

Uitgelicht

Stedendriehoek en Noordwest Veluwe: intensieve begeleiding

De regio Stedendriehoek en Noordwest Veluwe richt zich met de ESF-activiteiten onder meer op arbeidsbelemmerden. Zij stellen dat voor het vergroten van de mogelijkheden voor arbeidsinpassing, maatwerk nodig is. Hiervoor zet men individuele begeleiding in door de consultants. Bijzonder is dat het project zich richt op een afgebakende groep klanten, en deze gedurende de hele looptijd van 2 jaar blijft volgen. Dit stelt de betrokken professionals in staat om de klant beter te leren kennen, meer betrokken te raken en intensiever met hen aan de slag te gaan. Ook na een eventuele plaatsing blijft men de klant volgen om te bezien hoe duurzaam deze plaatsing is. Vanuit het project biedt men plaatsingssubsidies aan werkgevers om hen in staat te stellen ervaring met mensen op te doen en de lagere arbeidsproductiviteit tijdelijk te compenseren. Tot slot kan een beroep worden gedaan op om-, her- of bijscholing indien dit nodig is om de kansen van kandidaten op de arbeidsmarkt te verbeteren. Men geeft hierbij de voorkeur aan leer-werktrajecten bij werkgevers. Naast arbeidsbelemmerden worden met dit project ook andere ESF-doelgroepen bediend.

Uitgelicht**Midden-Gelderland: toeleiding arbeidsbeperkten door SW-bedrijf**

In Midden-Gelderland voert men een deelproject uit genaamd 'Toeleidingstraject via Presikhaaf Bedrijven'. Presikhaaf Bedrijven is het SW-bedrijf in de regio. Dit deelproject richt zich op het activeren van mensen met een structurele arbeidsbeperking en dus met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Afhankelijk van de achtergrond en de capaciteit van de cliënt is het doel dat deze uitstroomt naar werk, een zorgtraject of vrijwilligerswerk. Hierbij worden de mogelijkheden van de klant optimaal ontwikkeld. Per cliënt wordt het traject op maat gemaakt. Deze trajecten worden uitgevoerd door medewerkers van Presikhaaf Bedrijven.

3.4.5 (Ex-)leerlingen vso/pro

Binnen alle 35 AMR's is er een project dat zich richt op de doelgroep (ex-)leerlingen vso/pro. Deze doelgroep heeft een grote overlap met de doelgroep jonggehandicapten, die grote problemen ondervindt bij het vinden en behouden van werk. Begeleiding van jonggehandicapten en hun werkgevers kan volgens het OP helpen om deze jongeren (duurzamer) aan het werk te helpen. Met de komst van de Participatiewet in 2015 is de wet- en regelgeving voor jongeren met een arbeidsbeperking, waaronder tevens een groot deel van de leerlingen vanuit het vso/pro, gewijzigd. Waar deze jongeren met arbeidsvermogen voorheen instroomden in de Wajongregeling, zijn nu gemeenten verantwoordelijk voor de arbeidstoeleiding van deze doelgroep. Alleen jongeren die duurzaam geen arbeidsvermogen hebben komen nog in aanmerking voor de Wajongregeling. Om deze doelgroep aan het werk te helpen, is de samenwerking met de scholen voor voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs en met werkgevers essentieel.

In het onderstaande beschrijven we de manier waarop in de projecten van ESF Actieve Inclusie wordt ingezet op de doelgroep (ex-)leerlingen vso/pro.

Inzet op de doelgroep (ex-)leerlingen vso/pro

Van het totaal aantal deelnemers aan de projecten van de AMR's is 32 procent afkomstig uit de doelgroep (ex-)leerlingen vso/pro (30.190 deelnemers in 2015; voorlopige cijfers CBS-monitoring, zie ook bijlage 5).

Uitgelicht**Zuid-Limburg: Geïntensiverde aanpak via regionale samenwerking**

AMR Zuid-Limburg vermeldt dat de inzet van ESF-middelen tot gevolg heeft dat er extra financiële ruimte ontstaat om de arbeidstoeleiding van leerlingen vso/pro nog beter vorm te geven. Voor deze leerlingen is het erg belangrijk, en tegelijkertijd een grote uitdaging, om de transitie naar een (leerwerk)baan te maken. Vso-/pro-scholen zetten in op verschillende activiteiten om hen hierbij te begeleiden. De activiteiten zijn grotendeels in drie hoofdcategorieën in te delen. Ten eerste biedt men 'stage-werkplekieren', waarbij men leerlingen tijdens een externe stage intensief begeleidt en leren in de werkpraktijk stimuleert. Ten tweede biedt men branchecursussen aan,

omdat het behalen van een beroepskwalificatie voor de meeste leerlingen niet haalbaar is. Als de jongere een werkgever erkende branchecursussen kan overleggen, is werk voor hen bereikbaar. Ten derde biedt men leerlingwerkplaatsen binnen de school als schakel in de transitie van school naar werk. Hierbij leren leerlingen onder begeleiding van docenten werknemers- en vakvaardigheden die zij nodig hebben tijdens de externe stage en in een baan na hun schooltijd. Voorbeeld is de training 'Brug naar Werk'. Een dergelijke training laat ook aan werkgevers zien dat leerlingen goed voorbereid zijn om aan het werk te gaan.

Bij het vormgeven van activiteiten wordt per individuele leerling gekeken welke aanpak het beste aansluit bij hun situatie. Tevens is er aandacht voor het wegnemen van belemmeringen die gelijke kansen voor deelnemers in de weg staan. De inzet van de middelen wordt gecoördineerd door de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs in Zuid-Limburg. De regionale samenwerking tussen de scholen voor vso/pro wordt binnen het project versterkt.

Uitgelicht

West-Brabant: intensieve aanpak, binnen en buiten het onderwijs

In de AMR West-Brabant staat het voorbereiden van leerlingen vso/pro op de reguliere arbeidsmarkt centraal. Deze leerlingen hebben een grote afstand tot de arbeidsmarkt en hebben een intensief traject nodig om een duurzame plaatsing op de arbeidsmarkt te kunnen bereiken. Vso-/pro-scholen (met uitstroomprofiel arbeid) bieden in hun algemeenheid een vijfjarig traject richting de (regionale) arbeidsmarkt. Hierbij wordt vanaf het derde leerjaar met inzet van diagnostische instrumenten een traject op maat ontworpen voor de individuele leerling. Instrumenten die gebruikt worden, zijn branchetrajecten inclusief certificering, waaronder VCA, interne en externe stages en training in werknemersvaardigheden. Tijdens de externe stages is veel en functioneel contact met het bedrijfsleven teneinde die vaardigheden aan te leren die succesvol zijn voor een duurzame arbeidsinpassing van de leerling, maar ook om het bedrijf te leren om te gaan met vso-/pro-leerlingen op de werkvloer. Het onderwijs gebruikt arbeidsmarktanalyses, waaronder de door het regionaal platform arbeidsmarktbeleid van West-Brabant ontwikkelde "gouden lijsten" om aansluiting te zoeken bij kansrijke beroepen. Men biedt maatwerk door uit te gaan van de behoefte van de jongere, en de werkgever gericht te ondersteunen bij het omgaan met de jongere. Doel van het project is dat de jongere bij het verlaten van de vso-/pro-school op 18-jarige leeftijd bemiddelbaar is naar werkgevers, en uitkeringsvrij blijft. Voor de uitvoering van de meer-jaren visie en ambities van de AMR, functioneert het onderwijs binnen een netwerk van de betrokken gemeenten, het bedrijfsleven, UWV, kenniscentra en werkgevers- en werknemersorganisaties.

3.5 Samenwerking binnen de AMR's

In de tussenevaluatie van de implementatie en uitvoering van de eerste openstelling (Deelrapport A) is reeds beschreven hoe de samenwerking verloopt tussen de gemeenten, tussen de scholen voor vso/pro en tussen deze beide partijen binnen ESF Actieve Inclusie. Hierbij is gefocust op de samenwerking die tot stand komt met betrekking tot het ESF-programma. Binnen de AMR's

wordt daarnaast ook samengewerkt tussen de gemeenten, het onderwijs en werkgevers(organisaties) in het kader van aanpalende wet- en regelgeving, zoals de Participatiewet, de Aanpak Jeugdwerkloosheid, Wet SUWI, het sociaal akkoord tussen het kabinet en sociale partners en de banenafspraken. Daar is in de interviews met de AMR's niet specifiek op ingegaan.

Uit de interviews blijkt dat 31 procent van de AMR-vertegenwoordigers en 45 procent van de vertegenwoordigers van de scholen meldt dat er in het ESF-programma Actieve Inclusie nieuwe vormen van samenwerking tot stand zijn gekomen. Er vindt nu bijvoorbeeld meer afstemming plaats en er worden gezamenlijke activiteiten opgezet en uitgevoerd. Vertegenwoordigers van de AMR's en de scholen spreken elkaar nu meer dan voorheen. Enkele vertegenwoordigers van de scholen melden dat ook tussen de scholen meer structurele contacten zijn ontstaan. Dit heeft echter veelal nog niet tot gezamenlijke initiatieven in het kader van ESF Actieve Inclusie geleid.

De contactpersonen bij de AMR's en de scholen zijn veelal positief over de samenwerking zoals die binnen hun projecten plaatsvindt. Dit geldt zowel voor de samenwerking tussen gemeenten als voor de samenwerking tussen vso-/pro-scholen. Binnen diverse AMR's is echter niet of in beperkte mate sprake van onderlinge samenwerking tussen enerzijds gemeenten en anderzijds vso-/pro-scholen waar het gaat om ESF Actieve Inclusie. Dit heeft er onder andere mee te maken dat de vso-/pro-scholen vanuit eerdere ESF-trajecten gewend zijn om zonder betrokkenheid van gemeenten projecten uit te voeren. Actieve Inclusie is de eerste ESF-regeling waarbij de aanvraag van de scholen via de gemeenten verloopt. Uit de interviews met de AMR's blijkt dat de meeste gemeenten zich niet bezighouden met de inhoud van de aanvraag voor de (ex-)leerlingen vso/pro, maar dat de scholen (en hun adviseurs) de aanvraag inhoudelijk zelfstandig vormgeven.

Tot slot is wat betreft de regionale samenwerking in de interviews nagegaan in hoeverre werkgevers, bijvoorbeeld in de vorm van regionale samenwerkingsverbanden van werkgevers, actief betrokken zijn bij de ESF-projecten Actieve Inclusie. Hiervan bleek veelal geen sprake te zijn. Dit hoeft overigens niet te betekenen dat er geen regionale samenwerking bestaat tussen het bedrijfsleven, gemeenten en scholen in het kader van overige relevante beleidsmaatregelen.

3.6 Samenvattende conclusie

In dit hoofdstuk is een eerste beeld geschetst van de inhoud en de uitvoering van de 70 ESF Actieve Inclusie-projecten die door de AMR's zijn aangevraagd. Halverwege het eerste aanvraagstijdvak is € 41,2 miljoen gerealiseerd. Dit komt neer op 36 procent van het bedrag dat voor de AMR-projecten beschikbaar is voor dit aanvraagstijdvak; in totaal € 114 miljoen. Voor ESF Actieve Inclusie (inclusief Sociale Innovatie en Transnationale Samenwerking;

SITS) is als mijlpaal voor de financiële realisatie minimaal €96.500.000 benoemd. De tussentijdse realisatie van de AMR-projecten afgezet tegen deze financiële indicator geeft weer dat halverwege 2016 43 procent van de financiële streefwaarde is gerealiseerd. Op basis van de tussentijdse realisatie in de AMR-projecten kunnen we dan ook constateren dat deze op koers lijkt te liggen.

In dit hoofdstuk hebben we een analyse gemaakt van de inzet van re-integratie-instrumenten. Tevens zijn er illustraties van projecten opgenomen. Op basis hiervan constateren we dat er binnen de projecten zowel aanbodgerichte instrumenten, vraaggerichte instrumenten als instrumenten gericht op de aansluiting tussen vraag en aanbod worden ingezet. De ingezette instrumenten sluiten aan bij de in deze rapportage opgestelde interventielogica (hoofdstuk 2). Daaruit komt naar voren dat voor de drie typen onderscheiden instrumenten – aanbodgericht, vraaggericht en gericht op de aansluiting tussen vraag en aanbod – (in meer of mindere mate) empirische bewijskracht aanwezig is voor de effectiviteit van de inzet hiervan. Daarbij dient de kanttekening geplaatst te worden dat binnen de projecten voor (ex-) leerlingen vso/pro slechts beperkt gebruik wordt gemaakt van vraaggerichte instrumenten. Binnen de projecten gericht op de gemeentelijke doelgroepen loopt bovendien de inzet van het vraaggerichte instrument loonkostensubsidie achter ten opzichte van wat vooraf werd beoogd.

Tevens constateren we in dit hoofdstuk dat in de projecten aangevraagd door de AMR's vaker een mix van verschillende typen re-integratie-instrumenten wordt ingezet dan één type instrument. Uit de interventielogica beschreven in hoofdstuk 2 komt naar voren dat de inzet van een mix van aanbodgerichte instrumenten, vraaggerichte instrumenten en instrumenten gericht op de afstemming tussen vraag en aanbod een voorwaarde is voor het bereiken van de doelstelling van ESF Actieve Inclusie. De analyse van de inzet van instrumenten binnen de projecten van de AMR's, gecombineerd met de beschreven illustraties, laten zien dat deze voorwaarde voor de doeltreffendheid van het programma in de eerste periode van ESF Actieve Inclusie aanwezig is.

Er zijn positieve verwachtingen van een aantal specifieke instrumenten. Dit betreft onder andere de inzet van instrumenten dicht bij de werkgever. Daarbij wordt met name het instrument loonkostensubsidie (*“het ontzorgen van de werkgever”*) genoemd. Ook het vertrouwen winnen van de werkgevers via de inzet van werkervaringsplaatsen en de inzet van intensieve re-integratietrajecten worden door verschillende AMR's als mogelijk effectief instrument genoemd. Deze instrumenten zijn ook volgens de literatuur (zie hoofdstuk 2) effectief voor de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

In dit hoofdstuk hebben we gekeken naar de inzet binnen de projecten van de AMR's voor specifieke doelgroepen. Met uitzondering van één AMR richten alle gemeentelijke projecten zich onder andere op de doelgroep van mensen

die minimaal zes maanden een Wwb-uitkering ontvangen. Wat betreft de doelgroep jongeren tot 28 jaar, richt 89 procent van de projecten zich mede op deze doelgroep. De doelgroep ouderen vanaf 50 jaar komt in 83 procent van de projecten aan bod. Tot slot richt in totaal 69 procent van de projecten zich onder andere op de doelgroep arbeidsbelemmerden.

Jongeren tot 28 jaar zijn, naast mensen die minimaal zes maanden een Wwb-uitkering ontvangen, de doelgroep waar in de projecten van de AMR's het meeste op wordt ingezet. Iets meer dan een op de drie deelnemers aan de gemeentelijke projecten is jonger dan 28 jaar. Binnen de projecten gericht op (ex-)leerlingen vso/pro zijn alle deelnemers onder de 28 jaar, hetgeen volgt uit de definiëring van de doelgroep van deze projecten. In de activiteiten die zich specifiek richten op jongeren (dat wil zeggen: de bestrijding van jeugdwerkloosheid en de aansluiting vso/pro op de arbeidsmarkt) worden relatief vaak instrumenten ingezet gericht op de afstemming tussen vraag en aanbod. De inzet van vraaggerichte instrumenten is binnen de activiteiten specifiek gericht op de doelgroep jongeren echter relatief beperkt.

Hoewel op basis van de CBS-monitoring geen specifiek onderscheid te maken valt in het aantal deelnemers dat minimaal zes maanden een Wwb-uitkering ontvangt, constateren we op basis van de (voorlopige) CBS-cijfers wel dat in 2015 de helft van de totale doelgroep van de gemeentelijke projecten tot de groep langdurig uitkeringsgerechtigd gerekend kan worden. Zoals we ook concluderen in hoofdstuk 2, is dit een belangrijke doelgroep, waar een grote mate van inzet van ESF Actieve Inclusie voor gerechtvaardigd is. Binnen de gemeentelijke projecten is er dan ook veel aandacht voor deze doelgroep.

In de gemeentelijke projecten wordt op minder grote schaal ingezet op de doelgroep ouderen vanaf 50 jaar dan op jongeren vanaf 28 jaar (volgens voorlopige cijfers uit de CBS-monitoring komt dit neer op 21% van de totale doelgroep aan de gemeentelijke projecten). Hoewel we op basis van de CBS-cijfers geen analyse kunnen maken van de omvang van de doelgroep arbeidsbelemmerden in de gemeentelijke projecten, kunnen we wel constateren dat minder gemeentelijke projecten (in totaal 69%) zich richten op deze doelgroep dan op de doelgroepen jongeren, ouderen en mensen die minimaal zes maanden een Wwb-uitkering ontvangen. De doelgroep arbeidsbelemmerden heeft een overlap met de doelgroep (ex-)leerlingen vso/pro, waar in 35 AMR-projecten specifiek op wordt gericht. De totale doelgroep van ESF Actieve Inclusie bestaat halverwege de projecten voor 32 procent uit (ex-)leerlingen vso/pro (op basis van de CBS-monitor). Ook binnen andere recente wet- en regelgeving, waaronder de Participatiewet, wet SUWI, het sociaal akkoord en de banenafpraak, zijn arbeidsbelemmerden, en daarbinnen specifiek (ex-)leerlingen vso/pro, een belangrijke doelgroep. Om deze doelgroep aan het werk te helpen, is de samenwerking met de scholen voor voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs en met werkgevers essentieel, ook binnen het ESF-programma Actieve Inclusie.

Een goede samenwerking met de werkgevers is van belang voor een positief resultaat van de inzet van re-integratie bij mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De voorbeelden van de projecten in dit hoofdstuk illustreren dat er ook AMR's zijn waar (nieuwe) samenwerkingsinitiatieven ontstaan tussen gemeenten, het onderwijs en werkgevers. Over het algemeen blijkt er echter in het kader van ESF Actieve Inclusie nog beperkt sprake te zijn van samenwerking met het bedrijfsleven. We constateren dat er een intensivering is van de regionale samenwerking binnen ESF Actieve Inclusie, maar dat de samenwerking voor de komende periode nog verder geïntensiveerd kan worden.

4 KENMERKEN DEELNEMERS EN VOORLOPIGE RESULTATEN

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de kenmerken van de deelnemers aan het programma ESF Actieve Inclusie en de voorlopige resultaten van het programma. Zoals beschreven in het analysekader (zie hoofdstuk 1 van deze rapportage), kunnen de resultaten van het programma onderverdeeld worden in output/outcome en toegevoegde waarde van ESF Actieve Inclusie. Onder output/outcome verstaan we het aantal afgeronde trajecten en de situatie van de deelnemers bij uitstroom. De toegevoegde waarde betreft zowel de kwantiteit (volume-effecten) als de kwaliteit van het aanbod (intensievere trajecten en meer maatwerk). De voorlopige resultaten op beide onderdelen komen in dit hoofdstuk aan bod.

De gegevens in dit hoofdstuk zijn grotendeels gebaseerd op de CBS-monitoring van ESF Actieve Inclusie over de jaren 2014 en 2015. Bij de interpretatie van de cijfers is het van belang om in acht te nemen dat nog niet alle benodigde registraties bij het CBS beschikbaar zijn (in verband met vertraging in de tijd van de beschikbaarheid van benodigde cijfers; time-lags). Bovendien lopen alle projecten ten tijde van het opstellen van deze rapportage nog. De gepresenteerde cijfers in dit hoofdstuk moeten dan ook als *voorlopig* beschouwd worden. In dit hoofdstuk presenteren we de kenmerken van de deelnemers in 2015. In 2014 was een deel van de projecten (in totaal 57%) nog niet gestart. Dit jaar kan dan ook beschouwd worden als een opstartjaar; de cijfers over 2014 zijn daarom onvoldoende representatief. Voor de volledigheid presenteren we de cijfers over deelnemerskenmerken van 2014 wel in bijlage 5 van deze rapportage.

4.2 Deelnemers ESF Actieve Inclusie

Deze paragraaf gaat in op de deelnemers aan ESF Actieve Inclusie. Eerst wordt het aantal deelnemers, ook in relatie tot de in het Operationeel Programma (OP) vastgestelde indicator hiervoor, beschreven. Vervolgens gaan we in op een aantal deelnemerskenmerken, te weten leeftijd, arbeidsmarktpositie en het behoren tot een kwetsbare groep. We maken daarbij tevens een onderscheid in kenmerken van deelnemers aan de gemeentelijke projecten en deelnemers aan de vso-/pro-projecten.

4.2.1 Aantal deelnemers aan de projecten

In totaal volgen in de periode 2014-2015 93.820 unieke deelnemers een traject binnen de 70 projecten die worden uitgevoerd in de AMR's. De (ex-)

leerlingen vso/pro vormen daarbij 32 procent van de totale deelnemersgroep en de overige gemeentelijke doelgroepen 68 procent.

Box 4.1 Doelstelling aantal deelnemers in de AMR's behaald

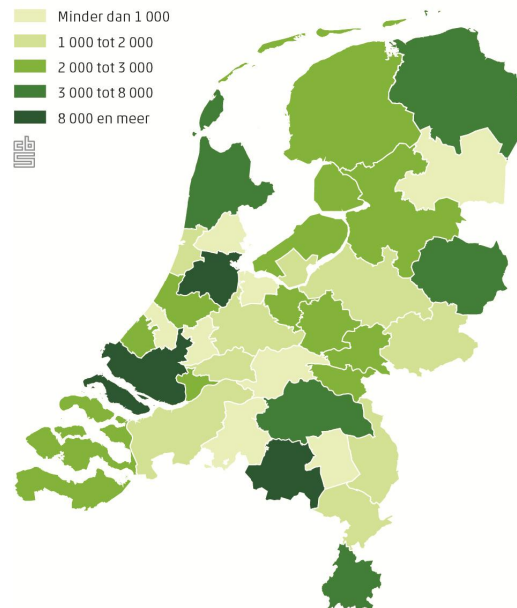
Als gemeenschappelijke outputindicator voor ESF Actieve Inclusie is in het OP als streefwaarde voor 2023 72.500 unieke deelnemers aan de AMR-projecten gesteld (zie ook hoofdstuk 2 van deze rapportage voor een nadere beschrijving van deze indicator). In 2015 namen 93.820 unieke personen deel aan de AMR-projecten en is deze streefwaarde daarmee al met 29 procent overschreden.

De streefwaarde van 72.500 unieke deelnemers in het OP is mede gebaseerd op de verwachting dat, gezien de toeleiding van mensen naar de arbeidsmarkt als doelstelling van ESF Actieve Inclusie, vooral wordt ingezet op begeleidingstrajecten naar werk, beroepskwalificerende scholing en loonkostensubsidie. Met name loonkostensubsidie is een duur instrument. Uit hoofdstuk 3 van deze rapportage wordt duidelijk dat de inzet van loonkostensubsidie volgens de aanvragers van de projecten minder is dan wat van te voren was geraamd. Voor de gemeentelijke doelgroepen maakt loonkostensubsidie vijftien procent uit van het totale ingezette instrumentarium, voor de doelgroep (ex-)leerlingen vso/pro is dit één procent (zie hiervoor tabel 3.2).

Casemanagement/trajectbegeleiding en scholing maken daarentegen voor zowel de gemeentelijke doelgroepen als voor (ex-)leerlingen vso/pro bijna de helft (44%) uit van het totale ingezette instrumentarium. De relatief grote inzet op de – ten opzichte van loonkostensubsidie – goedkopere instrumenten begeleiding en scholing zou daarom kunnen samenhangen met het in zeer korte tijd instromen van grote aantallen deelnemers in de projecten.

De verdeling van de deelnemers over de AMR's is weergegeven in figuur 4.1. In een aantal AMR's, waaronder Groot-Amsterdam, Rijnmond en Zuidoost Brabant, neemt een relatief groot aantal personen (meer dan 8000 per AMR) deel aan ESF Actieve Inclusie. AMR's met een relatief beperkt aantal deelnemers (minder dan 1000 per AMR) zijn Gooi en Vechtstreek, Helmond-de Peel, Midden-Brabant, Midden-Holland, Rivierenland, Zaanstreek-Waterland en Zuid-Holland Centraal. Uiteraard is hier een samenhang met de bevolkingsdichtheid van de verschillende AMR's.

Figuur 4.1 Aantal deelnemers per AMR 2014-2015

Bron: CBS, juni 2016

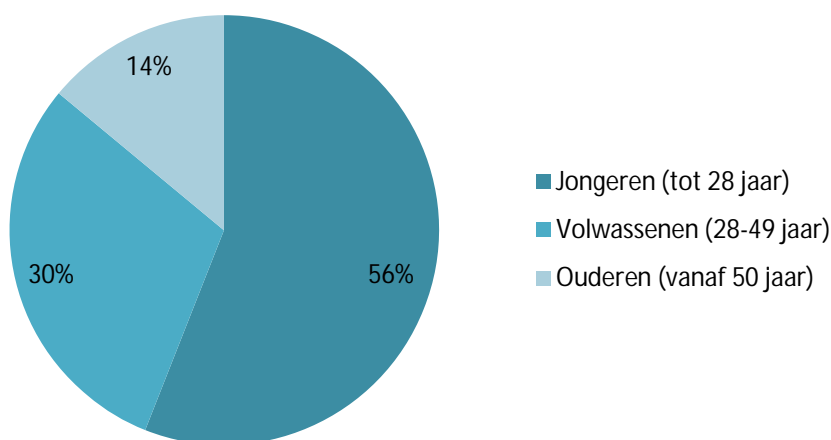
4.2.2 Deelnemerskenmerken

Aangezien in 2014 57 procent van de projecten nog niet was gestart, kan 2014 beschouwd worden als een opstartjaar. We presenteren hieronder dan ook alleen deelnemerskenmerken over 2015. In 2015 namen in totaal 93.560 mensen deel aan ESF Actieve Inclusie.

Deelnemers naar leeftijd

Zoals te zien valt in figuur 4.2, is in 2015 ruim de helft (56%) van de deelnemers aan de projecten van de AMR's onder de 28 jaar. Volwassenen maken 30 procent van het totaal aantal deelnemers uit. De kleinste groep (14% van het totaal aantal deelnemers in 2015) zijn de deelnemers vanaf 50 jaar.

Figuur 4.2 Aantal deelnemers 2015 naar leeftijd (n = 93.560)

Bron: CBS mei 2016, cijfers over deelnemers 2015

Alle deelnemers aan de projecten voor (ex-)leerlingen vso/pro zijn onder de 28 jaar en vallen daarmee onder de doelgroep jongeren. Het hoge aandeel jongeren onder de deelnemers (56%) is dan ook deels te verklaren door de relatief grote groep (ex-)leerlingen vso/pro. Van de deelnemers aan de gemeentelijke projecten is in 2015 34 procent onder de 28 jaar. Met 45 procent van het totaal aantal deelnemers vormen de volwassenen de grootste deelnemersgroep van de gemeentelijke projecten. De kleinste groep (21%) binnen de gemeentelijke projecten zijn de ouderen.

Deelnemers naar arbeidsmarktpositie

In figuur 4.3 en figuur 4.4 geven we de arbeidsmarktpositie aan de start van het traject weer van de deelnemers van de gemeentelijke projecten en van de (ex-)leerlingen vso/pro. Conform de indeling in de CBS-monitor, maken we daarbij onderscheid in deelnemers die aan de start werkzaam, niet-werkzaam of inactief zijn. Er is ook een deel van de deelnemers waarbij de arbeidsmarktpositie vooralsnog onbekend is.

Deelnemers gemeentelijke projecten

Het grootste deel van de deelnemers aan de gemeentelijke projecten (70%) is niet-werkzaam (figuur 4.3). Vrijwel in alle gevallen (96%) gaat het daarbij om mensen die voor hun inkomen afhankelijk zijn van een uitkering. De resterende vier procent bestaat uit mensen die niet-uitkeringsgerechtigd zijn.

In totaal 16% van de deelnemers aan de gemeentelijke projecten is aan de start van hun traject werkzaam (zie figuur 4.3). Van deze deelnemers blijkt nagenoeg iedereen (namelijk 98%) een baan in loondienst te hebben. De overige twee procent is actief als zelfstandig ondernemer. Een groot deel van het aandeel zelfstandigen is echter nog onbekend in de CBS-registraties.

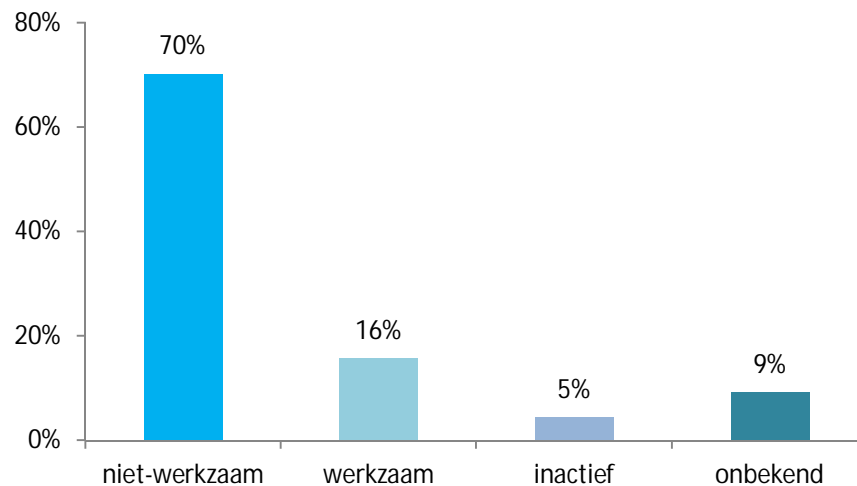
Deze personen vallen vooralsnog in de categorie 'onbekend' (zie hierna). Het aandeel werkenden onder de deelnemers kan onder andere verklaard worden doordat deelnemers met kleine banen van enkele uren ook gerekend worden tot deze groep. Dat de deelnemers in deze groep werkend zijn, geeft daarom niet per definitie weer dat zij economisch zelfstandig zijn.

Over de groep werkenden in de gemeentelijke projecten dient tevens vermeld te worden dat bijna een derde van de deelnemers (31%) die op het startmoment aan het werk zijn, dit is met een SRG-voorziening. Ook voor deze groep geldt dat van enige mate van economische zelfstandigheid bij de deelnemers dan ook geen sprake hoeft te zijn. Het gaat hierbij om o.a. loonkostensubsidie, tijdelijke loonkostensubsidie, begeleiding op de werkring/jobcoach.

Vijf procent van de deelnemers aan de gemeentelijke projecten in 2015 is aan de start van hun traject inactief (figuur 4.3). Van 77 procent van hen is vooralsnog onbekend wat hun onderwijsdeelname is. Vijftien procent van de inactieve deelnemers is niet-onderwijsvolgend, terwijl acht procent wel onderwijsvolgend is. Doordat meerdere CBS-registraties vooralsnog incompleet zijn, kan over het aandeel inactieven echter geen betrouwbare analyse uitgevoerd worden.

Van negen procent van de deelnemers aan de gemeentelijke projecten in 2015 is de arbeidsmarktpositie nog onbekend (figuur 4.3). Dit heeft te maken met nog ontbrekende gegevens van het CBS, onder andere over het aantal zelfstandigen en het aantal onderwijsvolgenden.

Figuur 4.3 Arbeidsmarktpositie van deelnemers gemeentelijke projecten in 2015 (n = 63.370)

Bron: CBS mei 2016, cijfers over deelnemers 2015

(Ex-)leerlingen vso/pro

Van de doelgroep (ex-)leerlingen vso/pro valt in 2015 het grootste gedeelte (70%) in de categorie 'inactief' (figuur 4.4). Dit houdt vooral in (voor 78% van deze groep) dat zij onderwijsvolgend zijn.

Voor deze categorie 'inactief' dient vermeld te worden dat, doordat diverse registraties nog niet compleet zijn, het aandeel inactieven vooralsnog hoger uitkomt dan het waarschijnlijk uiteindelijk zal zijn.

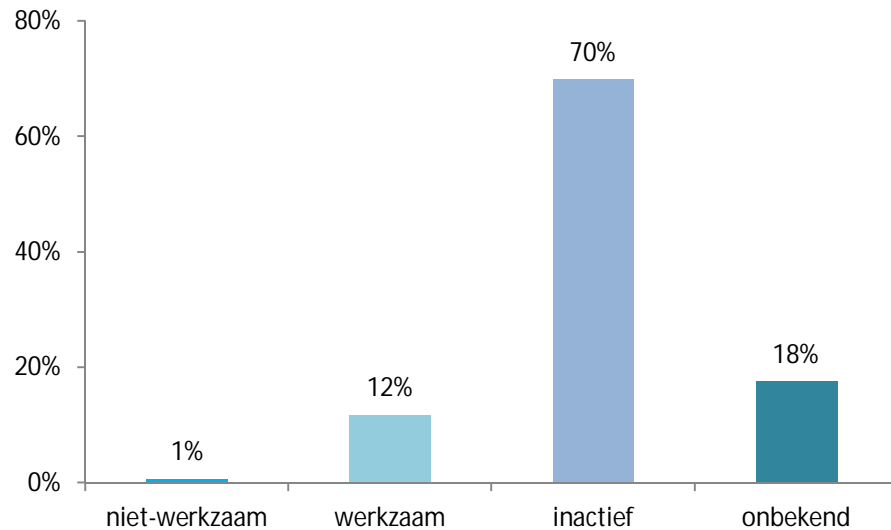
In totaal 12 procent van de (ex-)leerlingen vso/pro in 2015 is aan de start van hun traject werkend (figuur 4.4). Een belangrijke verklaring hiervoor is dat er geen minimum aantal uren gehanteerd is waarop iemand als 'werkzaam' wordt aangemerkt. Het gevolg hiervan is dat deelnemers met baantjes van enkele uren per week al meegerekend worden bij 'werkzame deelnemers'. Van enige mate van economische zelfstandigheid hoeft bij de deelnemers dan ook geen sprake te zijn.

Het aandeel van de (ex-)leerlingen vso/pro in 2015 dat aan de start van het traject in de categorie niet-werkzaam valt, komt uit op één procent (figuur 4.4). Meer dan de helft van deze kleine groep (59%) neemt deel aan een voorziening in het kader van de Statistiek Re-integratie door Gemeenten (SRG-voorziening) of UWV-traject. Het overige deel van deze groep is uitkeringsgerechtigd (23%) of niet-uitkeringsgerechtigd werkzoekend (18%).

Van achttien procent van de (ex-)leerlingen vso/pro is hun arbeidsmarktpositie nog onbekend (figuur 4.4). Dit heeft te maken met ontbrekende gegevens in registraties van het CBS.

Figuur 4.4 Arbeidsmarktpositie van (ex-)leerlingen vso/pro in 2015 (n = 30.190)

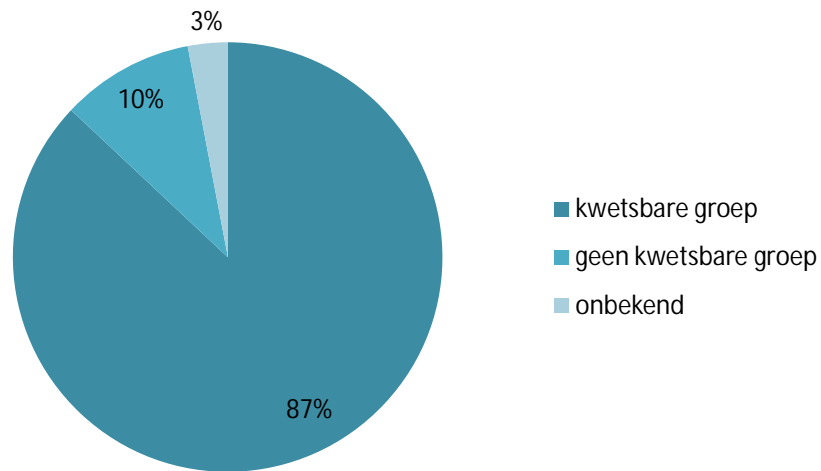
Bron: CBS mei 2016, cijfers over deelnemers 2015

Deelnemers behorend tot een kwetsbare groep (naar Europese indeling)

Figuur 4.5 laat het aandeel deelnemers in 2015 zien dat behoort tot een kwetsbare groep (naar Europese indeling). De doelstelling van ESF Actieve Inclusie betreft de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Conform deze doelstelling richten de projecten van de AMR's zich grotendeels op deelnemers die behoren tot een kwetsbare groep; in totaal behoort 87 procent van de deelnemers in 2015 hiertoe.

Deelnemers kunnen om verschillende redenen behoren tot een kwetsbare groep. Ruim de helft van de deelnemers aan ESF Actieve Inclusie (53%) leeft in een huishouden zonder inkomsten uit werk. Bijna een kwart van de deelnemers (23%) leeft in een eenouderhuishouden met afhankelijke kinderen. In totaal 28 procent van de deelnemers behoort tot de groep eerste generatie allochtonen. Alle (ex-)leerlingen vso/pro behoren per definitie tot een kwetsbare groep. Als we alleen kijken naar de gemeentelijke deelnemers, behoort 83 procent van de deelnemers uit de gemeentelijke doelgroepen tot een kwetsbare groep.

Figuur 4.5 Aandeel deelnemers dat behoort tot een kwetsbare groep (n = 93.560) in 2015

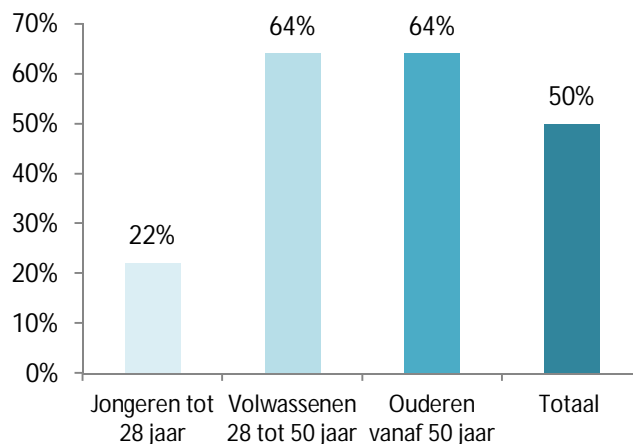
Bron: CBS mei 2016, cijfers over deelnemers 2015

Langdurig uitkeringsgerechtigd

Om te bepalen hoeveel deelnemers in 2015 langdurig werkloos zijn, kijken we naar het aandeel van de jongeren tot 28 jaar dat bij de start van het traject zes maanden of meer uitkeringsgerechtigd is en naar het aandeel van de volwassenen en de ouderen vanaf 50 jaar dat bij de start van het traject twaalf maanden of meer uitkeringsgerechtigd is. Zoals te zien valt in figuur 4.6, is over alle leeftijdsgroepen heen, in 2015 de helft van de totale doelgroep van de gemeentelijke projecten langdurig uitkeringsgerechtigd, maar zijn jongeren dat aanzienlijk minder dan de andere leeftijdsgroepen.

Figuur 4.6 Aandeel langdurig uitkeringsgerechtigden per leeftijdsgroep in de gemeentelijke projecten 2015 (n = 63.370)

Voor jongeren geldt 6 maanden + en voor volwassenen en ouderen 12 maanden + als uitkeringsgerechtigd

Bron: CBS mei 2016, cijfers over deelnemers 2015

4.3 Voorlopige CBS-resultaten

De programma-specifieke indicatoren, die tevens in hoofdstuk 2 op een rij zijn gezet, richten zich op de resultaten van deelnemers in afgeronde projecten. Eind 2015 zijn binnen Actieve Inclusie nog geen projecten afgerond (inclusief vaststelling). De afronding van de eerste aanvraagperiode voor Actieve Inclusie is in de jaren 2016 en 2017. Om deze reden zijn nog geen gegevens beschikbaar met betrekking tot de programmaspecifieke resultaten.

Het CBS brengt niet alleen resultaten op projectniveau in kaart (in lijn met de programma-specifieke indicatoren), maar tevens op het niveau van de trajecten. Dit betreft deelnemers met beëindigde trajecten, ongeacht of het project is afgerond of niet. Deze gegevens worden op verzoek van de Europese Commissie (EC) jaarlijks aan de EC aangeleverd. De hieronder beschreven cijfers geven een eerste indruk van de resultaten van de deelnemers die in de eerste twee jaren van het programma hun traject hebben beëindigd.

Aantal uitgestroomde deelnemers

Het aantal deelnemers dat in 2014 en in 2015 is uitgestroomd betreft in totaal 15.150 (260 in 2014 en 14.890 in 2015). In totaal is daarmee zestien procent van het totaal aantal unieke deelnemers (93.820) in de periode 2014-2015 uitgestroomd uit een traject. Van de uitgestroomde deelnemers behoort 38 procent tot de doelgroep (ex-)leerlingen vso/pro en de overige 62 procent tot de gemeentelijke doelgroep.

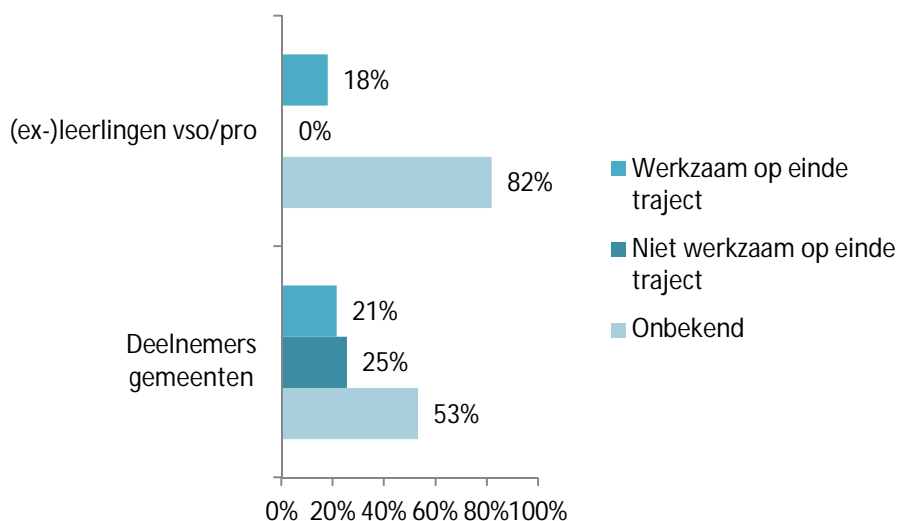
Aandeel uitkeringsgerechtigde/inactieve deelnemers werkzaam aan het einde van het traject

Als we specifiek kijken naar de situatie bij uitstroom van deelnemers die aan de start van het traject uitkeringsgerechtigd dan wel inactief waren (zie figuur 4.7), kunnen we constateren dat 20 procent van deze deelnemers aan het einde van het traject werkzaam is. Dit geldt voor 21 procent van de gemeentelijke doelgroep en 18 procent van de (ex-)leerlingen vso/pro.

Deze resultaten over de situatie bij uitstroom van de deelnemers moeten als voorlopig beschouwd worden. In volgende rapportageperiodes kunnen we een analyse maken van het aantal deelnemers dat werkt als zelfstandige.

Bovendien is dan voor een groot deel van de deelnemers die bij de start van het traject niet-werkzaam of inactief waren bekend wat hun situatie is bij uitstroom. Vooral nog is dat voor 53 procent van de gemeentelijke doelgroep onbekend en voor 82 procent van de doelgroep (ex-)leerlingen vso/pro. Met de beschikbaarheid van deze aanvullende gegevens in de komende jaren zal een betrouwbaarder beeld ontstaan van de resultaten van ESF Actieve Inclusie.

Figuur 4.7 Aantal deelnemers dat na deelname werkzaam is (deelnemers 2015, n = 93.560)

Bron: CBS, mei 2016, cijfers over 2015

4.4 Toegevoegde waarde van ESF Actieve Inclusie

4.4.1 Volume-effecten

In de interviews is aan de contactpersonen bij de AMR's gevraagd in hoeverre zij dankzij de ESF-regeling Actieve Inclusie activiteiten kunnen doen die anders niet of in mindere mate zouden zijn uitgevoerd. Over de additionaliteit van het programma zegt bijna de helft (zeventien van de 35 geïnterviewde

contactpersonen) dit vooral te zien in het kunnen uitbreiden of continueren van bepaalde activiteiten die al in het kader van parallel beleid, zoals de Participatiewet, zijn ingezet. Dankzij het programma zijn de AMR's in staat om het volume van de inzet van instrumenten te vergroten, op grotere schaal begeleiding te bieden en bestaande instrumenten, zoals bijvoorbeeld het Jongerenloket, te continueren.

“Actieve Inclusie is de 'verdubbelaar', zonder ESF-subsidie uit Actieve Inclusie zouden we minder mensen kunnen helpen.”

“Dankzij ESF kun je het volume vergroten. Je kan meer voor dezelfde doelgroep doen.”

Over het volume-effect voor de doelgroep (ex-)leerlingen vso/pro wordt bijvoorbeeld gemeld:

“Door ESF kunnen we bij het onderdeel stages meer functionarissen inzetten voor stagebegeleiding.”

4.4.2 Kwaliteit van het aanbod

Behalve het vergroten van de kwantiteit van de inzet, noemen de AMR's incidenteel ook kwalitatieve vormen van toegevoegde waarde van ESF Actieve Inclusie, zoals het intensiever begeleiden van kwetsbare doelgroepen:

“Dankzij ESF kun je wat doen voor de doelgroep die al verder van de arbeidsmarkt staat. Daar zou je anders minder voor doen.”

Specifiek voor de doelgroep 50-plus omschrijft een contactpersoon de toegevoegde waarde van ESF Actieve Inclusie als volgt:

“Dankzij ESF kunnen we wat meer doen voor de doelgroep 50-plus. We hebben nu twee casemanagers die specifiek op deze doelgroep zitten. Zonder ESF had ik daar intern geen draagvlak voor gekregen.”

Verschillende contactpersonen bij de AMR's benoemen in de interviews dat ESF Actieve Inclusie een toegevoegde waarde heeft voor de doelgroep (ex-)leerlingen vso/pro. Deze toegevoegde waarde zit volgens sommige contactpersonen, naast de mogelijkheden voor het vergroten van de kwantiteit van het aanbod, in de kwaliteit van het aanbod:

“Door ESF kunnen we kleinere groepen maken bij de leer-werkplaats; dit is veel beter voor de kwaliteit van de begeleiding van deze jongeren.”

“De intensiteit waarmee praktijk- en stage-activiteiten gedaan worden, zou minder uitgebreid zijn als we alleen reguliere middelen tot onze beschikking hebben.”

4.5 Samenvattende conclusie

Dit hoofdstuk beschrijft de deelnemers, de voorlopige resultaten en de toegevoegde waarde die aanvragers met betrekking tot ESF Actieve Inclusie benoemen. Met de in totaal 93.820 deelnemers aan de 70 projecten die worden uitgevoerd in de AMR's, is de in het OP vastgestelde streefwaarde voor het aantal unieke deelnemers van 72.500 in 2023 reeds met 29 procent overschreden.

De deelnemers aan de projecten in de AMR's zijn veelal (ruim de helft van het totaal in 2015) onder de 28 jaar. Dit hoge aandeel valt deels te verklaren doordat alle deelnemers aan de projecten voor (ex-)leerlingen vso/pro onder de 28 jaar zijn. Binnen alleen de gemeentelijke projecten is 34 procent van de deelnemers onder de 28 jaar. Ouderen boven de 50 jaar vormen qua omvang een kleinere groep in de projecten. Ruim één op de vijf (21 %) deelnemers aan de gemeentelijke projecten is in 2015 boven de 50 jaar. Zoals ook beschreven in hoofdstuk 3, lijken ouderen in vergelijking met landelijke werkloosheidscijfers ondervertegenwoordigd in de gemeentelijke projecten. In 2014 was landelijk gezien meer dan de helft van de langdurig werklozen tussen de 45 en 65 jaar, terwijl de gehele beroepsbevolking voor 43 procent bestaat uit 45-plussers (CBS nieuws, juli 2015).

De deelnemers aan de vso-/pro-projecten zijn veelal aan de start van hun traject onderwijsvolgend en behoren daarmee tot de arbeidsmarktcategory 'inactief'. De deelnemers van de gemeentelijke projecten zijn aan de start van hun traject het vaakst (70%) niet-werkzaam. Vrijwel in alle gevallen gaat het daarbij om mensen die voor hun inkomen afhankelijk zijn van een uitkering. 87 procent van alle deelnemers behoort in 2015 tot een kwetsbare groep; dit is in lijn met de gerichtheid van ESF Actieve Inclusie op mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

De programma-specifieke indicatoren, die tevens in hoofdstuk 2 op een rij zijn gezet, richten zich op de resultaten van deelnemers in afgeronde projecten. Op peildatum ultimo 2015 zijn binnen Actieve Inclusie ten tijde van deze rapportage geen projecten afgerond (inclusief vaststelling). De afronding van de eerste aanvraagperiode voor Actieve Inclusie is in de jaren 2016 en 2017. Om deze reden zijn nog geen gegevens beschikbaar over de programma-specifieke resultaten.

Het CBS brengt niet alleen resultaten op projectniveau in kaart (in lijn met de programma-specifieke indicatoren), maar tevens op het niveau van de trajecten. Dit betreft deelnemers met beëindigde trajecten, ongeacht of het project is afgerond of niet. Deze gegevens worden op verzoek van de Europese Commissie (EC) jaarlijks aan de EC aangeleverd. De hieronder beschreven cijfers geven een eerste indruk van de resultaten van de deelnemers die in de eerste twee jaren van het programma hun traject hebben beëindigd.

De cijfers met betrekking tot de voorlopige resultaten van ESF Actieve Inclusie laten zien dat in totaal zestien procent van het aantal deelnemers in de periode 2014-2015 is uitgestroomd uit een traject. Specifiek voor de deelnemers die aan de start van het traject uitkeringsgerechtigd of inactief waren, geldt dat 20 procent aan het einde van het traject werkzaam is. Aangezien voor een groot deel van de deelnemers nog onbekend is wat hun situatie is bij uitstroom en in de CBS-registraties nog gegevens ontbreken over bijvoorbeeld het aantal zelfstandigen en aantal onderwijsvolgenden, dienen deze resultaten als voorlopig beschouwd te worden.

Als toegevoegde waarde van het programma noemen de contactpersonen bij de AMR's vooral volume-effecten. Bijna de helft van de AMR's ziet de toegevoegde waarde met name in het kunnen uitbreiden of continueren van bepaalde activiteiten die in het kader van parallel beleid, zoals de Participatiewet, zijn ingezet. Daarbij wordt ESF bijvoorbeeld de 'verdubbelaar' genoemd. Naast effecten met betrekking tot de kwantiteit, komt ook een aantal positieve geluiden vanuit de AMR's naar voren over de mogelijkheden om, dankzij de subsidie van ESF Actieve Inclusie, intensiever begeleiding in te zetten en meer kwaliteit in de trajecten te kunnen bieden.

In de komende verdiepende onderzoeken gaan we nader in op de resultaten van ESF Actieve Inclusie in termen van output/outcome en in termen van toegevoegde waarde van het programma.

5 BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN EN VOORLOPIGE CONCLUSIE

5.1 Inleiding

In dit afsluitende hoofdstuk van het eerste verdiepende onderzoek van het ESF-programma Actieve Inclusie, worden de belangrijkste uitkomsten en inzichten uit de voorgaande hoofdstukken samengevat.

De vraagstelling die in het verdiepende onderzoek centraal staat, is:

Op welke wijze is door de aanvragers in hun projecten invulling gegeven aan het ESF-programma voor het thema Actieve Inclusie, in welke mate is de uitvoering van de regeling doeltreffend en doelmatig en in welke mate is het beoogde effect van de gestelde doelen in het Operationeel Programma ESF 2014-2020 voor het thema Actieve Inclusie bereikt?

Aangezien de eerste openstellingsronde van ESF Actieve Inclusie, die in 2014 is gestart, nog niet is afgerond, beantwoorden we de onderzoeksvragen (zie bijlage 1) in deze rapportage ten dele. Met name is ingegaan op de opzet en de uitvoering van het programma, zijn de eerste resultaten daarvan aan bod gekomen en hebben we een eerste beeld gegeven van de toegevoegde waarde van ESF Actieve Inclusie. De onderzoeksvragen over de output en de resultaten kunnen momenteel alleen onderbouwd worden met voorlopige CBS-cijfers; veel van de deelnemers aan het programma bevinden zich namelijk ten tijde van het opstellen van deze rapportage nog in trajecten. De onderzoeksvragen over de effectiviteit en de doelmatigheid van ESF Actieve Inclusie zijn gedeeltelijk aan bod gekomen. In de volgende rapportages (vanaf 2017) gaan we hier dieper op in.

Het verdiepende onderzoek wordt uitgevoerd volgens de onderzoeksmethode theoriegestuurde effectevaluatie. Centraal in deze methodiek staat het toetsen in hoeverre veronderstellingen over de werkzaamheid van het ESF-programma Actieve Inclusie in de praktijk uitkomen. Het analyseren van de resultaten bij deelnemers is een onderdeel van de theoriegestuurde effectevaluatie. In dit onderzoek analyseren we de resultaten met behulp van de door het CBS beschikbaar gestelde cijfers. Tevens komt in het verdiepende onderzoek de toegevoegde waarde van het programma aan bod. Hiermee bedoelen we mogelijkheden om dankzij de inzet van ESF Actieve Inclusie meer deelnemers te kunnen bereiken of groepen te bedienen die anders geen ondersteuning hadden ontvangen (volume-effecten) en mogelijkheden om de intensiteit van trajecten te verhogen en maatwerktrajecten aan te bieden (kwaliteit van de ondersteuning).

De impact van het programma definiëren we als de duurzaamheid van de plaatsing van deelnemers zes maanden en twaalf maanden na uitstroom. Dit laatste onderdeel komt in de volgende verdiepende rapportages aan bod.

Interventiologica

In hoofdstuk 2 is een interventielogica uitgewerkt, waarin we ons richten op de vraag welke instrumenten ingezet zouden moeten worden om tot een effectieve re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te komen. Relevante factoren met betrekking tot de context van de inzet van instrumenten komen daarbij tevens aan bod.

Uit de opgestelde interventielogica komt naar voren dat de inzet van één re-integratie-instrument veelal te beperkt is om werkzoekenden effectief aan het werk te helpen. Dit geldt met name voor mensen met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt. Om deze afstand te overbruggen, is vaak een combinatie van verschillende instrumenten nodig. Zowel afstemming op de wensen en de mogelijkheden van de kandidaten, een goede samenwerking met de werkgevers als het concreet bij elkaar brengen van beide partijen verdient daarbij de aandacht. De inzet van een mix van instrumenten sluit aan bij de mogelijkheden die aanvragers binnen ESF Actieve Inclusie hebben om zelf een pakket van maatregelen samen te stellen voor de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De vormgeving van ESF-projecten op regionaal niveau is voor een belangrijk deel een afspiegeling van de manier waarop arbeidsmarkt- en re-integratiebeleid in de regio's wordt uitgevoerd. Daarom is de context voor de interventielogica van belang.

Over de inzet van re-integratie-instrumenten bij verschillende doelgroepen kan op basis van de re-integratieliteratuur geconcludeerd worden dat re-integratie relatief effectief is voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. We identificeren drie contextfactoren die relevant zijn voor de mogelijkheden om de arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te beïnvloeden: de organisatorische setting, de inzet van overige beleidsmaatregelen en ontwikkelingen in de regionale arbeidsmarkt.

Op basis van de opgestelde interventielogica met betrekking tot de inzet van re-integratie voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, zijn de onderstaande aannames over de werkzaamheid van het ESF-programma Actieve Inclusie opgesteld:

Box 5.1 Aannames werkzaamheid ESF Actieve Inclusie

10. Over het algemeen kan geconcludeerd worden dat re-integratie relatief effectief is voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Dit is conform de doelstelling van ESF Actieve Inclusie, waarbinnen gericht wordt op de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

11. Op basis van de literatuurstudie kan gesteld worden dat voor zowel aanbodgerichte als vraaggerichte instrumenten en instrumenten gericht op de afstemming tussen vraag en aanbod empirische bewijskracht aanwezig voor de effectiviteit van de inzet hiervan, zij het dat de mate van bewijskracht verschilt tussen instrumenten.
12. Een voorwaarde voor het bereiken van de doelstelling van ESF Actieve Inclusie – de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt – is de inzet op een mix van aanbodgerichte instrumenten, vraaggerichte instrumenten en instrumenten gericht op de afstemming tussen vraag en aanbod. Zowel afstemming op de wensen en de mogelijkheden van de werkzoekenden, een goede samenwerking met de werkgevers als het concreet bij elkaar brengen van beide partijen verdient daarbij de aandacht.
13. De inzet van een combinatie van instrumenten gericht op bemiddeling naar werk (stages en werkervaringsplaatsen), intensieve begeleiding aan werkzoekenden (zowel voor als tijdens de plaatsing) en het aanleren van de ontbrekende vaardigheden hangt positief samen met de re-integratie van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt (waaronder langdurig werklozen en mensen met een arbeidsbeperking). Via de inzet van deze instrumenten worden ontbrekende informatie en kennis bij de werkzoekende aangevuld, worden risico's bij de werkgever verkleind en wordt via het netwerk van de betrokkenen de werkzoekende en de werkgever actief bij elkaar gebracht.
14. Het inzetten van loonkostensubsidie 'ontzorgt' de werkgever en zal dan ook bijdragen aan een toename van de arbeidsparticipatie van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
15. Bij de inzet van re-integratie-instrumenten, waaronder de inzet van scholing en het aanleren van vaardigheden, wordt er verstandig aan gedaan om met betrekking tot de doelgroep jongeren vooral in te zetten op jongeren met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, waaronder (ex-)leerlingen vso/pro.
16. Een intensieve samenwerking tussen de gemeenten binnen de AMR's, de scholen voor vso/pro binnen de AMR's, en onderling tussen de gemeenten, scholen en werkgevers, bevordert de mate waarin binnen de projecten kwetsbare doelgroepen effectief worden toegeleid naar de arbeidsmarkt.
17. De mate waarin de projecten binnen ESF Actieve Inclusie zullen leiden tot een toename van de arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, is mede afhankelijk van de effectiviteit van andere relevante beleidsmaatregelen, zoals de Participatiewet, de Wet SUWI, het sociaal akkoord, de Aanpak Jeugdwerkloosheid, de Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten en het convenant re-integratie (ex)-gedetineerden.
18. De mate waarin binnen de projecten ESF Actieve Inclusie effecten worden gesorteerd, is mede afhankelijk van de stand en de ontwikkeling van de economie in Nederland en binnen de verschillende AMR's.

Het toetsen van deze aannames staat centraal in de verdiepende onderzoeken. De uitkomsten over de inhoud en de uitvoering van de AMR-projecten en de voorlopige resultaten hiervan, beschreven in hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4 van deze rapportage, kunnen (deels) gerelateerd worden aan de hierboven beschreven aannames.

5.2 Belangrijkste bevindingen

Voortgang

Halverwege het eerste aanvraagstijdvak is € 41,2 miljoen gerealiseerd door de projecten aangevraagd door de AMR's. Dit is 36 procent van een bedrag van in totaal € 114 miljoen dat voor de AMR-projecten beschikbaar is voor het eerste aanvraagstijdvak. Voor ESF Actieve Inclusie (inclusief Sociale Innovatie en Transnationale Samenwerking; SITS) is als mijlpaal voor de financiële realisatie minimaal € 96.500.000 benoemd. De tussentijdse realisatie van de AMR-projecten, afgezet tegen deze financiële indicator, geeft weer dat in begin 2016 43 procent van de financiële streefwaarde is gerealiseerd. Op basis van de tussentijdse realisatie in de AMR-projecten kunnen we dan ook constateren dat deze op koers lijkt te liggen.

Invulling van de projecten

Op basis van de uitkomsten over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de projecten, kan een eerste relatie worden gelegd met de aannames die in hoofdstuk 2 zijn opgesteld.

Inzet verschillende typen instrumenten

Uit de voortgangsrapportages van de aanvragers over de periode 2014-2015 en de gesprekken met deze aanvragers komt naar voren dat er binnen de projecten zowel aanbodgerichte instrumenten, vraaggerichte instrumenten als instrumenten gericht op de aansluiting tussen vraag en aanbod worden ingezet. Uit de bevindingen van de literatuurstudie blijkt dat voor deze drie typen instrumenten empirische bewijskracht bestaat voor de effectiviteit van de inzet ervan, zij het dat de mate van deze bewijskracht verschilt tussen typen instrumenten (zie aanname 2).

De activiteiten die zich specifiek richten op jongeren (dat wil zeggen: de bestrijding van jeugdwerkloosheid en de aansluiting vso/pro op de arbeidsmarkt) zetten relatief vaak instrumenten in gericht op de afstemming tussen vraag en aanbod. De inzet van vraaggerichte instrumenten is binnen de activiteiten die specifiek gericht zijn op de doelgroep jongeren echter relatief beperkt.

Ondanks de bevinding uit de literatuurstudie dat het inzetten van loonkosten-subsidie de werkgever 'ontzorgt' en bijdraagt aan de toename van de arbeidsparticipatie van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt

(aanname 5), wordt loonkostensubsidie binnen de projecten van de AMR's vooralsnog minder vaak ingezet dan voorafgaand beoogd.

Instrumentenmix

Uit de voortgangsrapportages van de aanvragers over de periode 2014-2015 en de gesprekken met deze aanvragers blijkt tevens dat er binnen de 70 gemeenteprojecten veelal een mix van verschillende instrumenten wordt ingezet. Zoals blijkt uit de literatuurstudie (zie aanname 3), draagt de inzet op een mix van de verschillende typen instrumenten bij aan de effectiviteit van re-integratie. Een mix van aanbodgerichte instrumenten, vraaggerichte instrumenten en instrumenten gericht op de afstemming tussen vraag en aanbod komt relatief het meest voor in gemeenteprojecten. In de projecten voor de (ex-)leerlingen vso/pro betreft het veelal een mix van aanbodgerichte instrumenten en afstemmingsinstrumenten.

Afstand tot de arbeidsmarkt

De twee grootste groepen waarop projecten binnen de AMR's zich richten, zijn mensen die minimaal zes maanden een Wwb-uitkering ontvangen en (ex-)leerlingen vso/pro. Op één na richten alle gemeentelijke projecten zich mede op de doelgroep die minimaal zes maanden een Wwb-uitkering ontvangt. (Ex-)leerlingen vso/pro staan centraal in de 35 projecten gericht op deze doelgroep en maken 32 procent uit van het totaal aantal deelnemers van alle projecten aangevraagd in de AMR's. De grote mate waarin de projecten zich richten op de (ex-)leerlingen vso/pro en mensen die minimaal zes maanden een Wwb-uitkering ontvangen is conform de doelstelling van ESF Actieve Inclusie, waarbinnen gericht wordt op de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het is tevens in lijn met de bevinding vanuit de literatuurstudie dat re-integratie met name effectief is voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt (zie aannames 1 en 6).

Binnen de projecten aangevraagd door de AMR's wordt relatief veel ingezet op jongeren; ruim de helft van het totaal aantal deelnemers in 2015 bestaat uit jongeren onder de 28 jaar. Daarentegen wordt minder ingezet op ouderen boven de 50 jaar; ruim één op de vijf deelnemers aan de gemeentelijke projecten behoort in 2015 tot deze doelgroep. Daarmee zijn 50-plussers, niet alleen ten opzichte van jongeren, maar ook ten opzichte van het landelijke aandeel ouderen onder de groep langdurig werklozen³⁷, tot nu toe ondervertegenwoordigd binnen de AMR-projecten.

Samenwerking

Op basis van de uitkomsten in hoofdstuk 3 kan geconcludeerd worden dat de samenwerking binnen het programma (zie aanname 7) wordt geïntensiveerd sinds de start van ESF Actieve Inclusie. Er zijn nieuwe vormen van samenwerking in ontwikkeling en de contactpersonen bij de gemeenteprojecten zijn over

---

³⁷ Uit landelijke cijfers van het CBS blijkt dat in 2014 meer dan de helft van de langdurig werklozen tussen de 45 en 65 jaar is. De gehele beroepsbevolking bestaat voor 43 procent uit 45-plussers (CBS nieuws, juli 2015).

het algemeen tevreden over deze samenwerking. Van een regionale samenwerking met werkgevers is in het kader van het ESF-programma Actieve Inclusie echter veelal nog geen sprake. Bovendien loopt de samenwerking tussen enerzijds de gemeenten en anderzijds de vso-/pro-scholen nog achter. Een mogelijke oorzaak hiervan kan zijn dat Actieve Inclusie de eerste ESF-regeling is waarbij de aanvraag van de scholen via de gemeenten verloopt. De vso-/pro-scholen zijn van oudsher gewend om zelfstandig de aanvraag van een ESF-project te verzorgen en hierbij geen samenwerking te zoeken met de gemeenten. Mogelijk zien we in de volgende openstellingen van Actieve Inclusie meer gezamenlijke initiatieven vanuit gemeenten en vso-/pro-scholen ontstaan.

In de komende verdiepende onderzoeken zullen we via verschillende onderzoeksactiviteiten (interviews met verschillende betrokkenen bij de uitvoering, het bevragen van deelnemers en werkgevers in de projecten en het analyseren van CBS-data) meer zicht geven op de invulling van de projecten. Dit zal verder inzicht opleveren in de mate waarin is voldaan aan de aannames, opgesteld in de interventielogica.

Voorlopige resultaten

Output/outcome

Als gemeenschappelijke outputindicator voor ESF Actieve Inclusie is in het OP als streefwaarde voor 2023 72.500 unieke deelnemers aan de AMR-projecten gesteld. Uit de voorlopige CBS-cijfers blijkt dat binnen de 70 projecten die worden uitgevoerd in de AMR's in de periode 2014-2015, 93.820 deelnemers een traject volgen. Daarmee is de streefwaarde voor het aantal unieke deelnemers reeds met 29 procent overschreden.

De programma-specifieke indicatoren richten zich op de resultaten van deelnemers in afgeronde projecten. Op peildatum ultimo 2015 zijn binnen ESF Actieve Inclusie geen projecten afgerond (inclusief vaststelling). De afronding van de eerste aanvraagperiode voor Actieve Inclusie is in de jaren 2016 en 2017. Om deze reden zijn nog geen gegevens beschikbaar met betrekking tot de programma-specifieke resultaten. Het CBS brengt echter niet alleen resultaten op projectniveau in kaart (in lijn met de programma-specifieke indicatoren), maar tevens op het niveau van de trajecten. Dit betreft deelnemers met beëindigde trajecten, ongeacht of het project is afgerond of niet. Deze gegevens worden op verzoek van de Europese Commissie (EC) jaarlijks aan de EC aangeleverd. Uit deze cijfers, die een eerste indruk geven van de resultaten van de deelnemers die in de eerste twee jaren van het programma hun traject hebben beëindigd, blijkt dat 20 procent van de deelnemers die aan de start van het traject uitkeringsgerechtigd of inactief waren, aan het einde van het traject werkzaam is. Voor een groot deel van de deelnemers is nog onbekend wat hun situatie is bij uitstroom. Bovendien ontbreken in de CBS-registraties vooralsnog gegevens over bijvoorbeeld het aantal zelfstandigen en het aantal onderwijsvolgenden. De CBS-cijfers over de

situatie van deelnemers bij uitstroom moeten dan ook beschouwd worden als een eerste indruk van de resultaten.

Toegevoegde waarde

De aanvragers van de AMR-projecten vinden dat zij dankzij ESF Actieve Inclusie in staat zijn om (in aansluiting op parallel beleid, zoals de Participatiewet) de omvang van de inzet van instrumenten te vergroten, op grotere schaal begeleiding aan te bieden en bestaande instrumenten te continueren. Aanvragers noemen ESF Actieve Inclusie bijvoorbeeld 'de verdubbelaar' en zijn van mening dat zij dankzij het programma meer kunnen doen voor bepaalde doelgroepen, zoals (ex-)leerlingen vso/pro, de doelgroep 50-plus en de mensen die verder van de arbeidsmarkt afstaan in zijn algemeenheid. Dat aanvragers de toegevoegde waarde van ESF Actieve Inclusie vooral lijken te zien in het vergroten van de kwantiteit van het aanbod, is ook in lijn met de constatering dat er een relatief grote inzet binnen het programma is op de (ten opzichte van loonkostensubsidie) goedkopere instrumenten begeleiding en scholing. Binnen het programma wordt met de inzet van deze instrumenten een relatief groot aantal deelnemers (29 procent meer dan de streefwaarde voor 2023) bereikt.

In de volgende verdiepende onderzoeken zal het mogelijk zijn om op basis van de CSB-monitoring meer licht te schijnen op de resultaten van ESF Actieve Inclusie. Hetzelfde geldt voor de impact van het programma, in termen van duurzaamheid van de plaatsing van deelnemers zes maanden en twaalf maanden na uitstroom.

5.3 Voorlopige conclusie

Op basis van de uitkomsten van dit eerste verdiepende onderzoek kunnen we concluderen dat belangrijke voorwaarden aanwezig zijn om binnen het ESF-programma Actieve Inclusie een effectieve re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te kunnen bewerkstelligen. De projecten binnen ESF Actieve Inclusie richten zich vooral op mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en zetten een mix in van aanbodgerichte re-integratie-instrumenten, vraaggerichte instrumenten en instrumenten gericht op de afstemming tussen vraag en aanbod. Er zijn bij de aanvragers van de projecten positieve verwachtingen van een aantal specifieke instrumenten. Dit betreft onder andere instrumenten dicht bij de werkgever, zoals loonkostensubsidie en het vertrouwen winnen van de werkgevers via werkervaringsplaatsen, en de inzet van intensieve re-integratietrajecten bij kandidaten. Dit zijn ook volgens de literatuur effectieve instrumenten voor de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (aanname 2, 4 en 5).

De voorlopige resultaten, beschreven in deze rapportage, laten zien dat een groot aantal deelnemers (al 29% meer dan de in het OP benoemde streefwaarde voor 2023) instroomt in de projecten en de aanvragers binnen de

AMR's positief zijn over de mogelijkheden om via ESF Actieve Inclusie extra inspanningen te kunnen leveren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, vooral wat betreft de kwantiteit van het ondersteuningsaanbod. De CBS-cijfers over de situatie bij uitstroom van de deelnemers, waaruit blijkt dat 20 procent van de deelnemers die aan de start van het traject uitkeringsgerechtigd of inactief waren aan het einde van het traject werkzaam zijn, moeten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Desondanks kunnen we constateren dat de eerste indruk van de resultaten een gunstig beeld laten zien over de voortgang van het ESF Actieve Inclusie.

Daar kan aan toegevoegd worden dat uit de eerder uitgevoerde tussenevaluatie van de implementatie en de uitvoering van de eerste openstelling van ESF Actieve Inclusie blijkt dat er tot dusver sprake is van een doelmatige uitvoering van het programma. De volgende verdiepende onderzoeken zullen moeten laten zien of dit beeld verder gestaafd kan worden.

De aanvragers van de projecten hebben zelf de keuze om te bepalen op welke manier ze, binnen de kaders van de regeling ESF Actieve Inclusie, invulling geven aan de projecten. Op basis van de uitkomsten van het eerste verdiepende onderzoek is het op zijn plaats om daar een tweetal aandachtspunten voor mee te geven:

- **Inzet vraaggerichte instrumenten en samenwerking met werkgevers verdienen extra aandacht:** zowel vanuit de aanvragers als op basis van de literatuurstudie komt naar voren dat instrumenten dichtbij de werkgever, zoals bijvoorbeeld loonkostensubsidie, en een goede samenwerking met de werkgevers positief samenhangen met de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Loonkostensubsidie wordt echter binnen de projecten vooralsnog minder vaak ingezet dan voorafgaand beoogd. Bovendien is van regionale samenwerking met werkgevers in het kader van ESF Actieve Inclusie veelal nog geen sprake. Zowel de inzet van vraaggerichte instrumenten als de (regionale) samenwerking met werkgevers verdient daarom extra aandacht binnen het programma.
- **Samenwerking tussen gemeenten en scholen voor vso/pro zou op de agenda moeten staan:** tevens verdient de samenwerking tussen gemeenten en scholen voor pro/vso binnen ESF Actieve Inclusie extra aandacht. Voor dit laatste punt willen we benadrukken dat een goede samenwerking een belangrijke voorwaarde is om jonggehandicapten effectief te kunnen begeleiden naar de arbeidsmarkt.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

ONDERZOEKSVRAGEN

De onderzoeksvragen behorende bij het verdiepende onderzoek komen in deze rapportage ten dele aan bod. Een aantal vragen komt in deze rapportage deels aan bod en worden in de volgende rapportages verder uitgediept. Tevens is er een aantal vragen die nu nog niet beantwoord kunnen worden, omdat we daarvoor nog over onvoldoende informatie beschikken, of omdat de vragen van toepassing zijn op andere verslagjaren. In het onderstaande overzicht valt af te lezen welke onderzoeksvragen in deze rapportage (deels) aan bod komen.

Onderzoeksvraag	Aan bod in deze rapportage?
A. Opzet en uitvoering van de projecten	
1. Hoeveel (deel)projecten van arbeidsmarktregio's, UWV en het ministerie van VenJ zijn ondersteund met ESF-middelen?	Aan bod
2. Op welke doelgroepen richten de projecten zich; welke (typen) activiteiten worden ingezet en welke kwantitatieve doelstellingen zijn er geformuleerd?	Aan bod
3. Hoe kunnen de activiteiten in de projecten op basis van interventielogica geclusterd worden?	Aan bod
4. Hoe wordt er in de projecten aandacht besteed aan de horizontale thema's (gelijke kansen, anti-discriminatie, gelijkheid tussen mannen en vrouwen) en klimaat-doelstelling (slimme, duurzame en inclusieve groei)?	Van toepassing op verslagjaren 2017 en 2019
5. Welke (typen) doelgroepen worden daadwerkelijk bereikt in de projecten? Is er sprake van een afwijking ten opzichte van de oorspronkelijke plannen? Indien, ja: wat is de reden voor deze afwijking?	Aan bod
6. Welke activiteiten worden uitgevoerd? Is er sprake van een afwijking ten opzichte van de oorspronkelijke plannen? Indien, ja: wat is de reden voor deze afwijking?	Aan bod
B. Output	
7. Hoeveel deelnemers zijn ingestroomd in de projecten en hoeveel deelnemers hebben het traject afgerond? Uitgesplitst naar de vier hoofdprojecten (gemeenten, vso/pro, UWV, VenJ) en de doelgroepen die op basis van de CBS-data onderscheiden kunnen worden.	Aan bod
8. Hoeveel deelnemers hebben een (branchespecifieke) training/opleiding gevolgd?	Volgend verslagjaar (nog onvoldoende informatie)

Onderzoeksvraag	Aan bod in deze rapportage?
C. Resultaten	
9. Hoeveel deelnemers hebben na deelname aan het traject een kwalificatie behaald (inclusief branche-specifieke opleidingen), uitgesplitst naar type project en doelgroep?	Volgend verslagjaar (nog onvoldoende informatie)
10. Hoeveel deelnemers hebben zich na deelname geregistreerd als werkzoekende, hebben werk gevonden of zijn een opleiding gaan volgen? Uitgesplitst naar type project en doelgroep?	Deels aan bod (op basis van voorlopige cijfers)
11. In hoeverre is sprake van duurzame resultaten (6 tot 12 maanden na deelname aan traject)? Uitgesplitst naar type project en doelgroep?	Volgend verslagjaar (nog onvoldoende informatie)
D. Doeltreffendheid/effectiviteit	
12. In hoeverre zijn de beoogde resultaten zoals geformuleerd in het Operationeel Programma gerealiseerd?	Deels aan bod (op basis van voorlopige cijfers)
13. In hoeverre zijn met het ESF-programma de horizontale en klimaatdoelstellingen gerealiseerd?	Van toepassing op verslagjaren 2017 en 2019
14. In hoeverre zijn de doelstellingen van de projecten gerealiseerd?	Volgend verslagjaar (nog onvoldoende informatie)
15. Welke aanvragers/projecten springen er wat betreft resultaten en doeltreffendheid in positieve of negatieve zin uit en wat zijn daarvan de oorzaken? (projectgebonden en contextuele factoren, onder meer op basis van de opgestelde interventielogica)	Volgend verslagjaar (nog onvoldoende informatie)
16. Wat is de toegevoegde waarde van de inzet van ESF in de begeleiding van de doelgroep naar de arbeidsmarkt? In hoeverre zijn de met ESF gefinancierde activiteiten additioneel op het reguliere instrumentarium (bijvoorbeeld in termen van bereik van doelgroep, intensiteit van begeleiding)?	Deels aan bod (op basis van de gesprekken met de aanvragers van de projecten)
17. In hoeverre is sprake van onvoorziene neveneffecten van de ESF-projecten? Om wat voor effecten gaat het?	Volgend verslagjaar (nog onvoldoende informatie)
E. Doelmatigheid	
18. Hoeveel ESF-middelen zijn er door de aanvragers voor de verschillende projecten begroot en hoeveel cofinanciering wordt ingezet?	Aan bod
19. Hoeveel ESF-middelen zijn er voor de verschillende projecten uiteindelijk ingezet en hoeveel cofinanciering wordt ingezet?	Volgend verslagjaar (nog onvoldoende informatie)
20. In hoeverre is sprake van een doelmatige uitvoering van de ESF-regeling?	Deels aan bod (op basis van voorlopige cijfers)
21. In welke mate verschillen de projecten wat betreft doelmatigheid? Welke factoren zijn van invloed geweest op deze verschillen?	Volgend verslagjaar (nog onvoldoende informatie)

BIJLAGE 2

LITERATUURLIJST

Agentschap SZW (2014). Operationeel Programma ESF 2014-2020.

Agentschap SZW (2015). Evaluatieplan ESF 2014-2020.

Behncke, S., Frolich, M. & Lechner, M. (2010). Unemployed and their caseworkers: should they be friends or foes? *Journal of the Royal Statistical Society: Series A*, 173, 67-92.

Blonk, R.W.B., Twuijver, M.W., van de Ven, H.A. & Hazelzet, A.M. (2015). QuickScan wetenschappelijke literatuur gemeentelijke uitvoeringspraktijk. TNO rapportage voor ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Bond, G.R., Drake, R.E., & Becker, D.R. (2008). An update on randomized controlled trials of evidence-based Supported Employment. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, 31(4), 280-290.

Bureau Bartels & Regioplan (2016). Tussenevaluatie implementatie en uitvoering eerste openstelling ESF Actieve Inclusie 2014-2020. In opdracht van het Agentschap SZW.

Bredgaard, T. (2016). Evaluating what works for whom in active labour market policies. *European Journal of Social Security*, 17(4), 436-452.

Card, D., Kluve, J., & Weber, A. (2015). What works? A meta analysis of recent active labor market program evaluations. NBER Working Paper No. 21431.

DJI (2015). Visiedocument ESF 2014-2020 (update juli). Den Haag.

Europese Commissie (2015). Voorstel voor een aanbeveling van de Raad betreffende de integratie van langdurig werklozen op de arbeidsmarkt.

Geling, K. & van Lieshout, H. (2014). Mogelijkheden voor job carving: een explorerend onderzoek. Groningen: Kenniscentrum Arbeid, Hanzehogeschool Groningen.

Gilde Re-integratie/Regioplan (2011). Een stap voorwaarts. Effectiviteit van re-integratie, een praktische handreiking om te meten of interventies doen wat ze moeten doen. Deel 1.

Groenewoud, M. (2013). Zijn werkgevers gevoelig voor loonkostensubsidies? Tijdschrift voor arbeidsvraagstukken 29(2).

Groenewoud, M., Mallee, L., Witvliet, M. & Blommesteijn, M. (2014). Op weg naar een effectieve re-integratie van arbeidsbeperkten. Lessen voor gemeenten. Amsterdam: Regioplan.

Horssen, C.P. van, Berg, B. van den, Heuts, L., & Kruis, G. (2013). Ondersteuning van jongeren met een LVB: Onderzoek naar doeltreffende en goedkopere ondersteuning gericht op arbeidsparticipatie, Amsterdam: Regioplan.

Inspectie SZW (2011). Iedereen aan de slag.

Kluve, J. (2010). The effectiveness of European active labor market programs. Labour Economics, 17(6), 904-918.

Koning, P. (2009). The effectiveness of public employment service workers in the Netherlands. Empirical Economics, 37, 393-409.

Koning, P. (2012). Beter een stok dan een wortel. Toeleiding naar werk. In: Wat werkt nu werkelijk? Politiek en praktijk van sociale interventies. Red: Uitermark, J., Gielen, A., & Ham, M. Amsterdam: vangennep.

Koning, P. (2013). Activerend arbeidsmarktbeleid: een beknopte handleiding. TPE digitaal, 7, 60-66.

Koning, J. de (2012). Zijn hervormingen van arbeidsmarktinstituties hét antwoord op de arbeidsmarktproblematiek? Tijdschrift voor arbeidsvraagstukken, 28(4).

Liu., S., Huang, J.L., & Wang, M. (2014). Effectiveness of Job Search Interventions: A Meta-Analytic Review. Psychological Bulletin, 140(4), 1009-1041.

Mallee, L., Oostijen, J., Timmerman, J.P.H.K., Horssen, C. van, & Wissink, C.E. (2013). Meer werkplekken bij werkgevers. Literatuuronderzoek in het kader van de evaluatie en monitoring van de pilots 'Werken naar vermogen' pilot 1, Regioplan: Amsterdam.

Marshall T, Goldberg R.W., Braude L., et al. (2014). Supported employment: assessing the evidence. Psychiatric Services, 65, 16-23.

Michon, H. & Weeghel, J. van. (2010). Rehabilitatieonderzoek in Nederland; overzicht van onderzoek en synthese van recente bevindingen. Tijdschrift voor Psychiatrie 52, 683-694.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2012). Kamerbrief Effectiviteit re-integratiebeleid en handhaving.

Nazar, A. (2010). Wat werkt? Wat weten we over effectiviteit. Amsterdam: Dienst Werk en Inkomen.

Nijhuis, F.J.N., et al. (2014). Eindrapportage Wajongproject "Een passende baan bij het Slotervaartziekenhuis", Maastricht University.

Regeling ESF 2014-2020 (2014). Staatscourant nr. 9796, 8 april 2014.

Sol, C.C.A.M. & Kok, K. (2014). 'Fit or unfit'. Theorie en praktijk van re-integratie. Amsterdam, Universiteit van Amsterdam, RVO 11.

Stame, N. (2004). Theory-based evaluation and types of complexity. *Evaluation*, 10, 58-76.

Tsiachristas, A., Jong, P. de & Hout, C. van (2008). Wat werkt? Buitenlandse ervaringen met arbeidsvoorzieningen voor gehandicapten. Den Haag, APE.

Weijters, G., Noordhuizen, S., Verweij, S., Wartna, B.S.J., Vergouw, S.J. (2013). Effect deelname ESF-projecten op werk/opleiding en strafrechtelijke recidive. WODC, Den Haag.

Weiss, C.H. (1995). Nothing as practical as good theory: Exploring theory-based evaluation for comprehensive community initiatives for children and families. In: *New approaches to evaluating community initiatives*. Eds: Connell, J.I., Kubisch, A.C., Schorr, L.B., & Weiss, C.H. New York: The Aspen Institute.

White, H. (2009). Theory-based impact evaluation: Principles and practice. Working paper International Initiative for Impact Evaluation.

Witkamp, A., Verhoeven, W., Grijpstra, D., & de Ruig, L. (2013). Ex-ante evaluatie ESF 2014-2020. Zoetermeer: Panteia.

Wijk, van, E. & Emmerink, van, M. (2013). Optimalisering van re-integratiedienstverlening in relatie tot werkgevers. Hoofddorp: TNO.

BIJLAGE 3

BEGRIPPENKADER

Activiteit: De projecten uitgevoerd binnen de AMR's moeten volgens de Regeling ESF 2014-2020 gericht zijn op de volgende type activiteiten:

1. direct gericht op het vergroten van de mogelijkheden tot arbeidsinpassing;
2. direct gericht op de bestrijding van jeugdwerkloosheid;
3. direct gericht op het bevorderen van de aansluiting tussen het praktijkonderwijs of het voortgezet speciaal onderwijs en de arbeidsmarkt.

Context: Omstandigheden die het al dan niet optreden van de mechanismen kunnen bepalen en daarmee de mate van effectiviteit van ESF Actieve Inclusie kunnen beïnvloeden. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt in omstandigheden met betrekking tot de organisatorische setting (o.a. regionale samenwerking), omvang van beschikbare re-integratiebudgetten (buiten ESF) en ontwikkelingen in de regionale arbeidsmarkt.

Doelgroep: Als algemene doelgroep richt ESF Actieve Inclusie zich op mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Specifieke kwetsbare doelgroepen die in het Operationeel Programma ESF 2014-2020 worden onderscheiden zijn jongeren, jonggehandicapten, ouderen, (ex-)gedetineerden, vrouwen en statushouders. Om de arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te vergroten, worden binnen de projecten activiteiten gesubsidieerd die gericht zijn op de volgende doelgroepen:

10. Doelgroepen AMR's

- a. Doelgroepen gemeentelijke projecten
  - i. Jongeren (onder de 28 jaar)
  - ii. Ouderen (vanaf 50 jaar)
  - iii. Arbeidsbelemmerden³⁸
  - iv. Personen die langer dan zes maanden een Wwb-uitkering, een aanvullende IOAW-uitkering, een aanvullende IOAZ-uitkering of een uitkering van UWV ontvangen³⁹
  - v. Niet-uitkeringsontvangers

³⁸ Arbeidsbelemmerden bestaan uit twee groepen: De eerste groep omvat personen met een uitkering op basis van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen, Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen, Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten, IOAW, IOAZ en Ziektewet dan wel personen met een recht op arbeidsondersteuning op grond van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten. De tweede groep bestaat uit personen die aanspraak kunnen maken op een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand en naar oordeel van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waar deze personen woonachtig zijn een lichamelijke, verstandelijke, psychische of psychosociale beperking hebben.

³⁹ En daarbij in de twaalf maanden voorafgaand aan hun deelname aan een project deze uitkering(en) in totaal zes maanden of langer hebben ontvangen.

- vi. Statushouders (vluchtelingen). Sinds 2016 worden statushouders als specifieke doelgroep benoemd voor de gemeentelijke projecten.
  - b. (Ex-)leerlingen vso/pro⁴⁰
11. Doelgroepen VenJ
- a. (Ex-)gedetineerden
  - b. Tbs'ers
  - c. Jongeren in een justitiële jeugdinrichting
12. Doelgroepen UWV
- a. Brede UWV doelgroep⁴¹

Instrument: Binnen de ESF-projecten Actieve Inclusie kunnen meerdere instrumenten worden ingezet. Om verwarring te voorkomen, hanteren we hier de term 'instrument' in plaats van 'activiteit'. Met activiteit wordt immers ook bedoeld op de indeling in drie typen, zoals hierboven beschreven. Met instrument doelen we verder specifiek op re-integratie-instrumenten. Deze instrumenten zijn gericht op het vergroten van de productiviteit van mensen die het niet op eigen kracht redden, zodat de kans op arbeidsparticipatie wordt verhoogd.

Mechanisme: Geeft weer op welke manier de inzet van re-integratie-instrumenten en het leggen van verbindingen daartussen zorgt voor de gewenste veranderingen. De mechanismen geven weer welke instrumenten op welke manier bijdragen aan het doelbereik van het programma Actieve Inclusie.

Specifieke mechanismen bij de inzet van re-integratie-instrumenten voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, die tevens in hoofdstuk 2 aan bod komen, zijn:

Activeringsmechanisme

Werkzoekenden moeten eerst weer actief worden gemaakt en wennen aan een dagbesteding en arbeidsritme. Het versterken van de motivatie van werkzoekenden kan hierbij gezien worden als belangrijke 'motor van succes' (Gilde Re-integratie, 2011). Aanbodgerichte instrumenten zoals trajectbegeleiding, beroepenoriëntatie en kennisverwerving grijpen in op dit mechanisme.

---

⁴⁰ Die vijftien jaar of ouder zijn, of veertien jaar en in het derde leerjaar zitten, en die geïndiceerd zijn voor, en ingeschreven staan bij een school voor voortgezet speciaal onderwijs dan wel praktijkonderwijs, alsmede leerlingen die vijftien jaar of ouder zijn en die in de periode 24 maanden onmiddellijk voorafgaand aan de start van hun deelname aan het project, ingeschreven hebben gestaan bij een dergelijke school, en in aanvulling op het regulier onderwijs ondersteuning nodig hebben of die na het verlaten van de school begeleiding nodig hebben ten behoeve van arbeidsintegratie.

⁴¹ In de regeling ESF is de brede UWV-doelgroep als volgt aangeduid: personen die op het moment van hun start van deelneming aan een project een UWV-uitkering ontvangen dan wel recht hebben op arbeidsondersteuning in het kader van de WIA, WAO, ZW en Wajong.

Begeleidingsmechanisme

Intensieve individuele begeleiding van werkzoekenden kan met name bij cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt succesvol zijn. Vertrouwen tussen de begeleider en de werkzoekende is essentieel voor het welslagen van de begeleiding. Het begeleidingsmechanisme is niet alleen van toepassing op de begeleiding naar werk, maar ook voor begeleiding op de werkvloer (jobcoaching).

Compensatiemechanisme

Via de inzet van subsidies kan het mogelijke productiviteitsverlies bij de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden gecompenseerd. Dit mechanisme is vooral van toepassing voor de inzet van loonkostensubsidie.

Identiteitsmechanisme

Via het (her)ontdekken van eigen kwaliteiten ervaart de werkzoekende wat hij wel kan. Dit kan positief werken voor het zelfvertrouwen en de motivatie. Dit mechanisme is van toepassing op al de in te zetten aanbodgerichte instrumenten en op bemiddeling naar werk (stages en werkervaringsplekken).

Informatiemechanisme

Werkzoekenden missen vaak adequate informatie om aan werk te komen. Via de inzet van beroeporiëntatie, leer-werktrajecten, stages en werkervaringsplekken kan nuttige informatie beschikbaar komen voor zowel werkzoekenden als begeleiders.

Leermechanisme

Het gaat hierbij zowel om leren in enge zin (algemene basiskennis) als om het aanleren van werkzoekvaardigheden en het begrijpen op welke competenties een werkzoekende zich moet richten (doeloriëntatie). Via het leermechanisme doen mensen kennis en vaardigheden op die nodig zijn om effectief aan de slag te komen en te blijven. De instrumenten die ingrijpen op het leermechanisme zijn kennisverwerking, trainingen gericht op zoeken en solliciteren en trajectbegeleiding.

Matchingsmechanisme

Met het matchingsmechanisme wordt bedoeld op het leggen van verbindingen tussen werkzoekenden en werkgevers. Het beschikken over netwerken is van invloed op het vinden van werk. Langdurig werklozen hebben vaak een beperkt en eenzijdig netwerk. Re-integratiespecialisten en intermediairs kunnen daarom door het benutten van hun netwerk voor betere matches tussen werkzoekenden en werkgevers zorgen. Via face-to-facebemiddeling worden een werkzoekende en een werkgever actief bij elkaar gebracht.

Vertrouwensmechanisme

Volgens dit mechanisme is het nuttig dat er begeleiding voor de werkzoekende aanwezig is, omdat daarmee risico's voor de werkgever worden beperkt. Ook kan het van nut zijn dat de werkgever de werkzoekende eerst aan het werk

ziet. Dit kan vertrouwen in de werkzoekende geven. Jobcoaching en bemiddeling naar werk via stages en werkervaringsplekken grijpen hierop in.

Project: Volgens de Regeling ESF 2014-2020 is een project een samenhangend geheel van activiteiten. In totaal worden binnen het ESF-programma Actieve Inclusie per aanvraagronde 72 projecten uitgevoerd: 35 projecten die zich richten op gemeentelijke doelgroepen, 35 projecten voor (ex-)leerlingen vso/pro, 1 UWV-project en 1 VenJ-project. In de gehele programmaperiode vinden drie tot vier aanvraagrondes plaats.

BIJLAGE 4
OVERZICHT INGEZETTE RE-INTEGRATIE-INSTRUMENTEN PER PROJECT
Tabel B4.1 Overzicht instrumenten in de gemeenteprojecten

Naam AMR	ESF Activiteitstype	Doelgroep	Instrumenten
Groningen	Bestrijding jeugdwerkloosheid	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden Ouderen (50-plus) Niet-uitkeringsontvangers	<ul style="list-style-type: none"> • Bemiddeling naar werk (werkervaringsplek en stage) • Kennisverwerving (opleiding) • Aanbodversterking (trajectbegeleiding)
	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden Ouderen (50-plus) Niet-uitkeringsontvangers	<ul style="list-style-type: none"> • Bemiddeling naar werk (werkervaringsplek en stage) • Kennisverwerving (Leerwerkbedrijf) • Vacatureverwerving • Werkbegeleiding (Jobcoaching tijdens werkcarrouzels)
Noord-Holland (Noord)	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Niet-uitkeringsontvangers	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnose (assessment en belastbaarheidsonderzoek) • Werkbegeleiding (jobcoaching) • Kennisverwerving (Werkleerbedrijf, Scholing) • Bemiddeling naar werk (Werkervaringsplaats) • Vacatureverwerving (Acquisitie externe werkplek en matching op vacature) • Aanbodversterking (activering, trajectmanagement)

Vervolg tabel B4.1

Naam AMR	ESF Activiteitstype	Doelgroep	Instrumenten
Flevoland	Bestrijding jeugdwerkloosheid	Jongeren (28-min)	<ul style="list-style-type: none"> • Compensatie en aanpassing (loonkostensubsidie) • Bemiddeling naar werk (leerwerktrajecten) • kennisverwerving (opleiding + leerwerkplaats) • Aanbodversterking (re-integratie trajecten) • Zoeken en solliciteren op gang brengen (sollicitatietraining)
	Vergroten arbeidsinpassing	Min 6 mnd WWB Ouderen (50-plus) Arbeidsbelemmerden Niet-uitkeringsontvangers	<ul style="list-style-type: none"> • Compensatie en aanpassing (loonkostensubsidie) • Bemiddeling naar werk (leerwerktrajecten) • kennisverwerving (opleiding + leerwerkplaats) • Aanbodversterking (re-integratie trajecten) • Zoeken en solliciteren op gang brengen (sollicitatietraining) • Werkbegeleiding (jobcoaching)
Amersfoort	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Ouderen (50-plus)	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking (Casemanagement)
Groot Amsterdam	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden Ouderen (50-plus) Niet-uitkeringsontvangers	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking (Begeleiding) • Kennisverwerving (Scholing, taalcursus)

Vervolg tabel B4.1

Naam AMR	ESF Activiteitstype	Doelgroep	Instrumenten
Stedendriehoek en Noordwest Veluwe	Bestrijding jeugdwerkloosheid	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden Ouderen (50-plus) Niet-uitkeringsontvangers	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Individuele begeleiding, leer-werktraject) Kennisverwerving (Scholing) Sollicitatietraining arbeidversterking (re-integratietraject) Compensatie en aanpassing (Loonkostensubsidie)
	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden Ouderen (50-plus) Niet-uitkeringsontvangers	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Individuele begeleiding, leer-werktraject) Kennisverwerving (Scholing) Compensatie en aanpassing (plaatsingssubsidies) Zoeken en solliciteren op gang brengen (sollicitatietraining) Aanbodversterking (re-integratietraject)
Midden-Gelderland	Bestrijding jeugdwerkloosheid	Jongeren (28-min)	<ul style="list-style-type: none"> Aanbodversterking (Trajectbegeleiding) Bemiddeling naar werk (werkervaringsplek)
	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Ouderen (50-plus)	<ul style="list-style-type: none"> Aanbodversterking (Trajectbegeleiding) Kennisverwerving (Scholing) Bemiddeling naar werk (werkervaringsplaats)
West-Brabant	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden Ouderen (50-plus) Niet-uitkeringsontvangers	<ul style="list-style-type: none"> Aanbodversterking (Casemanagement, Re-integratie activiteiten) Compensatie en aanpassing (Loonkostensubsidie) Diagnose (Medisch onderzoek, Arbeidsdeskundig onderzoek) Zoeken en solliciteren op gang brengen (Sollicitatietraining, Netwerkttraining) Bemiddeling naar werk (Leer- werktraject, Stage)
Haaglanden	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden Ouderen (50-plus) Niet-uitkeringsontvangers	<ul style="list-style-type: none"> Aanbodversterking: Motivatiebevordering via voortgangs- en motivatiegesprekken Zoeken en solliciteren op gang brengen (Sollicitatietraining) Kennisverwerving (Scholing, leer-werktraject) Compensatie en aanpassing (loonkostensubsidies/baanbonussen)

Vervolg tabel B4.1

Naam AMR	ESF Activiteitstype	Doelgroep	Instrumenten
Achterhoek	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden Ouderen (50-plus)	<ul style="list-style-type: none"> • Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren, Begeleiding naar werk) • Compensatie en aanpassing (Loonkostensubsidie) • Kennisverwerving (Leerwerkbedrijf, leer-werktraject)
Drechtsteden	Bestrijding jeugdwerkloosheid	Jongeren (28-min)	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking • Kennisverwerving (scholing)
Food Valley	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden Ouderen (50-plus) Niet-uitkeringsontvangers	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking (Casemanagement) • Compensatie en aanpassing (Loonkostensubsidie)
Zuidoost-Brabant	Vergroten arbeidsinpassing	Min 6 mnd WWB	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking (Re-integratie activiteiten) • Diagnose • Compensatie en aanpassing (loonkostensubsidies/baanbonussen) • Kennisverwerving (leer-werktraject)
Drenthe	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden Ouderen (50-plus) Niet-uitkeringsontvangers	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking (casemanagement) • Kennisverwerving (Scholing, leer/werktraject, branchecursus) • Compensatie en aanpassing (loonkostensubsidies/plaatsingsubsidie)

Vervolg tabel B4.1

Naam AMR	ESF Activiteitstype	Doelgroep	Instrumenten
Twente	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	Jongeren (28-min)	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking (Naschoolse begeleiding) • Werkbegeleiding (jobcoaching) • Kennisverwerving (Avondschool)
	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden Ouderen (50-plus) Niet-uitkeringsontvangers	<ul style="list-style-type: none"> • Bemiddeling naar werk • Aanbodversterking (Re-integratie activiteiten) • Compensatie en aanpassing (plaatsingssubsidies) • Kennisverwerving (Leerwerkloket)
Zeeland	Bestrijding jeugdwerkloosheid	Jongeren (28-min)	<ul style="list-style-type: none"> • Vacatureverwerving (Jobhunting) • Compensatie en aanpassing (plaatsingssubsidie) • Aanbodversterking (Re-integratie activiteiten/Trajectbegeleiding) • Kennisverwerving (Scholing)
	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden Ouderen (50-plus) Niet-uitkeringsontvangers	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking (Re-integratie activiteiten/Trajectbegeleiding/Klantmanagement, 'Arbeidssimulatie') • Vacatureverwerving (Jobhunting) • Kennisverwerving (Scholing) • Compensatie en aanpassing (Loonkostensubsidie)
Gorinchem	Bestrijding jeugdwerkloosheid	Jongeren (28-min)	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking (Jongeren (28-min)loket)
	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Ouderen (50-plus)	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking (Trajectbegeleiding) • Compensatie en aanpassing (loonkostensubsidies)

Vervolg tabel B4.1

Naam AMR	ESF Activiteitstype	Doelgroep	Instrumenten
Midden-Holland	Vergroten arbeidsinpassing	Arbeidsbelemmerden	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnose (beroeporiëntatie, testen) • Zoeken en solliciteren op gang brengen (Sollicitatietraining) • Kennisverwerving (opleiding) • werkbegeleiding (jobcoach)
	Bestrijding jeugdwerkloosheid	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Niet-uitkeringsontvangers Arbeidsbelemmerden	<ul style="list-style-type: none"> • Compensatie en aanpassing (loonkostensubsidies (Jongeren (28-min)voucher)) • Diagnose (beroeporiëntatie, testen) • Zoeken en solliciteren op gang brengen (Sollicitatietraining) • Kennisverwerving (opleiding)
	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	Jongeren (28-min)	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking (Jongeren (28-min)adviseur) • Bemiddeling naar werk (Jongeren (28-min)adviseur) • compensatie en aanpassing (loonkostensubsidie)
Zuid-Kennemerland	Bestrijding jeugdwerkloosheid	Jongeren (28-min)	<ul style="list-style-type: none"> • Kennisverwerving (Leerwerkbedrijf, scholing) • Aanbodversterking (Re-integratie activiteiten)
	Vergroten arbeidsinpassing	Min 6 mnd WWB Ouderen (50-plus)	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking (Trajectbegeleiding) • Bemiddeling naar werk
Zuid-Limburg	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden Ouderen (50-plus) Niet-uitkeringsontvangers	<ul style="list-style-type: none"> • Bemiddeling naar werk (Werkervaringsplaats/'arbeidssimulatie') • Compensatie en aanpassing (Loonkostensubsidie) • Aanbodversterking (Re-integratie activiteiten/Trajectbegeleiding) • Kennisverwerving (Scholing)
	Bestrijding jeugdwerkloosheid	Jongeren (28-min)	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking (Jongeren (28-min)loket, Klantmanagement) • Kennisverwerving (Jongeren (28-min)loket) • Werkbegeleiding (jobcoaching) • Bemiddeling naar werk (Werkervaringsplaats: Startersbeurs)

Vervolg tabel B4.1

Naam AMR	ESF Activiteitstype	Doelgroep	Instrumenten
Helmond-De Peel	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Ouderen (50-plus)	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnose (beroepenoriëntatie, testen) • Aanbodversterking; motivatiebevordering (werken aan motivatie) • Kennisverwerving (Training, taal cursus, leerwerkplek) • Zoeken en solliciteren op gang brengen (Sollicitatietraining)
Gooi- en Vechtstreek	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden Ouderen (50-plus)	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking (Re-integratietrajecten) • Kennisverwerving (Scholing) • Diagnose (intake, afstand tot de arbeidsmarkt wordt bepaald)
	Bestrijding jeugdwerkloosheid	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden Ouderen (50-plus)	<ul style="list-style-type: none"> • Bemiddeling naar werk (Leerwerkloket, werkervaringsplaats) • Kennisverwerving (Scholing) • Diagnose (intake en adviesgesprek)
Friesland	Bestrijding jeugdwerkloosheid	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden, Ouderen (50-plus) Niet-uitkeringsontvangers	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnose • Kennisverwerving (Branchecursus) • Werkbegeleiding (Jobcoaching) • Vacaturewerving (jobhunting) • Bemiddeling naar werk (werkervaringsplek) • Compensatie en aanpassing (loonkostensubsidies)
	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden, Ouderen (50-plus) Niet-uitkeringsontvangers	<ul style="list-style-type: none"> • Kennisverwerving (Werkschool methodiek) • Compensatie en aanpassing (loonkostensubsidies) • Werkbegeleiding (Jobcoaching) • Vacaturewerving (jobhunting)
	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden, Ouderen (50-plus) Niet-uitkeringsontvangers	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnose • Bemiddeling naar werk (Leerwerkplek, werkervaringsplek) • Kennisverwerving (Branchecursus) • Werkbegeleiding (Jobcoaching) • Vacaturewerving (jobhunting) • Compensatie en aanpassing (loonkostensubsidies)

Vervolg tabel B4.1

Naam AMR	ESF Activiteitstype	Doelgroep	Instrumenten
Holland Rijnland	Vergroten arbeidsinpassing	Min 6 mnd WWB Niet-uitkeringsontvangers	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking (Trajectbegeleiding) • Kennisverwerving (Trajectbegeleiding)
Rijk van Nijmegen	Bestrijding jeugdwerkloosheid	Jongeren (28-min)	<ul style="list-style-type: none"> • Bemiddeling naar werk (Werkervaringsplaats: Startersbeurs)
	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Niet-uitkeringsontvangers Arbeidsbelemmerden, Ouderen (50-plus)	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnose (althans Screening arbeidsmarktkansen) • Bemiddeling naar werk • Aanbodversterking (Begeleiding en re-integratie activiteiten) • Compensatie en aanpassing (Plaatsingssubsidie)
Midden-Limburg	Bestrijding jeugdwerkloosheid	Jongeren (28-min)	<ul style="list-style-type: none"> • Compensatie en aanpassing (startersbeurs) • Aanbodversterking: begeleiding in gedrag en arbeidsritme • Kennisverwerving (Scholing)
	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking (Re-integratie activiteiten) • Kennisverwerving • Werkbegeleiding (jobcoaching)
Rijnmond	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Niet-uitkeringsontvangers Arbeidsbelemmerden, Ouderen (50-plus)	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking (Casemanagement, Trajectbegeleiding, schuldhulpverlening)
Noordoost-Brabant	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Niet-uitkeringsontvangers Arbeidsbelemmerden, Ouderen (50-plus)	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking (Casemanagement)

Vervolg tabel B4.1

Naam AMR	ESF Activiteitstype	Doelgroep	Instrumenten
Rivierenland	Vergroten arbeidsinpassing	Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden Ouderen (50-plus)	<ul style="list-style-type: none"> • Kennisverwerving (Scholing, Branchecursus, Taalcursus) • Zoeken en solliciteren op gang brengen (Sollicitatietraining) • Werkbegeleiding (Jobcoaching)
Midden-Brabant	Vergroten arbeidsinpassing	Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden Ouderen (50-plus) Niet-uitkeringsontvangers	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking; Motivatiebevordering en inzet • zoeken en solliciteren op gang brengen • kennisverwerving: bieden van plekken waar werkzaamheden kunnen worden geoefend
Midden-Utrecht	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Arbeidsbelemmerden Ouderen (50-plus)	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking (Casemanagement) • Kennisverwerving (Interne groepstrainingen, taalcursus, werktraining) • Werkbegeleiding (jobcoaching) • Compensatie en aanpassing (loonkostensubsidie)
	Bestrijding jeugdwerkloosheid	Jongeren (28-min)	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking (Casemanagement) • Kennisverwerving (taalcursus) • Compensatie en aanpassing (loonkostensubsidie) • Diagnose (Intake)
Noord-Limburg	Bestrijding jeugdwerkloosheid	Jongeren (28-min)	<ul style="list-style-type: none"> • Kennisverwerving (Training vaardigheden en houding) • Diagnose (Arbeidsdeskundig onderzoek) • Compensatie en aanpassing (loonkostensubsidies, jobcarving)
Zuid-Holland Centraal	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Niet-uitkeringsontvangers Arbeidsbelemmerden Ouderen (50-plus)	<ul style="list-style-type: none"> • Compensatie en aanpassing (loonkostensubsidies) • Werkbegeleiding (Jobcoaching) • Bemiddeling naar werk (banen en stages geworven en deelnemers worden gematched op de plaatsen) • Aanbodversterking (Arbeidsinpassing) • Kennisverwerving (Scholing)

Vervolg tabel B4.1

Naam AMR	ESF Activiteitstype	Doelgroep	Instrumenten
IJsselvechtstreek	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Niet-uitkeringsontvangers Ouderen (50-plus)	<ul style="list-style-type: none"> • Vacatureverwerving (contacten met werkgevers onderhouden en matching vraag en aanbod) • Diagnose (assessment en aanvullende diagnostiek) • Zoeken en solliciteren op gang brengen (Sollicitatietraining, Presentatietraining, Netwerktraining) • Aanbodversterking algemeen: begeleiding in re-integratietraject
Naam AMR	ESF Activiteitstype	Doelgroep	Instrumenten
Zaanstreek/ Waterland	Vergroten arbeidsinpassing	Jongeren (28-min) Min 6 mnd WWB Ouderen (50-plus)	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbodversterking (re-integratietrajecten) • Kennisverwerving (scholing en training) • Compensatie en aanpassing (loonkostensubsidie) • Werkbegeleiding (jobcoaching)

Tabel B4.2 Overzicht instrumenten in de projecten voor (ex-)leerlingen vso/pro

Naam AMR	ESF Activiteitstype	Doelgroep	Instrumenten
Groningen	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> • Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekleren) • Kennisverwerving (Branchecursus en Leerwerkbedrijf, Avondschool) • Werkbegeleiding (Jobcoaching)
Noord-Holland (Noord)	Bestrijding jeugdwerkloosheid	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> • Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekleren) • Kennisverwerving (Branchecursus, leerwerkbedrijf)
Flevoland	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> • Bemiddeling naar werk (Stage) • Kennisverwerving (Branchecursus)
Amersfoort	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> • Kennisverwerving (leerwerkbedrijf) • Bemiddeling naar werk (stage)

Vervolg tabel B4.2

Naam AMR	ESF Activiteitstype	Doelgroep	Instrumenten
Groot Amsterdam	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) Kennisverwerving (Branchecursus, Leerwerktraject) Werkbegeleiding (Jobcoaching) Compensatie en aanpassing (plaatsingssubsidies)
Stedendriehoek en Noordwest Veluwe	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) Kennisverwerving (Branchecursus en Leerwerkbedrijf)
Midden-Gelderland	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) Kennisverwerving (Branchecursus, leerwerkbedrijf)
West-Brabant	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Diagnose (Arbeidsdeskundig onderzoek) Kennisverwerving (Scholing/begeleiding werknemersvaardigheden/competenties) Bemiddeling naar werk (stage)
Haaglanden	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren/leer-werktraject) Kennisverwerving (Branchecursus) Werkbegeleiding (Jobcoaching)
Achterhoek	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) Kennisverwerving (Branchecursus en Leerwerkbedrijf) Diagnose (arbeidskundig onderzoek)
Drechtsteden	Bestrijding jeugdwerkloosheid	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) Kennisverwerving (Branchecursus)
Food Valley	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) Kennisverwerving (Branchecursus en Leerwerkbedrijf)
Zuidoost-Brabant	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) Kennisverwerving (Branchecursus en Leerwerkbedrijf)
Drenthe	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) Kennisverwerving (Branchecursus en Leerwerkbedrijf, Avondschool)

Vervolg tabel B4.2

Naam AMR	ESF Activiteitstype	Doelgroep	Instrumenten
Twente	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk kennisverwerving (opleiding + leerwerkplaats)
Zeeland	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Kennisverwerving (Branchecursus)
	Vergroten arbeidsinpassing	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Aanbodversterking (begeleiding ex-leerlingen)
	Bestrijding jeugdwerkloosheid	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren/Stagebegeleiding)
Gorinchem	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) Kennisverwerving (Branchecursus)
Midden-Holland	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) Kennisverwerving (Branchecursus en Leerwerkbedrijf)
Zuid-Kennemerland	Bestrijding jeugdwerkloosheid	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) Kennisverwerving (Branchecursus en Leerwerkbedrijf)
Zuid-Limburg	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Kennisverwerving (leerwerkbedrijf) Bemiddeling naar werk (stages)
	Bestrijding jeugdwerkloosheid	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) Kennisverwerving (Branchecursus, leerlingwerkplaatsen/werkplekieren)
Helmond-De Peel	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) Kennisverwerving (Branchecursus en Leerwerkbedrijf)
Gooi- en Vechtstreek	Bestrijding jeugdwerkloosheid	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Kennisverwerving (Avondschool)
	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Kennisverwerving (Branchecursus) Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren)

Vervolg tabel B4.2

Naam AMR	ESF Activiteitstype	Doelgroep	Instrumenten
Friesland	Vergroten arbeidsinpassing	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> • Kennisverwerving (Branchecursus, Leerwerktraject, Toeleiding naar Entree opleiding) • Bemiddeling naar werk (beroepsoriëntatie en stages)
	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> • Kennisverwerving (Scholing) • Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) • Diagnose (Beroepsoriëntatie kansrijke sectoren (met name horeca, zorg en techniek))
Holland Rijnland	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> • Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren)
Rijk van Nijmegen	Vergroten arbeidsinpassing	Pro leerlingen	<ul style="list-style-type: none"> • Kennisverwerving (Branchecursus)
	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	Vso leerlingen	<ul style="list-style-type: none"> • Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) • Kennisverwerving (Branchecursus)
	Bestrijding jeugdwerkloosheid	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> • Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) • Werkbegeleiding (Jobcoaching)
Midden-Limburg	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> • Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) • Kennisverwerving (Branchecursus en Leerwerkbedrijf)
Rijnmond	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> • Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) • Kennisverwerving (Branchecursus, Leer-werktraject) • Werkbegeleiding (jobcoaching)
Noordoost-Brabant	Vergroten arbeidsinpassing	Pro leerlingen	<ul style="list-style-type: none"> • Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren)
	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	Vso leerlingen	<ul style="list-style-type: none"> • Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren)
Rivierenland	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> • Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) • Kennisverwerving (Branchecursus)

Vervolg tabel B4.2

Naam AMR	ESF Activiteitstype	Doelgroep	Instrumenten
Midden-Brabant	Vergroten arbeidsinpassing	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) Kennisverwerving (Branchecursus)
	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stagebegleiding) Kennisverwerving (Branchecursus, avondschoon)
Midden-Utrecht	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) Kennisverwerving (Branchecursus en Leerwerkbedrijf, Avondschoon)
Noord-Limburg	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) Kennisverwerving (Branchecursus en Leerwerkbedrijf)
Zuid-Holland Centraal	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) Kennisverwerving (Branchecursus)
IJsselvechtstreek	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren) Kennisverwerving (Branchecursus en Leerwerkbedrijf)
Zaanstreek/ Waterland	Aansluiting pro/vso en arbeidsmarkt	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Bemiddeling naar werk (Stage- werkplekieren, leer-werktraject) Kennisverwerving (Branchecursus)
	Vergroten arbeidsinpassing	(ex-)leerlingen vso/pro	<ul style="list-style-type: none"> Kennisverwerving (Branchecursus) Werkbegeleiding (Jobcoaching)

BIJLAGE 5
**TABELLEN CBS-ANALYSES BEHORENDE BIJ
 HOOFDSTUK 3 EN HOOFDSTUK 4**

In deze bijlage worden de tabellen gepresenteerd over deelnemers- (kenmerken) die zijn beschreven in hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4. We geven de cijfers weer uit de CBS-monitoring over 2014 en 2015.

Tabel B5.1 Verdeling deelnemers ESF Actieve Inclusie ultimo 2014 naar leeftijdscategorie (NL-definitie)

Leeftijdscategorie	Absoluut	Relatief
Jongeren tot 28 jaar	25.650	57%
Volwassenen (28 – 49 jaar)	13.740	30%
Ouderen (vanaf 50 jaar)	5.930	13%
Onbekend	10	-
Totaal	45.340	100%

Bron: CBS, mei 2016

Tabel B5.2 Verdeling deelnemers ESF Actieve Inclusie ultimo 2015 naar leeftijdscategorie (NL-definitie)

Leeftijdscategorie	Absoluut	Relatief
Jongeren tot 28 jaar	51.860	55%
Volwassenen (28 – 49 jaar)	28.300	30%
Ouderen (vanaf 50 jaar)	13.370	14%
Totaal	93.530	100%

Bron: CBS, mei 2016

Tabel B5.3 Verdeling deelnemers ESF Actieve Inclusie ultimo 2014 naar leeftijdscategorie (EC-definitie)

Leeftijdscategorie	Totaal	Relatief
Jongeren (tot 25 jaar)	23.170	51%
Volwassenen (25 – 54 jaar)	18.970	42%
Ouderen (vanaf 55 jaar)	3.180	7%
Leeftijd onbekend	10	-
Totaal	45.340	100%

Bron: CBS, mei 2016

Tabel B5.4 Verdeling deelnemers ESF Actieve Inclusie ultimo 2015 naar leeftijdscategorie (EC-definitie)

Leeftijdscategorie	Absoluut	Relatief
Jongeren (tot 25 jaar)	44.500	48%
Volwassenen (25 – 54 jaar)	41.710	45%
Ouderen (vanaf 55 jaar)	7.320	8%
Onbekend	10	0%
Totaal	93.540	100%

Bron: CBS, mei 2016

Tabel B5.5 Arbeidsmarktpositie deelnemers ESF Actieve Inclusie ultimo 2014, op startmoment traject

Arbeidsmarktpositie	Absoluut	Relatief
Werkzaam	6.230	14%
- w.v. werknemer	5.950	13%
- w.v. zelfstandige	280	<1%
- w.o. met SRG-voorziening (o.a. loonkostensubsidie, tijdelijke loonkostensubsidie, begeleiding op werkring/jobcoach)	1.500	3%
Niet-werkzaam	21.300	47%
- w.v. uitkeringsgerechtigd	20.740	46%
- w.v. niet-uitkeringsgerechtigd werkzoekend	380	<1%
- w.v. in SRG-voorziening of UWV-traject	180	<1%
Inactief	17.820	39%
- w.v. onderwijsvolgend	17.300	38%
- w.v. niet onderwijsvolgend	520	<1%
- w.v. onderwijsdeelname onbekend	-	-
Totaal	45.350	100%

Bron: CBS, mei 2016

Tabel B5.6 Arbeidsmarktpositie deelnemers ESF Actieve Inclusie ultimo 2015, op startmoment traject

Arbeidsmarktpositie	Absoluut	Relatief
Werkzaam	13.550	14%
- w.v. werknemer	13.280	14%
- w.v. zelfstandige	260	<1%
- w.o. met SRG-voorziening (o.a. loonkostensubsidie, tijdelijke loonkostensubsidie, begeleiding op werkring/jobcoach)	4.140	4%
Niet-werkzaam	44.790	48%
- w.v. uitkeringsgerechtigd	43.060	46%
- w.v. niet-uitkeringsgerechtigd werkzoekend	1.270	1%
- w.v. in SRG-voorziening of UWV-traject	470	1%
Inactief	23.990	26%
- w.v. onderwijsvolgend	16.770	18%
- w.v. niet onderwijsvolgend	470	<1%
- w.v. onderwijsdeelname onbekend	6.740	7%
Onbekend	11.230	12%
Totaal	93.560	100%

Bron: CBS, mei 2016

Tabel B5.7 Aandeel kwetsbare groepen onder deelnemers ESF Actieve Inclusie ultimo 2014

Indicator	Absoluut	Relatief
Behorend tot kwetsbare groep	42.800	94%
Niet behorend tot kwetsbare groep	3.290	6%
Onbekend	60	-
Totaal	45.340	100%

Bron: CBS, mei 2016

Tabel B5.8 Aandeel kwetsbare groepen onder deelnemers ESF Actieve Inclusie ultimo 2014, naar deelindicator

Indicator kwetsbaarheid	Absoluut	Relatief t.o.v. totaal aantal deelnemers (N=45.340)
Leeft in huishouden zonder inkomsten uit werk	22.290	49%
Leeft in huishouden zonder inkomsten uit werk en heeft afhankelijke kinderen*	10.890	24%
Leeft in eenouderhuishouden met afhankelijke kinderen	12.150	28%
Behoort tot de eerste generatie allochtonen	12.640	28%
Ontvangt een arbeidsongeschiktheidsuitkering	1.620	4%
(Ex-)leerlingen vso/pro	20.140	44%
Is dakloos	-	-

* *Afhankelijke kinderen zijn inwonende kinderen jonger dan 17 jaar en kinderen van 17-24 jaar die thuis wonen en economisch niet zelfstandig zijn (want een persoonlijk primair inkomen lager dan 70% van het minimumloon hebben).*

Bron: CBS, mei 2016

Tabel B5.9 Aandeel kwetsbare groepen onder deelnemers ESF Actieve Inclusie ultimo 2015

Indicator	Absoluut	Relatief
Behorend tot kwetsbare groep	81.530	87%
Niet behorend tot kwetsbare groep	9.410	10%
Onbekend	2.630	3%
Totaal	93.560	100%

Bron: CBS, mei 2016

Tabel B5.10 Aandeel kwetsbare groepen onder deelnemers ESF Actieve Inclusie ultimo 2015, naar deelindicator

Indicator kwetsbaarheid	Absoluut	Relatief t.o.v. totaal aantal deelnemers (N=93.560)
Leeft in huishouden zonder inkomsten uit werk	49.460	53%
Leeft in huishouden zonder inkomsten uit werk en heeft afhankelijke kinderen*	20.790	22%
Leeft in eenouderhuishouden met afhankelijke kinderen	21.490	23%
Behoort tot de eerste generatie allochtonen	25.760	28%
Ontvangt een arbeidsongeschiktheidsuitkering	2.310	2%
(Ex-)leerlingen vso/pro	30.260	32%
Is dakloos	1.120	1%

* *Afhankelijke kinderen zijn inwonende kinderen jonger dan 17 jaar en kinderen van 17-24 jaar die thuis wonen en economisch niet zelfstandig zijn (want een persoonlijk primair inkomen lager dan 70% van het minimumloon hebben).*

Bron: CBS, mei 2016

Tabel B5.11 Aandeel uitkeringsgerechtigde/inactieve deelnemers werkzaam aan het einde van het traject

Werkzaamheid	Deelnemers gemeentelijke projecten	(ex-)leerlingen vso/pro	Totaal
Werkzaam einde traject	1.500 (21%)	810 (18%)	2.310 (20%)
Niet werkzaam einde traject	1.780 (25%)	20 (0%)	1.800 (16%)
Onbekend	3.710 (53%)	3.710 (82%)	7.420 (64%)
Totaal	6.990 (100%)	4.540 (100%)	11.530 (100%)

Bron: CBS, mei 2016

Regioplan

Jollemanhof 18

1019 GW Amsterdam

T 020 531 531 5

E info@regioplan.nl

I www.regioplan.nl